

Muqeddes Kitab

Injil 7-qisim

«Korintliqlargha «1»»

© Muqeddes Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyghurche Kalam Terjimisi»

Injil 7-qisim

«Korintliqlarga «1»»

(Rosul Pawlus Korint shehiridiki jamaetke yazgan birinchi mektup)

Kirish söz

Korint shehiridiki jamaetning tarixi

Rosul Pawlusning Korint shehirige tunji kélishi toghrisida Injil «Ros.» 18:1-18da xatirilengen. Korint bolsa Grétsiye (Yunan)diki eng chong déngiz porti idi. Dunyadiki barliq portlardek u herqaysi eldin kelgen her túrlük ademler bilen tolghan bolup, mushu yaqa yurttikilerning hemmisi özining étiqadi, özige xas bolghan butpereslikini we örp-adetlerini özi bilen élip kelgenidi. Shu chaghda ularning ichide Mesihke étiqad qilghuchilar bar bolushi mumkin idi, biraq köpinchisi butperes idi. Shu seweblik Korintning Rim impériyesidiki «Butpereslik paytexti» hem «Pahishiwazliq paytexti» dep atiqi chiqqanidi. Sheherde özige xas bolghan «butpereslik pahishiwazliqi» ipadilinidighan 1000din artuq butxana bar idi.

Pawlus Korintqa yétip kelgendin kéyin adettikidek «sinagog» (Yehudiylarning yighinxanisi) qa kirip xush xewerni jakarlashqa bashlidi. Shu yerde köp ademler Xudaning sözini qobul qildi. Lékin adettikidekla, Eysa Mesihning xush xewirini ret qilghan bir qisim Yehudiylar Eysa Mesihke étiqad qilghanlar (Yehudiylar we yat ellerdin bolghalar)ni «sinagotiki jamaet»tin qoghlap chiqardi. Shuning bilen Korint shehiride «Mesihiy jamaet» tughuldi. Pawlus Korintta on sekkiz ay turup xush xewerni jakarlash, qatarliq ishlar bilen shughullandi. Rosul Pawlus ushbu xétide éytqinidek, Pawlusni jamaetni «tughghuchi», uninggha «ata» bolghuchi déyishke bolidu. Emma melum seweberdin qandaqtur u öz aditidikidek jamaette aqsaqallarni békitelmigenidi; bundaq bolushi belkim eyni chaghda u ular arisida shunche köp waqit turghan bolsimu jamaettikiler rohiy jehettin kamaletke yetmigeckhe, aqsaqalliq mes'uliyitige teyyar bolghan héchkim téxi chiqmighan bolsa kérek yaki (téximu éhtimalgha yéqin) jamaetning özi aqsaqallarning yétekchilikini qobul qilishqa teyyar emes bolghan bolushi mumkin.

Ushbu xet Efesus shehiride yézilghan (16:8). Pawlus shu yerde turghan waqtida üç qérindash, yeni Istifanas, Fortunatus we Axayikus uning yénigha yétip, Korint jamaiti yazghan bir xetni kötürüp keldi (16:17). Ularning xétide étiqad hayati toghruluq qoyulghan birnechche soal bar idi. Mushu soallar towendiki ishlarni öz ichige alghanidi: —

- (1) Er-ayalliq yaki تنها hayat toghruluq bezi mesililer (7-bab);
- (2) Butlarga nezir qilinghan taamlarni yégili bolamdu, bolmamdu? (8-bab, 10:15-33);
- (3) Xudaning xizmitige mexsus ayrilghanlarning ehwali; ulargha qandaq iqtisadiy yadrem bérish we uninggha munasiwetlik bolghan mesililer (9-bab);
- (4) Jamaet sorunlirida erler we qiz-ayallarning bashlirigha bir nerse artishi kérek yaki kérek emesliki toghruluq (11:17-33);
- (5) «Rebning dastixini» — jamaet sorunida «nan ushtush» toghruluq;
- (6) «Rohiy iltipatlar» (12-14-bab);
- (7) Ölümdin tirilish (15-bab);

«Korintliqlargha «1» »

- (8) Jamaatning yoqsul-hajetmenlarga yordamde bolup iane qilishi (1:16-4);
(9) Apollosning jamaetni kúcheytish úchún kélisht imkaniyiti (16:12)

Pawlus Korint shehirige kelginige úch yildin sel ashqanidi. Eyni chaghda jamaettiki étiqadchilarning kópinchisi chongqur butpereslik turmushidin ayrilghanidi. Biraq u ularning shu úch yilche waqit ichide herqandaq hesetxorluq, tekebburluq qatarliqlardin hem «insaniy oy-pikirliri»din xalas bolushini, qisqisi Mesihte «rohiy ademler»din bolushini normal we tégishlik ish dep qaraytti. Bu bizler úchúnmu chong sawaq bolushi kérektur. Siz Mesiшке étiqad baghlighili qanche uzun boldi? Úch yildin artuqmu? Emdi Mesihte bolghan mol nijattin qanchilikini ózingizge singdürüp qobul qildingiz? Halbuki, bizning rosulning shunche kóp mesililiri bolghan bundaq bir jamaetke xet yézishigha mejbür bolghanliqidin Xudagha minnetdar bolushimizgha toghra kélidu. Chünki uning bergen jawabliri bizning (meyli óz shexsiyitimizning bolsun yaki jahanda bolghan jamaetlerning bolsun) ózimizning nurghun bügünki qiyinchilirimiz we mesililirimizdin azad qilinish yolini tépishimizgha yéteklighichi bolidu. Méhir-muhebbet toghruluq ezeldin buyan yézilip kelgen barliq yazmilar ichide eng güzel we eng ötkür sözler mushu xettin tépilidu (13-bab).

Eslide Pawlus oqurmenlerni bu xetni biryolila oqup chiqsun dep yazghanidi.

«Qoshumche söz»imizde biz bezi qiyin ayetler we rosul kóz aldimizgha keltürgen melum birnechche heqiqet üstide, shundaqla hazirqi zamanimizda bularni qandaq tetbiqlighili bolidighanliqi üstide toxtilimiz.

Mezmun: —

- 1:1-9 Salamlishish, teshekkür éytish
1:10-31 Bölünüş; birlikning birdinbir asasi
2-bab Rohqa tayinish yaki öz zéhnige tayinish?
3-bab «Et»ke qul bolush, bölünüşler; heqiqiy ul üstige qurulus
4-bab Xudaning xizmitidiki «ghojidarlar»ning mes'uliyetliri
5-bab Rezil ademni jamaettin chiqirish kérek
6:1-8 Étiqadchilarning bir-birige qilidighan erzliri
6:9-20 Muqeddeslik toghruluq
7-bab Er-xotunluq, tenhalaq
8-bab Butlarga nezir qilinghan taamlar
9-bab Rosullarning erkinliki, shundaqla ularning jamaette bolghan qulluqi
10-bab Israildin alghan sawaqlar
11:1-16 Bashni yépush-yapmasliq toghruluq
11:17-34 «Rebning dastixini»
12-bab Rohiy iltipatlar
13-bab Méhir-muhebbet
14-bab Rohiy iltipatlar
15-bab Ölüm din tirilish
16-bab Iane qilish, axirqi sözler

Korintliqlargha «1»

Rosul Pawlus Korint sheherdiki jamaetke yazgan birinchi mektup

Salam

1¹⁻² Xudaning iradisi bilan Mesih Eysaning rosuli dep chaqirilgan menki Pawlustin we qérindishimiz Sosténistin Korint shehiridiki jamaetke, Mesih Eysada pak-muqaddes qilinip, «muqaddes bendilirim» dep chaqirilganlarga we shuningdek her yerlerde Reb Eysa Mesihning (U ulargha we bizge mensup!) namigha nida qilghuchilarning hemmisige salam!³ Atimiz Xuda hem Reb Eysa Mesihning silerge méhir-shepqi we xatirjemlik bolghay!⁴ Xudaning Mesih Eysada silerge ata qilinghan méhir-shepqi tüpeylidin Xudayimgha herdaim teshekkür éytimen;⁵ buning bilen siler Uningda her terepte, herqandaq sözde, her tereptiki bilimlerde bay qilinghansiler,⁶ xuddi Mesihning guwahliqi silerde testiqlanghandek.⁷ Shuning bilen silerde herqandaq rohiy iltipat kemlik qilmastan, Rebbimiz Eysa Mesihning ayan qilinishini kütiler;⁸ U yene silerni axirghuche mustehkemleyduki, Reb Eysa Mesihning küni kelgüche eyibsiz saqlinilsiler;⁹ Xuda sözide turghuchidur — silerni Öz Oghli Reb Eysa Mesihning sirdash-hemdemlikige chaqirghuchi del Uning Özidur...

Böläünshler toghruluq

¹⁰ Emdi men silerdin Rebbimiz Eysa Mesihning nami bilen shuni ötünimenki, i qérindashlar, gépinglar bir yerdin chiqsun, aranglarda bölgüchilik bolmisun, bir pikirde, bir niyette kamil birleshtürülünglar;¹¹ Chünki Klowining ailisidikilerning manga siler toghranglarda éytishiche, i qérindashlirim, aranglarda talash-tartishlar bar iken.¹² Démekchi bolghinin shuki, herbingirlar: «Men Pawlusning terepdari», «Men Apollosning terepdari», «Men Kéfasning terepdari» we «Men Mesihning terepdari» dewatisiler.¹³ Ejeba, Mesih bölüngenmiken? Siler üçün kréstlengen adem Pawlusmidir? Siler Pawlusning namigha chömlüdürlüdünglarmu?

1:1-2 «her yerlerde Reb Eysa Mesihning u ulargha we bizge mensup! namigha nida qilghuchilarning hemmisi» — bu ibare «alemshumul jamaet»ning addiy we yiginhachq bir tebiridur.

1:1-2 Yuh. 17:19; Ros. 15:9; Rim. 1:7; Ef. 1:1; 1Tés. 4:7; 2Tim. 2:22.

1:3 Rim. 1:7; 2Kor. 1:2; Ef. 1:2; 1Pét. 1:2.

1:5 «buning bilen siler uningda her terepte ... bay qilinghansiler» — «uningda» — Mesih Eysada.

1:5 Kol. 1:9.

1:6 «... xuddi Mesihning guwahliqi silerde testiqlanghandek» — Xudaning ulargha rohiy iltipatlarni béghishlighanliqi: (1) Xudaning Korintliqlargha Pawlusning Mesih toghruluq bolghan guwahliqining toghra ikenlikini ispatlighini we (2) Xudaning Mesihning ularning qelbide turghanliqini, ularning heqiqeten Mesihke tewe ikenlikini testiqlighini idi. Mesilen, Xuda rohiy iltipatlari arqiliq kornéliusdikilerni «méning ademlirim» dep testiqlighanidi («Ros.» 10:44-48ge qarang. «rohiy iltipatlarni chüshinish üçün 12- we 14-babqa qarang.

1:7 «Rebbimiz Eysa Mesihning ayan qilinishi» — Reb dunyagha qaytip kelgende u her ademge ayan bolidu, elwette.

1:7 Fil. 3:20; Tit. 2:13.

1:8 «Reb Eysa Mesihning küni» — Uning zémingha qayta kélidighan küni.

1:8 1Tés. 3:13; 5:23.

1:9 «Xuda sözide turghuchidur» — démek, Xuda ademni Özining pak-muqaddes sirdash-hemdemlikige chaqirghachqa, Öz méhir-shepqi bilen uni yene axirghiche gunah we Sheytanning ilkidin saqlap, pak hayatta yashashqa kücheytishke wede qilghan.

1:9 Yer. 32:40-44; Yuh. 15:5; 1Kor. 10:13; Gal. 2:20; 1Tés. 5:24; 1Yuha. 1:3.

1:10 «men silerdin Rebbimiz Eysa Mesihning nami bilen shuni ötünimenki, i qérindashlar...» — «qérindashlar» Injilda «étiqadchi aka-ukilar» dégen bilen ipadiliniidu. Emma pütkül Muqaddes Kitapta qérindashlar («étiqadchi aka-ukilar») «étiqadchi acha-singillar»nimu öz ichige alidu. Bu prinsip «Yar.» 1:27de körünüdu; «Xudaning süret-obrazi» bolghan «adem»ning özi «er-ayal»ni öz ichige alidu. Shuning bilen biz «qérindashlar» dep terjime qilduq.

1:10 Rim. 12:16; 15:5; Fil. 2:2; 3:16; 1Pét. 3:8.

1:12 «Kéfas» — rosul Pétrusning ibraniyeche ismi idi.

1:12 Ros. 18:24; 1Kor. 3:4; 16:12.

1:13 «Siler Pawlusning namigha chömlüdürlüdünglarmu?» — «chömlüdürlüdünglarmu» mushu yerde sugha chömlüdürlülüshni körsitidu.

«Korintliqlarga «1» »

¹⁴ Men Xudagha teshekkür éytimenki, aranglardin Krispus bilen Gayustin bashqa héchqay-singlarni chömüldürmidim; ¹⁵ shuning bilen héchkim méni özining namida ademlerni chömüldürdi, déyelmeydu. ¹⁶ Durus, men yene Istifanasning öyidikilernimu chömüldürdüm; bashqa birawni chömüldürginimni esliylmeymen.

¹⁷ Chunki Mesih méni ademlerni chömüldürüşke emes, belki xush xewerni jakarlashqa ewet-ti; uni jakarlash bolsa insanning hékmetlik sözliri bilen bolmasliqi kérek; undaq bolghanda Mesihning krésttiki qurbanliqining küchi yoqitilghan bolidu. ¹⁸ Chunki krésttiki qurbanliqi toghruluq söz-kalam halaketke kétiwatqanlarga exmeqliq, emma qutulduruluwatqan bizlerge Xudaning küch-qudritidir. ¹⁹ Chunki mundaq pütülgenki, «Men danishmenlarning danish-menlikini yoqitimen, aqillarning aqilligini chetke qaqimen»... ²⁰ Undaqta, danishmenler qéni? Tewrat élimaliri qéni? Bu dunyadiki bes-munazire qilghuchilar qéni? Xuda bu dunyadiki dana-liqni exmeqliq dep körsetken emesmu? ²¹ Chunki Xuda danaliqi bilen békitkini boyiche, dunya öz danaliqi arqiliq Xudani tonumighan, shunga Xuda exmiqane dep qaralghan, jakarliniwatqan söz-kalam arqiliq uninggha ishengüchilerge nijatliq yetküzüshni layiq körgen. ²² Chunki Yehu-diylar möjizilik alametlerni, gréklar bolsa «danaliq»ni telep qilidu; ²³ emma biz bolsaq Mesihni, yeni kréstlengen Mesihni jakarlaymiz; bu Yehudiylargha nisbeten bizarliq ish, ellerge nisbeten exmiqanilik dep qarilidu; ²⁴ emma chaqirilghanlar üçün éytqanda, meyli Yehudiylar bolsun yaki gréklar bolsun, Mesih Xudaning küch-qudriti we Xudaning danaliqidur. ²⁵ Chunki Xuda-niing exmiqaniligi insannarning danaliqidin üstündür, Xudaning ajizliqi insannarning küchidin üstündür. ²⁶ Chunki, i qérindashlar, silerning chaqirilghan waqittiki halinglar üstide oylinip béqinglar; chaqirilghanlar arisida insaniy tereptin dana qaralghanlar anche köp emes, küch-hoquqqa ige bolghanlar anche köp emes, aqsöngeler anche köp emes idi; ²⁷ belki Xuda dana-larni xijaletké qaldurush üçün bu dunyadiki exmeq sanalghanlarni talliwalidi; küchlüklerni xijaletké qaldurush üçün bu dunyadiki ajiz sanalghanlarni talliwalidi; ²⁸ U yene bu dunyadiki qedirsizlerni, pes körüldighanlarni talliwalidi, «yoq bolghan nersiler»ni mewjut shey'lerni yo-qqa chiqiriwétish üçün talliwalidi. ²⁹ Uning meqsiti Xuda aldida héch et igisi maxtanmasliq üçündür. ³⁰ Emma Uning teripidin siler Mesih Eysada turisiler; U bizge Xudadin kelgen dana-liq, heqqaniyliq, pak-muqeddeslik we hörlük-azadliq qilinghandur; ³¹ shuningdek Tewratta pütülgende: «Pexirlinip maxtighuchi bolsa Rebdin pexirlinip maxtisun!»..

1:14 Ros. 18:8; Rim. 16:23.

1:16 1Kor. 16:15,17.

1:17 1Kor. 2:1, 4; 2Pét. 1:16.

1:18 Rim. 1:16.

1:19 «Chunki mundaq pütülgenki...» — «mundaq pütülgen» — Muqeddes Kitapta yéziqliq. Mushu yerdiki sözler Tewrat, «Yesh.» 29:14din élinghan.

1:19 Ayup 5:12; Yesh. 29:14.

1:20 Yesh. 33:18.

1:21 Mat. 11:25; Luqa 10:21.

1:22 «...gréklar bolsa «danaliq»ni telep qilidu» — shu zamandiki grék medeniyitide pelsepeni choqunush derijisige yetken dégili bolidu (mesilen, «Ros.» 17:21 we aldi-keynidiki ayetlerni köring).

1:22 Mat. 12:38; 16:1; Yuh. 4:48.

1:23 «bu Yehudiylargha nisbeten bizarliq ish...» — yaki «bu Yehudiylargha nisbeten putlikashang...».

1:23 Mat. 11:6. Yuh. 6:60,66.

1:24 Kol. 2:3.

1:26 «insaniy tereptin...» — grék tilida «etning közqarishiche...».

1:26 Yuh. 7:48; Yaq. 2:5.

1:28 «mewjut shey'iler» — mushu yerde herxil ademlerni, hökümrannarni, dölet qatarliqlarni öz ichige alidu.

1:30 «Uning teripidin siler Mesih Eysada turisiler...» — «Uning teripidin» Xuda teripidin, démek. «hörlük-azadliq qilinghandur» — «hörlük-azadliq» gunahning we Sheytanning qulluqidin azad bolushtur.

1:30 Yer. 23:5; Yuh. 17:19.

1:31 «shuningdek Tewratta pütülgende...» — Injilda «pütülgende» déyilgende, «Muqeddes Kitapta pütülgende» dégen menide. Mushu yerde «Yer.» 9:24.

1:31 Yesh. 65:16; Yer. 9:22-23; 2Kor. 10:17.

«Korintliqlarga «1»»

2¹ Men bolsam, i qérindashlar, yéninglarga barghinimda, Xudaning guwahliqini jakarlash üchün héch gepdanliq yaki eqil-danalig ishlitip kelgen emesmen; ² chünki men aranglarda Eysa Mesihdin bashqa, yeni kréstlengen Mesihdin bashqa héchnémini bilmeslikke bel baghliganidim; ³ men aranglarda bolghan waqtimda ajizliqta, qorqunchta we titrigen halette bolattim;... ⁴ méning sözlirim hem jakarlishim bolsa ademni qayil qilghudek insaniy danalig sözler bilen emes, belki Rohning alamet körsitishliri we küch-qudret bilen bolghan idi. ... ⁵ Buningdin meqset silerning étiqadinglar insaniy danaliqqa emes, belki Xudaning küch-qudritige baghlansun dégendin ibaret idi..

⁶ Halbuki, kamaletke yetkenler arisida biz danaligni bayan qilimiz; bu danalig bu dewrdiki danalig emes, yaki bu dewrdiki hökümrانlarning danalig emes (ular zawalliqqa yüz tutqandur); ⁷ emma biz bir sirni ashkarilap, Xudaning bir danaligini bayan qilimiz; Xuda eslide ashkare qilinnimghan bu danaligni barliq dewrlerdin burun bizning shan-sherepke muyesser bolushimiz üchün békitkenidi. ⁸ Bu danaligni bu dewrdiki hökümrانlarning héchqaysisi chüshinip yetmigenidi; uni chüshinip yetken bolsa, shan-sherepning Igisi bolghan Rebni kréstlimigen bolatti..

⁹ Halbuki, Tewratta pütülgenndek: —
«Özini söygenlerge Xudaning teyyarliganliri —
Del héchqandaq köz körmigen,
Héchqandaq qulaq anglimighan,
Héchqandaq köngül oylap baqmighan nersilerdur»..

¹⁰ Emma bu nersilerni Xuda Rohi arqiliq ayan qildi; chünki Roh bolsa hemme ishlarni, hetta Xudaning chongqur teglirini inchikilep izligüchidur; ¹¹ Chünki insanlarda, insanning könglidikini bilgüchi shu insanning rohidin bashqa nerse barmu? Shuninggha oxshash, Xudaning Rohidin bashqa, Xudaning könglidikilirini bilgüchi yoqtur. ¹² Emma bizning qobul qilghinimiz bolsa bu dunyadiki roh emes, belki Xudadin kelgen Rohtur; del shundaq bolghachqa biz Xuda teripidin bizge séxiyliq bilen ata qilinghan nersilerni bilip yételeymiz. ¹³ Bu ish-shey'ilerne insaniy dana-

2:1 1Kor. 1:17; 2:4.

2:3 «men aranglarda bolghan waqtimda ajizliqta, qorqunchta we titrigen halette bolattim» — «qorqunchta... bolattim» — belkim u Xuda Özige tapshurghan bu muqeddes wezipini orundiyalmasliqidin qorqqan bolushi mumkin idi. Uningdin bashqa ademni qorqitidighan köp seweblarmu bolghan, elwette («Ros.» 18:9-10).

2:3 Ros. 18:1, 3; 2Kor. 10:10.

2:4 «... belki Rohning alamet körsitishliri we küch-qudret bilen bolghan idi» — «Roh» Xudaning Rohi, Muqeddes Rohtur.

2:4 1Kor. 1:17; 2:1; 2Pét. 1:16.

2:5 2Kor. 4:7.

2:6 Ayup 28:21; 1Kor. 15:24.

2:7 «biz bir sirni ashkarilap, Xudaning bir danaligini bayan qilimiz...» — «Efesusluqlargha»diki «kirish söz»imizde éytqinimizdek, Injilda «sir» dégen sözning alahide menisi bar. Sir (grék tilida «mistérion») Xuda esli yoshurup kelgen, emdi hazir ashkarilighan melum bir ishtin ibarettur.

2:7 Rim. 16:25; 1Kor. 4:1.

2:8 «bu dewrdiki hökümrانlar» — bu söz belkim bu dunyadiki padishah-hökümdarlarni qutritidighan, ulargha ézitquluq qilidighan jin-sheytanlarni körsetse kérek.

2:8 Mat. 11:25; Yuh. 7:48; 16:3; Ros. 3:17; 13:27; 2Kor. 3:14; 1Tim. 1:13.

2:9 «Özini söygenlerge Xudaning teyyarliganliri —del héchqandaq köz körmigen, héchqandaq qulaq anglimighan, héchqandaq köngül oylap baqmighan nersilerdur» — «Yesh.» 64:4.

2:9 Yesh. 64:3.

2:10 «chünki Roh bolsa hemme ishlarni, hetta Xudaning chongqur teglirini inchikilep izligüchidur» — «Roh» — Xudaning Rohi, Muqeddes Rohtur.

2:10 Mat. 13:11; 2Kor. 3:18.

2:11 «insanlarda, insanning könglidikini bilgüchi shu insanning rohidin bashqa nerse barmu?» — «insanning könglidiki» mushu yerde shu melum kishining shexsiy we qelbidiki ishlarni alayiten körsitidu.

2:11 Pend. 27:19; Yer. 17:9.

2:12 «bu dunyadiki roh» — Sheytan. «Bu dunyadiki roh» mushu yerde belkim Sheytanning köz-qarashliri, «eqilliri»ni körsitishi mumkin.

2:12 Rim. 8:15.

«Korintliqlargha «1»»

liqtni o'gatilgan so'zlar bilan emes, belki Muqaddes Rohtin o'gatilgan so'zlar bilan, rohiy ishlarni rohiy so'zlar bilan chushendurup so'zleyemiz..¹⁴ Emma «jangha tewe» kishi Xudaning Rohining ishlirini qobul qilmaydu, chunki bu ishlar uninggha nisbeten exmiqanilikdur; u ularni hech chushinip yetelmeydu, chunki ular roh bilan perq etilib bahalinishi kérektur..¹⁵ Rohqa tewe kishi hemme ishlargha baha béreleydu; emma uninggha bolsa héchkim baha bérelmeydu..¹⁶ Chunki kim Rebning oy-konglini chushinip yetip, Uninggha meslihetchi bolalisun? Emma biz bolsaq Mesihning oy-konglige igimiz..

3¹Lékin men, i qérindashlar, Rohqa tewe kishilerge so'z qilghandek silerge so'z qilalmay kéliwatimen; eksiche silerni etke tewe kishiler, Mesihde bolghan bowaq hésablap silerge so'zleshke mejbur boldum..² Men silerge sût ichküzdüm, göshni yégüzmidim; chunki siler göshni hezim qilalmaytinglar, shundaqla hazirmu téxi hezim qilalmaysiler;³ Chunki siler yenila etke tewedursiler. Aranglarda hesetxorluq we talash-tartishlar bar bolghachqa, siler etke tewe emesmu, insanlarche méngiwatmamsiler?..⁴ Chunki birsi «Men Pawlus terepdari», bashqa birsi «Men Apollos terepdari» dése, siler peqet insanlarning yolida mangghan bolup qalmamsiler?..

⁵ Apollos dégen kim? Pawlus kim idi? Biz peqet silerning étiquadlinglarga wasitichi bolduq, xalas; herbirimiz peqet Reb bizge teqsim qilghini boyiche wezipe ada qilidighan xizmetkarlar, xalas, shundaq emesmu?..⁶ Men tiktım, Apollos sughardi; emma östürgüchi bolsa Xudadur..⁷ Shunga tikküchi héchnémige hésab emes, sugharghuchimu héchnémige hésab emes, peqet östürgüchi Xuda Özi hemmidur..⁸ Emma tikküchi we osa qilghuchi bolsa bir meqsettidur; shundaqtımu herbiri öz ejri boyiche in'amini qobul qilidu..⁹ Chunki biz Xudagha tewe méhnetdashturmiz; siler bolsanglar Xudaning bagh-étizi, Xudaning qurulushisiler..

2:13 «Rohtin o'gatilgan so'zlar bilan» — «Roh» Xudaning Rohi, Muqaddes Rohtur.

2:13 1Kor. 1:17; 2:4; 2Pét. 1:16

2:14 ««jangha tewe» kishi» — «jangha tewe» bolghan kishi toghruluq «Rimliqlargha»diki «kirish so'z»imizni körüng. «Jangha tewe» bolghan kishi Muqaddes Rohqa ige bolmighan kishidur; «ishenmigen kishi» dégili bolidu. Shunga, u Xudaning Rohigha emes, belki herdaim öz jéni (eqil-pikir, zéhin, köngül-kalla, héssiyatlar)gha tayinip ishlarni perq étidu. «Rohiy kishi» yaki «Rohqa tewe bolghan kishi» bolsa öz rohida Muqaddes Rohning terbiye-telimini qobul qilib ishlarni toghra perq étidu. «ular roh bilan perq etilib bahalinishi kérektur» — bu 14- we 15-ayetlerdiki «perq étish» we «perq étip bahalinish» grék tilida birla péil bilen ipadilimidur.

2:15 «Rohqa tewe kishi» — «Rohqa tewe» (yaki «rohiy kishi») — Muqaddes Rohning yétekchilikide mangidighan kishi.

2:15 Pend. 28:5.

2:16 «kim Rebning oy-konglini chushinip yetip, uninggha meslihetchi bolalisun?» — «Yesh.» 40:13.

2:16 Yesh. 40:13; Rim. 11:34.

3:1 «etke tewe kishiler» — (yaki «etlik kishiler») toghruluq «Rimliqlargha»gha bergén «kirish so'z»diki «et» toghruluq so'zimizni körüng. «Etlik kishi» asasen xush xewerni qobul qilghini bilen téxi öz gunahlarining küchidin azad bolmighan kishidur.

3:2 Ibr. 5:12; 1Pét. 2:2.

3:3 «siler etke tewe emesmu, insanlarche méngiwatmamsiler?» — «insanlarche» Xudaning yolida emes, insaniyetning yolida.

3:3 1Kor. 1:11; Gal. 5:19; Yaq. 3:16.

3:4 «peqet insanlarning yolida mangghan bolup qalmamsiler?» — démek, Xudani tonumighan, Rohtin tughulmighan, téxiche Adem'atimizning ailisige tewe bolghan, adettiki gunahkar insanlarcha oxshash.

3:4 1Kor. 1:12.

3:5 Ros. 18:24; 1Kor. 1:12; 16:12.

3:6 «... Apollos sughardi» — Korint shehiridiki jamaet Pawlusning so'zliri arqliq étiquad qilghanidi; kéyin Apollos Korint shehirige bérp ishengüchilerni Tewrat-Zebur toghrisidiki bilimliri arqliq zér derijide righbetlendürgenidi («Ros.» 18-bab).

3:6 Ros. 18:26; 19:1.

3:8 «bir meqsettidur» — grék tilida «birdur».

3:8 Zeb. 62:12; Yer. 17:10; 32:19; Mat. 16:27; Rim. 2:6; 14:12; 2Kor. 5:10; Gal. 6:5; Weh. 2:23; 22:12.

3:9 «biz Xudagha tewe méhnetdashturmiz» — bashqa birxil chushendürülüşhi: «biz Xuda bilen méhnetdashturmiz» («2Kor.» 5:20, 6:1nimu körüng).

3:9 2Kor. 6:1; Ef. 2:20; Kol. 2:7; 1Pét. 2:5.

«Korintliqlarğa «1» »

¹⁰ Xudaning manga teqsim qilghan méhir-shepqiti boyiche, xuddi usta mémardek ul saldim, andin bashqa birsi uning üstige quruwatidu. Emma herbir qurghuchi qandaq quruwatqanliqigha éhtiyat qilsun.

¹¹ Chünki sélinghan ulni, yeni Eysa Mesihdin bashqa héchqandaq ulni sélishqa bolmaydu.

¹² Emdi birsi bu ul üstige altun, kümüş, qimmatlik tashlar, yaghach, chöpler, saman salsa,

¹³ herbirining singdürgen ejrining qandaqliqi körünidu; chünki shu küni uni ashkare qilidu, chünki uning mahiyiti otta körülidu; ot herbir kishining ejrini, qandaq mahiyettin bolghanliqini sinaydu.

¹⁴ Birsining ul üstige qurghan ishi puxta saqlinip qalsa, u in'amgha érishidu; ¹⁵ Birsining qurghini köyüp ketse, u ziyan tartidu; u özi qutulidu, emma goya ottin ötüp qutulghan birsige oxshap qalidu.

¹⁶ Ejeba, özüglarning Xudaning ibadetxanisi ikenlikinglarni we Xudaning Rohining silerde turghanliqini bilmemsiler? ¹⁷ Birs Xudaning ibadetxanisini xarab qilsa, Xuda uni xarab qilidu; chünki Xudaning ibadetxanisi pak-muqeddestur, siler del shundaqsiler.

¹⁸ Héchkim öz-özini aldismisun; birsi özi bu dewrde dana dep sanisa, nadan bolup qalsun; shuning bilen u dana bolidu. ¹⁹⁻²⁰ Chünki bu dunyadiki danaliq Xudagha nisbeten exmeqliqtur; chünki: — «U danishmenlerni öz hiyligerlikining tuziqigha alidu», dep we yene: «Reb danishmenlerning oy-xiyallirining tutami yoqluqini bilidu» dep pütüklüktur.

²¹ Shunga héchkim insan dégenlerni pexirlinip danglimisun; chünki hemme mewjudatlar silerge tewedur; ²² Pawlus bolsun, Apollos bolsun, Kéfas bolsun, dunya-jahan bolsun, hayat bolsun, ölüm bolsun, hazirqi ishlar bolsun, kelgüsi ishlar bolsun, hemmisi silerge mensuptur; ²³ siler bolsanglar Mesihning, Mesih bolsa Xudaningkidur.

Mesihning rosullirining xizmiti

4 ¹ Birs biz toghruluq birnéme démekchi bolsa, bizni Mesihning xizmetkarliri we Xudaning sirliri amanet qilinghan ghojidarlar dep bilsun. ² Emdi ghojidar dégenlerdin telep qilinidighini shuki, ular wapadar-sadiq bolushi kérektur. ³ Emma men siler teripinglardin yaki bashqa herqandaq insaniy sot teripidin sürüştürüp bahalansam, bu men üçün zighirchilik ish; men hetta özüm toghruluq sürüştürüp olturmaymen. ⁴ Chünki wijdanim eyibleyidighan héchqandaq ishlimdin xewirim yoq; emma bu ishning özi méni heqqaniy dep aqlimaydu; méni sürüştürüp bahalighuchi bolsa Rebdur. ⁵ Shunga waqti-saiti kelmigüche, yeni Reb kelmigüche héch ish toghruluq höküm chiqarmanglar; Reb kelgende u qarangghuluqtiki yoshurun ishlarni ashkarilaydu, qelb-dillardiki barliq oy-niyetlerni ayan qilidu; shu chaghda herbiri Xuda

3:11 Yesh. 28:16; Mat. 16:18.

3:12 «Birs bu ul üstige... qimmatlik tashlar .. salsa» — «qimmatlik tashlar» dégen oxshitishning mushu yerde umumiy körsetkini belkim yaqut-göherlerni emes, belki oyulghan, binani puxta qilidighan qattiq chidamliq tashlarni körsetse kérek. Pawlus buning köchme menisini oqurmenlarning oylinishigha qalduridu!

3:13 «shu küni uni ashkare qilidu» — «shu küni» Mesih Eysa zémingha qaytidighan künidur.

3:13 Yesh. 8:20; 48:10; Yer. 23:29; 1Pét. 1:7; 4:12.

3:14 «Birsining ul üstige qurghan Ishi puxta saqlinip qalsa...» — démek, «bir kishining ul üstige qoyghan matériyalliri otqa berdashliq bérelise,...».

3:16 1Kor. 6:19; 2Kor. 6:16; Ibr. 3:6; 1Pét. 2:5.

3:18 «Birs özi bu dewrde dana dep sanisa, nadan bolup qalsun» — Mesihning «Mat.» 18:1-4de we «Mar.» 10:13-16de éytqan sözlirini körüng.

3:18 Pend. 3:7; Yesh. 5:21.

3:19-20 «U danishmenlerni öz hiyligerlikining tuziqigha alidu» — «Ayup» 5:13. «Reb danishmenlerning oy-xiyallirining tutami yoqluqini bilidu» — «Zeb.» 94:11.

3:19-20 Ayup 5:13; Zeb. 94:11.

4:1 Mat. 24:45; 2Kor. 6:4; Kol. 1:25; Tit. 1:7.

4:2 Luqa 12:42.

4:3 «herqandaq insaniy sot teripidin...» — dégen grék tilida «insaniy bir kün teripidin...». Ademlerning ishlirini sürüşte qilghuchi bolsa melum bir insanning küni emes, belki Mesihning küni, yeni qiyamet künidur.

4:4 Mis. 34:7; Ayup 9:2; Zeb. 143:2.

«Korintliqlarga «1»»

teripidin teriplinidu.⁶ Emma, i qérindashlar, bu ishlarni silerning menpeetinglarni dep özümge we Apollosqa tetbiqlidim; meqset siler biz arqiliq «pütülgenning dairisidin halqip ketmenglar» dégen sawaqliq öginishinglar, shundaqla héchqaysinglarning melum birsini bashqa birsidin üstün dep pexirlinip tekeburliship ketmeslikinglar üçündür...

⁷ Chünki kim séni bashqa birsidin üstün qilidu? Sanga ata qilinghan nersidin bashqa sende yene néme bar? Hemme sanga bérilgen tursa, némishqa «Mende esli bar idi» dep pexirlinip körenglep kétisen? ⁸ Siler alliqachan toyunup kettinglar! Alliqachan béyip kettinglar! Siler bizsiz padishahlar bolup höküm sürdungalr! Kashki siler heqiqeten höküm sürgen bolsanglaridi — undaqla biz siler bilen bille höküm sürgen bolattuql! ⁹ Chünki Xuda rosullar bolghan bizlerni ölümge mehmuk bolghan ademlerdek eng axirgha qoyup sazayi qilip otturigha chiqarghan, dep oylaymen; chünki biz pütkül alemge, yeni hem perishtilerge hem insanlarga bir xil tamasha bolduq. ¹⁰ Biz Mesih üçün exmeq sanalghanlarmiz, emma siler Mesihde danasiler! Biz ajiz, emma siler küchlüksiler; siler izzetlik, emma biz xar. ¹¹ Hazirqi deqiqigiche ach-yalingach, changqap yürmehtimiz, dumbalinip, sergerdan, makansiz bolup yürmehtimiz; ¹² öz qolimiz bilen ishlep japa tartmaqtimiz; ahanetke qalghanda yaxshiliq tilewatimiz; ziyankeshlikke uchrighanda, chidawatimiz; ¹³ töhmetke uchrighanda, biz ularni chirayliqche towigha ündeymiz; biz jahanning dashqili, insanlarning süpüründisi dep qariliwatimiz, ta hazirghiche shundaq.

¹⁴ Bu ishlarni yézishim, silerni xijaletke qaldurush üçün emes, belki söyümlük balilirim süpitide silerge nesihet qiliwatimen; ¹⁵ chünki silerning Mesihde tümenligen terbiyilighichilinglar bolsimu, silerning atanglar köp emestur; chünki men Mesih Eysada bolup silerni xush xewer arqiliq töreldürüp ata boldum. ¹⁶ Shunga men silerdin öttünimenki, méni ülge qilinglar.

¹⁷ Del bu sewebtin men Rebde bolghan öz söyümlük we ishenchlik oghlum Timotiyni yéninglarga ewettim; herqaysi jaylardiki jamaette ögetkenlirimge egiship, u silerge Mesihde bolghan yollirim toghruluq eslitidu. ¹⁸ Emma beziliringlar, «Pawlusni yénimizgha kelmeydu», dep körenglep kettinglar; ¹⁹ biraq Reb buyrusa men pat arida yéninglarga barimen; shu chaghda men körenglep ketkenlarning sözlirini emes, belki ularda bolghan küch-qudretni körüp baqay.

4:5 Dan. 7:10; Mat. 7:1; Rim. 2:1; Weh. 20:12.

4:6 «pütülgenning dairisidin halqip ketmenglar» — bu sözler Tewratqa eyni pütülmigini bilen, u Tewrat-Injildiki intayin muhim bir prinsiptur. «Qoshumche söz»imizge qarang.

4:6 Pend. 3:7; Rim. 12:3.

4:7 «Kim séni bashqa birsidin üstün qilidu?» — bu soalgha belkim mundaq ikki toghra jawab bérilishi mumkin: (1) «melum kishini bashqa bir kishidin bashqiche qilghuchi peqet Xudadur» shunga tekebbur bolushning asasi yoq; (2) héch insanning Xudaning ulughluqi aldida «Men bashqilardin üstün» dep tekebbur bolushining asasi yoq.

— Shundaq qaraymizki, (1)-jawab Pawlusning démekchi bolghinini körsitidu. «Sanga ata qilinghan nersidin bashqa sende yene néme bar?» — démek, herbirimizning barliqi Xuda teripidin bizge ata qilinidu; shunga «Mende esli shundaq qabiliyet (talant, küch, qatarliqlar...)» bar idi» dep tekeburliship kétish hamaqetliklur.

4:7 Yuh. 3:27; Yaq. 1:17.

4:8 «Siler alliqachan toyunup kettinglar! Alliqachan béyip kettinglar! Siler bizsiz padishahlar bolup höküm sürdungalr! Kashki siler heqiqeten höküm sürgen bolsanglaridi — undaqla biz siler bilen bille höküm sürgen bolattuql!» — shübhisizki, bu sirliq ayetning kinayilik, mesxirilik menisi bar. Korint jamaatidiki köp ademler tolimu tekeburliship kétép: «Biz rosul Pawlus yaki bashqa rosullargha héch kérek emesimiz; biz heqiqeten «rohiy ademler»miz, intayin bilimlik, Xuda aldida intayin ésilzade bolup, padishahdek bolduq» dep ketkenidi. «Qoshumche söz»imizni körüng.

4:9 Zeb. 44:22; Rim. 8:36; 2Kor. 4:11; Ibr. 10:33.

4:10 «Biz Mesih üçün exmeq sanalghanlarmiz...» — grék tilida «biz Mesih üçün exmeqler bolduq...» — démek, köpchilik teripidin «exmeq» hésablanduq.

4:10 1Kor. 2:3.

4:11 Ros. 23:2.

4:12 Mat. 5:44; Luqa 6:28; 23:34; Ros. 7:60; 18:3; 20:34; Rim. 12:14; 1Tés. 2:9; 2Tés. 3:8.

4:14 1Tés. 2:11.

4:15 «silerning atanglar köp emestur» — rohiy jehettin bolghan atilarni körsitidu, elwette.

4:15 Ros. 18:11; Gal. 4:19; Flm. 10; Yaq. 1:18.

4:16 1Kor. 11:1; Fil. 3:17; 1Tés. 1:6; 2Tés. 3:9.

4:19 Ros. 18:21; Ibr. 6:3; Yaq. 4:15.

«Korintliqlargha «1»»

²⁰ Chunki Xudaning padishahligi sözde emes, belki küch-qudrette ispatlinidu...²¹ Emdi némini xalaysiler? Yéninglarga tayaq kötürüp bérishimnimu, yaki méhir-mulayimlik rohida bérishimnimu?

Éghir bir gunah

5¹ Hertereptin shu angliniwatiduki, aranglarda buzuqchilik bar iken — bundaq buzuqchilik hetta taipiler arisidimu tilgha élinmaydu — u bolsimu birsining öz atisining ayaligha chéqilishtin ibaret...² Emma siler yoghinap körenglep kettinglar! Bu rezil ishni sadir qilghan kishi arimizdin qoghlivétsun dep ökünüşünglarga toghra kelmemu!³ Chunki gerche tende siler bilen bille bolmisammu, emma rohta siler bilen bille bolush süpitide alliqachan shundaq men shu hökümni chiqardimki,⁴ (hemminglar Reb Eysa Mesihning namida jem bolghanda, özümning rohim siler bilen bolup, Rebbimiz Eysa Mesihning küch-qudritige tayinip) —

⁵ shundaq qilghan kishining etliri halak qilinsun, shuning bilen uning rohi Reb Eysaning künide qutquzulushi üçün Sheytanning ilkige tapshurulsun...⁶ Silerning chongchilik qilghininglar yaxshi emes. «Kichikkine xémirturuch pütkül xémirni boldurup yoghinitidu» dep bilmemsiler?..

⁷ Kona xémirturuchni chiqiriwétinglar; shuning bilen siler esli xémirturuchsiz xémirdek yéngi bir zuwula bolisiler; chunki «ötüp kétish héyti»diki qozimiz bolghan Mesih qurbanliq qilindi;..

⁸ shunga héytini yaman niyetlik we rezillik bolghan xémirturuch bilen emes, belki semimiylilik we heqiqet bolghan pétir nan bilen tentene qilip ötküzeyli...

⁹ Men aldinqi xette silerge buzuqchilik qilghuchilar bilen arilashmanglar dep yazghanidim;..

¹⁰ emma bu déginim bu dunyadiki buzuqchilik qilghuchilar, yaki nepsaniyetchiler, yaki kazzaplar yaki butperesler bilen arilashmanglar déginim emes; undaq bolghanda dunyadin ayrilishqa mejbur bolattinglar; ¹¹ emma hazirqi bu xétimde yazghinim shuki, özini «qérindash» dep atiwalghan emma shundaqla buzuqluq qilghuchi, nepsaniyetchi, butperes, haraqkesh yaki kazzap bolsa, undaq bir kishi bilen arilashmanglar, hetta uning bilen hemdastixanmu bolmanglar... ¹² Sirttikilerni höküm chiqirip bir terep qilishning men bilen néme munasiwiti? Lékin ichinglardikilerni özünglar höküm chiqirip bir terep qilish silerning ishinglar emesmu? ¹³ Lékin sirttikilerning üstige bolsa Xuda Özi höküm chiqiridu. Shunga «bu rezil ademni aranglardin chiqiriwétinglar»...

4:20 «Xudaning padishahligi sözde emes, belki küch-qudrette ispatlinidu» — yaki «Xudaning padishahligi sözde emes, belki küch-qudrette namayan bolidu».

4:20 1Kor. 2:4; 1Tés. 1:5; 2Pét. 1:16.

5:1 Law. 18:8; Qan. 27:20.

5:5 «shundaq qilghan kishining etliri halak qilinsun, shuning bilen uning rohi Reb Eysaning künide qutquzulushi üçün Sheytanning ilkige tapshurulsun» — bu ish (bashqiche éytqanda, «Sheytanning ilkige qayturus») toghruluq «qoshumche söz»imizni köring. Bezi alimlar «etliri» dégeni rohiy jehettin chüshendüridu, démek, bu ish kishining özining gunahliq tebiiti, yaki Korinttiki pütkül jamaette «gunahliq tebiitidin chiqqan ishlar»ni körsitidu, dep qaraydu. Biz mushu yerdiki «etliri»ni jismaniy jehettin chüshinimiz. «Qoshumche söz»imizde buning asasinı körsitimiz.

5:5 1Tim. 1:20.

5:6 Gal. 5:9.

5:7 Yesh. 53:7; Yuh. 1:29; 1Kor. 15:3.

5:8 «shunga héytini yaman niyetlik we rezillik bolghan xémirturuch bilen emes, belki semimiylilik we heqiqet bolghan pétir nan bilen tentene qilip ötküzeyli» — Israilning «ötüp kétish héyti», uningdin kéyinki «pétir nan héyti» we ularning simwolluq ehmiyiti toghruluq «qoshumche söz»imizni, shundaqla «Lawiylar»diki «qoshumche söz»nimu köring.

5:8 Mis. 12:3,15; Qan. 16:3.

5:9 Qan. 7:2; Mat. 18:17; 2Kor. 6:14; Ef. 5:11; 2Tés. 3:14.

5:11 «özini «qérindash» dep atiwalghan...» — «qérindash» — özining étiqad yolida qérindash dep atalghan.

5:11 Chöl. 12:14; Mat. 18:17; 2Tés. 3:14; 2Yuha. 10.

5:12 «Sirttikilerni höküm chiqirip bir terep qilishning men bilen néme munasiwiti? Lékin ichinglardikilerni özünglar höküm chiqirip bir terep qilish silerning ishinglar emesmu?» — «sirttikiler» jamaettin sirt turghanlarni, «ichidikiler» jamaetning ichide bolghanlarni körsitidu, elwette.

5:13 «bu rezil ademni aranglardin chiqiriwétinglar» — mushu sözler Tewrat, «Kan.» 17:7, 19:9, 22:2, 24:7din ilinghan.

5:13 Qan. 17:7

«Korintliqlargha «1» »

Bir-biri bilan dewalishishqa bolamdu?

6¹ Silerning aranglarda özara arazliq ish bolsa, uni muqeddes bendilerning bir terep qilishigha tapshurmay, heqqaniysizlarning aldida dewalishishqa pétinalamsiler? ² Muqeddes bendilerning dunyani soraq qilidighanliqini bilmemsiler? Eger dunyani siler soraq qilidighan ish bolsa, emdi zighirchilik ishlarni hel qilishqa yarimamsiler? ³ Perishtiler üstidinmu höküm chiqiridighanliqimizni bilmemsiler? Shundaq bolghaniken, bu hayattiki ishlarni hel qilish qanchilik ish idi? ⁴ Silerde mushu hayattiki ishlar üstidin höküm qilish zörür tépilghanda, jamaet arisida töwen dep qaralghanlarni uni hel qilishqa salmamsiler? ⁵ Mushularni silerni xijaletke qaldurush üçün dewatimen. Ejeba, aranglarda öz qérindashliri otturisida höküm chiqarghudek dana kishi yoqmu, hetta birimu yoqmu? ⁶ Uning ornida, qérindash bilen qérindash dewalishiwatidu, — we kapirlar aldida shundaq qilidu! ⁷ Emeliyette öz aranglarda dewalarning bolghanliqining özi silerge nisbeten bir eyibtur. Némishqa uwalchiliqqa chidimaysiler? Némishqa naheqchilikke yol qoymaysiler? ⁸ Eksiche, siler naheqchilik qiliwatisiler, xiyamet qiliwatisiler, yene kélip qérindashlirlinglarga shundaq qilisiler!

⁹ Heqqaniysizlarning Xudaning padishahliqigha warisliq qilalmaydighanliqini bilmemsiler? Aldinip ketmenglar! Buzuqchilik qilghuchilar, butperesler, zina qilghuchilar, bechchiwazlar, bashqa erler bilen buzuqluq qilghuchilar, ¹⁰ oghrilar, nepsaniyetchiler, haraqkeshler, töhmetxorlar yaki aldamchi-kazzaplar Xudaning padishahliqigha warisliq qilalmaydu; ¹¹ bezinglar derweqe shundaq bolghansiler; emma siler Reb Eysa Mesihning namida we Xudayimizning Rohi bilen yuyulduqlar, pak-muqeddes qilindiglar, heqqaniy qilindiglar..

Téninglar Xudaning ibadetxanisidur

¹² «Hemme nerse manga halaldur», emma hemme nerse paydiliq boluwermeidu; «hemme nerse manga halaldur», emma men héchqandaq nersining xumarigha qul bolmaymen... ¹³ «Yémeklikler ashqazan üçün, ashqazan bolsa yémeklikler üçündür»; emma Xuda u we bu her ikkisini yoqqa chiqiridu; ten bolsa buzuqchilik üçün emes, belki Reb üçündür; Reb ten üçündür... ¹⁴ Xuda Rebni tirildürdi, shuningdek biznimu Öz qudriti bilen ölümdin tirildüridu... ¹⁵ Téninglarning Mesihning ezaliri ikenlikini bilmemsiler? Undaqta, Mesihning ezalirini élip, pahishe ayalning ezaliri qilsam bolamdu? Hergiz bolmaydu! ¹⁶ Kim pahishe ayal bilen baghlangan bolsa uning bilen bir ten bolidu, dep bilmemsiler? Chünki «er-ayal ikkisi bir

6:1 «Silerning aranglarda özara arazliq ish bolsa, uni muqeddes bendilerning bir terep qilishigha tapshurmay, heqqaniysizlarning aldida dewalishishqa pétinalamsiler?» — «pétinalamsiler?» — Xudaning bu ishlargha qaratqan ghezipige yüzlinishke pétinalamsiler?, démek.

6:2 Mat. 19:28; Luqa 22:30.

6:3 «muqeddes bendilirlining dunya üstidin soraq qilishi ... 2-ayet ... Perishtiler üstidinmu höküm chiqirishi» — bu ishlar toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng.

6:4 «jamaet arisida töwen dep qaralghanlarni uni hel qilishqa salmamsiler?» — bashqa birxil terjimisi: «uni hel qilishqa jamaette héch orni yoqlarni salamsiler?». Lékin 5-ayetnimu körüng.

6:7 Pend. 20:22; Mat. 5:39; Rim. 12:17; 1Tés. 5:15; 1Pét. 3:9.

6:9 Gal. 5:19; Ef. 5:5; Weh. 22:15.

6:11 Ef. 2:2; Kol. 3:7; Tit. 3:3; Ibr. 10:22.

6:12 «hemme nerse manga halaldur» — bu söz-ibare belkim Korintliqlar üçün Injildiki yémek-ichmekler toghruluq bolghan telimlarning bir qisqartilimi bolushi mumkin. Bu heqiqetke yéqin bolghini bilen, Pawlus hazir ulargha yémek-ichmekler toghruluq bashqa tereplerdinmu oylash kérek, dep telim bermekchi.

6:12 1Kor. 10:23.

6:13 «Yémeklikler ashqazan üçün, ashqazan bolsa yémeklikler üçündür» — bashqiche éytqanda: «yémeklikler qorsaqni toydurush üçün, qorsaq bolsa yémekliklerni singdürush üçün». Korintliqlardin beziliri bu gepni bashqa ishlargha tetbiqlap, «ténimizning herqandaq éhtiyajliri yaki arzu-heweslirini xalighanche qanduruwersek bolidu» dep oylaytti. Lékin, jinsiy exlasizliqqa kelsek bu toghra emes, elwette. «Reb ten üçündür» — ademni heyran qilarliq bu bayan toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng.

6:14 Rim. 8:11; 2Kor. 4:14.

«Korintliqlarğa «1» »

ten bolidu» — déyilgenidi.¹⁷ Emma Rebge baghlanghuchi bolsa Uning bilen bir rohtur.¹⁸ Buzuqluqtin qéchinglar. «Insanlarning herbir sadir qilghan gunahi öz ténining sirtida bolidu!» — emma buzuqluq sadir qilghuchi öz ténige qarshi gunah qilidu.¹⁹ Silerning téninglar silerni turalghu qilghan, Xuda teripidin silerge iltipat qilinghan Muqeddes Rohning ibadetxanisi, siler özünglarni özümningki emes dep bilmemsiler?..²⁰ Chünki siler chong bedel bilen sétiwélinghansiler; shunga téninglarda Xudani ulughlanglar..

Tenha hayat we er-ayalliq

7¹ Emdi hazir siler xétinglarda otturigha qoyghan soallargha kéleyli, — «Er ayal zatining ténige tegmise yaxshidur»..

² Durus. Emma buzuqchilqlardin saqlinish üçün, herbir erkekning özining ayali bolsun, herbir ayalning özining éri bolsun.³ Er ayaligha nisbeten erlik mejburiyitini ada qilsun, ayalmu érige nisbeten ayalliq mejburiyitini ada qilsun..⁴ Ayal öz ténining igisi emes, belki éri uning igisidur; shuninggha oxshashla, er öz ténining igisi emes, belki ayali uning igisidur.⁵ Peqet pütün zéhniglar bilen dualargha bérilish meqsitide öz maqulluqunglar bilen waqtinche birge yatmasliqqa kélishkendinla bashqa, er-ayal özara bir-birining jinsiy heq-telipini ret qilmisun. Shundaq alahide mezgildin kéyin yene birge bolunglar. Bolmisa, özünglarni tutuwalalmaydighanliqinglardin Sheytan silerni azdurush pursitini tépishi mumkin..⁶ Emma mundaq déyishim buyruq yolida emes, belki meslihet yolididur..⁷ Emdi men barliq ademlerning manga oxshash boytaq bolushini xalayttim; lékin bu ishta Xudaning hemme ademge bergen öz iltpati bar; birsu undaq, yene birsu bundaq..⁸ Emma men jorisiz tenha yashighanlar we tullargha shuni éytimenki, mendek tenha turiwerse yaxshi bolidu; ⁹ emma özünglarni tutuwalalmisanglar, ni-

6:16 «er-ayal ikkisi bir ten bolidu» — bu Xudaning Adem'atimiz we Hawa'animiz toghruluq bolghan sözi («Yar.» 2:24); bu söz herbir er-ayalliq munasiwette emelge ashurulidu.

6:16 Yar. 2:24; Mat. 19:5; Mar. 10:8; Ef. 5:31.

6:17 Ez. 36:26-28; 1Kor. 12:13; Yar. 2:24

6:18 «Insanlarning herbir sadir qilghan gunahi öz ténining sirtida bolidu!» — bezi alimlar, bu sözlerni Pawlusning öziningki, dep qaraydu; emma bashqa gunahlimiz (mesilen, nepsaniyetchilik, haraqeshlik)mu ténimizge yaman tesir yetküzmemdü? Yetküzüdu, elwette. Shunga bizningche bu sözlerni Korintliqlarning özliriningki xata közqarishi dep oylaymiz; ular bu sözni buzuqluq (we bashqa «jismaniy» gunahlarni) qilishqa bahane qilatti. Pawlus uni emdlikte ularning xata közqarashlirini toghrilimaqchi boluwatatti.

6:19 «Xuda teripidin silerge iltipat qilinghan» — bizningche «silerge iltipat qilinghan» dégenlik «Muqeddes Roh»ni körsitidu. Shundaqmu mumkinchilik barki, u bu ayettiki «silerning téninglar» yaki «ibadetxana»ni körsitidu.

6:19 1Kor. 3:16; 2Kor. 6:16; Ef. 2:21; Ibr. 3:6; 1Pét. 2:5.

6:20 1Kor. 7:23; Gal. 3:13; Ibr. 9:12; 1Pét. 1:18.

7:1 «Er ayal zatining ténige tegmise yaxshidur» — «er ayal zatining ténige tegmise (jinsiy munasiwette birge bolush, yaki toy qilishni körsitidu) yaxshi ishtur» dégen sözler toghruluq; — Ehwalgah qarighanda Korintliqlar arisida: «Toy qilmay, peqet Rebning xizmitide bolush yaxshi» yaki «Er-ayalliq jinsiy munasiwiti yaxshi emes, jinsiy munasiwet ötküzülmisun, köprek dua-tilawetke bérilisun» dégendek gepler tarqalghan bolushi mumkin. Pawlus bu yerde mushu mesililer toghruluq sözlimekchi.

7:3 «er ayaligha nisbeten erlik mejburiyitini ada qilsun, ayalmu érige nisbeten ayalliq mejburiyitini ada qilsun» — «erlik mejburiyiti», «ayalliq mejburiyiti» jinsiy heqliqni öz ichige alidu, elwette.

7:3 1Pét. 3:7.

7:5 Yo. 2:16.

7:6 «Emma mundaq déyishim buyruq yolida emes» — bu ayettiki «déyishim»ni bezi alimlar «waqitliq ayrilip turush toghrisidiki bir tekliq, buyruq emes» dep chüshinidu, «Emma mundaq déginim buyruq yolida emes, belki meslihet yolididur» dep terjime qilidu. Yene beziler bizning terjimimizdek «déginim»ni Pawlusning er-ayalliq oghruluq hazir éytqan barliq sözliri dep qarap, «Bu déginim buyruq yolida emes, belki ruxset yolida...» dep terjime qilidu (7-ayetni körüng).

7:7 «bu ishta Xudaning hemme ademge bergen öz iltpati bar» — yeni, bala-chaqiliq bolush, yaki tenha bolush. Pawlus özi tenha bolup, pütün ömrude ailsiz halda Xudaning xizmitide bolghan.

7:7 Mat. 19:12; Ros. 26:29; 1Kor. 12:11.

7:8 «Emma men jorisiz tenha yashighanlar we tullargha shuni éytimenki...» — mushu ayettiki «jorisiz tenha yashighanlar» dégen söz grék tilida öz jorisidin (meyli erdin, meyli ayaldin, ölüm teripidin yaki qanun teripidin) ajriship ketkenlerni körsitidu, we shundaqla toy qilmighanlarnimu öz ichige alidu.

«Korintliqlarga «1»»

kahlininglar; chunki ishq otida köygendin köre nikahliq bolghan yaxshi.

¹⁰ Emma nikahlanganlarga kelsek, ularga men shuni tapilaymenki, — (bu emeliyette méning tapilighinim emes, yenila Rebningki), ayal éridin ajrashmisun. ¹¹ (emma u ajrashqan bolsa, u تنها ötsun, yaki éri bilen yarishiwalsun); we ermu ayalini qoyup bermisun. ¹² Qalghanliringlarga kelsek, men shuni éytimenki (bu Rebning éytqini emes), qérindashning étiqadsiz ayali bolsa we ayali uning bilen turuwérishke razi bolsa, u uni qoyup bermisun; ¹³ étiqadchi ayalning étiqadsiz éri bolsa we éri uning bilen turuwérishke razi bolsa, u éridin ajriship ketmisun. ¹⁴ Chunki étiqadsiz er bolsa étiqad qilghan ayalda pak dep hésablinidu; étiqadsiz ayal bolsa étiqad qilghan qérindashta pak dep hésablinidu; bolmisa, perzentliringlar haramdin bolghan bolatti; emma ular emdi pak boldi. ¹⁵ Lékin étiqadsiz bolghan terepning ketküsi bolsa, u ajriship ketsun; bundaq ehwallarda qérindash aka-ukilar, hede-singillar nikah mejburiyitige baghlinip qalghan bolmaydu; qandaqla bolmisun Xuda bizni inaq-xatirjemlikte yashashqa chaqirghandur. ¹⁶ Ey étiqadchi ayal, éringni étiqad qildurup qutulduralaydighanliqingni nedin bilisen? Ey étiqadchi er, xotunungni étiqad qildurup qutulduralaydighanliqingni nedin bilisen?

Étiqad yoligha chaqirilghan waqittiki salahiyette turiwéringlar

¹⁷ Halbuki, Reb herqaysimizgha qandaq teqsim qilghan bolsa, qandaq halette chaqirghan bolsa, u shuningda méngiwersun; men hemme jamaetlerde shundaq yolyoruqni tapilaymen. ¹⁸ Birsünnetlik halette chaqirildimu? U qayta sünnetsiz qilinmisun; birsi sünnetsiz halette chaqirildimu? U emdi sünnet qilinmisun. ¹⁹ Sünnetlik bolush héchnerse hésablanmas, sünnetsiz bolushmu héchnerse hésablanmas; hésab bolidighini Xudaning emrlirige emel qilishtin ibarettur. ²⁰ Herkim qaysi halette chaqirilghan bolsa, shu halette qalsun. ²¹ Sen chaqirilghanda qul halitide idingmu? Uning bilen karing bolmisun; lékin eger hörlük pursiti kelse, uni qolungdin berme. ²² Chunki Rebte chaqirilghan qul bolsa Rebning hör adimidur; uninggha oxshash, chaqirilib hör bolghuchimu Mesihning qulidur. ²³ Siler chong bedel bilen sétiwélindinglar; insanlarga qul bolmanglar. ²⁴ I qérindashlar, herbiringlar qaysi halette chaqirilghan bolsanglar, shu halette Xuda bilen bille turunglar.

7:9 1Tim. 5:14.

7:10 «Emma nikahlanganlarga kelsek, ularga men shuni tapilaymenki, — bu emeliyette méning tapilighinim emes, yenila Rebningki...» — Pawlus öz telimini Reb Eysaning yer yüzide turghan waqtidiki telimidin ayırıwétidu. Bu ish toghruluq we omumen bu bab üsütide «qoshumche söz»imizni körüng.

7:10 Mal. 2:14; Mat. 5:32; 19:9; Mar. 10:11; Luqa 16:18.

7:12 «Qalghanliringlarga kelsek, men shuni éytimenki bu Rebning éytqini emes, ...» — Reb Eysa yer yüzide bolghinida bu ishlar toghruluq telim bermigenidi.

7:14 «Chunki étiqadsiz er bolsa étiqad qilghan ayalda pak dep hésablinidu; étiqadsiz ayal bolsa étiqad qilghan qérindashta pak dep hésablinidu; bolmisa, perzentliringlar haramdin bolghan bolatti; emma ular emdi pak boldi» — bu ayetke qarighanda, Korinttiki beziler «étiqadchi er yaki ayalning jorisi Eysa Mesihke étiqad qilmighan bolsa undaqta ularning nikahi bulghanghan bolidu, shunga ular ajrishishi kérek, shundaqla baliliri «haram»din bolghan bolidu» dep qaraydu. Bundaq közqarash xata.

7:15 «lékin étiqadsiz bolghan terepning ketküsi bolsa, u ajriship ketsun; bundaq ehwallarda qérindash ... nikah mejburiyitige baghlinip qalghan bolmaydu; qandaqla bolmisun Xuda bizni inaq-xatirjemlikte yashashqa chaqirghandur» — bu muhim ayet toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng.

7:16 «Ey étiqadchi ayal, éringni étiqad qildurup qutulduralaydighanliqingni nedin bilisen? Ey étiqadchi er, xotunungni étiqad qildurup qutulduralaydighanliqingni nedin bilisen?» — bizningche Pawlus mushu yerde, ishenmigen jora nikahtin ajrashmaqchi bolghan bolsa, uni étiqad qildurup qutquzush peqet Xudaningla qilidighan ishidur, biz ajiz bendilerning qilidighan ishi emes, shunga (jorisining ketküsi bolsa) uni erkinlikke qoyuwergin, démekchi. «Qoshumche söz»imizni yene körüng.

7:16 1Pét. 3:1.

7:18 «Birsünnetlik halette chaqirildimu? U qayta sünnetsiz qilinmisun» — bezi Yehudiylar melum seweblerdin sünnitidin xijil bolup, «yat ellerdek bolay» dep, özini «sünnetsiz» körsetmekchi bolup birxil opératsiyeni qilduratti.

7:20 «Herkim qaysi halette chaqirilghan bolsa, shu halette qalsun» — «qaysi halette chaqirilghan bolsa...» grék tilida «qandaq chaqirilghanliqi bolsa...» déyilidu. Démek, Xuda herbirimizni Mesihge chaqirghinida, ehwal-halitimizni bilip, u halitimizni Uning yolida ishletmekchi bolidu.

7:20 Ef. 4:1; Fil. 1:27; Kol. 1:10; 1Tés. 2:12.

7:23 1Kor. 6:20; Ibr. 9:12; 1Pét. 1:18.

Tenha yashash

²⁵ Emma nikahlanmighanlar toghruluq Rebdin buyruq tapshuruwalmidim; shundaqtimu Rebdin bolghan rehim-shepgetke muyesser bolghanliqim üçün sadiq adem süpitide öz pikrimni éytilen.. ²⁶ Emdi hazirqi qiyinchiliqqa qarighanda, er kishining shu تنها halette bolushini yaxshi ish deymen.. ²⁷ Ayalgha baghlanghan bolsang, undaqta, uning bilen ajrishishni oylima; ayalingdin ajriship kettingmu? Undaqta yene öylinishni oylima. ²⁸ Lékin öylenseng, sen gunah qilghan bolmayesen; we nikahlanmighanlar nikahlansa, ularmu gunah qilghan bolmaydu. Emma shundaq qilsa ular jismaniy jehette japagha uchraydu; méning silerni uningdin xaliy qilghum bar.. ²⁹ Emma shuni dégüm barki, i qérindashlar — waqit qisqidur. Shunga ayalliq bolghanlar ayalsizlardek bolsun; ³⁰ matem tutqanlar matem tutmighanlardek bolsun; bext-xushalliqa bolghanlar bext-xushalliqa bolmighanlardek bolsun; mal-mülük sétiwalghanlar mal-mülüksizlardek bolsun; ³¹ bu dunyadiki bayliqlardin behrimen bolghanlar dunyani özi-ning teelluqati dep bilmisun; chünki bu dunyadiki hazirqi halet ötüp kétidu.. ³² Emma silerning gheimsiz bolushunglarni xalaymen. Ayalsiz kishi bolsa Rebning ishlirini oylaydu, qandaq qilib Rebni xursen qilishning ghémide bolidu.. ³³ Emma ayalliq kishi qandaq qilib ayalini xursen qilish üçün bu dunyadiki ishlarning ghémide bolidu; ³⁴ Yene kélip ayal we nikahlanmighan qizning otturisida perq bar; nikahlanmighan qiz bolsa Rebning ishlirining, qandaq qilib hem tende hem rohta pak-muqeddes bolushning ghémide bolidu; emma yatliq bolghan ayal qandaq qilib éri xursen qilish üçün, bu dunyadiki ishlarning ghémide bolidu. ³⁵ Emma men bu sözni silerning menpeetinglarni közde tutup dewatimen; boynunglarga sirtmaq sélish üçün emes, belki ishliringlarning güzel bolushi, könglünglar bölünmigen halda Rebege bérilip Uni kütüshünglar üçün dewatimen.

³⁶ Emma eger birsi niyet qilghan qizgha nisbeten muamilemning durus bolmighan yéri bar dep qarisa, u qiz yashliq baharidin ötüp ketken bolsa, ikkisi özi tutuwalmisa, u xalighinini qilsun, u gunah qilghan bolmaydu; ular nikah qilsun.. ³⁷ Biraq, birsi öz könglide muqim turup, héchqandaq ishq bésimi astida bolmay, belki öz iradisini bashqurup, könglide niyet qilghan

7:25 «... nikahlanmighanlar toghruluq Rebdin buyruq tapshuruwalmidim...» — mushu yerde «nikahlanmighanlar» bolsa héchqachan jinsiy munasiwet ötküzüp baqmighan pak yigit yaki pak qizlarni körsitidu, dep qaraymiz. Bezi alimlar bu söz peqet qizlarni körsitidu, dep qaraydu. Emdi 36-ayetke qaraydighan bolsaq, bu ayet hem yigitlernimu hem qizlarnimu körsitidighanliqini bayqaymiz.

7:26 «emdi hazirqi qiyinchiliqqa qarighanda...» — Pawlus mushu xetni yazghan waqitta Rim impériyesi boyiche köp sandiki ishengüchiler zor ziyankeshlikke uchrawatatti.

7:28 «Emma shundaq qilsa ular jismaniy jehette japagha uchraydu» — Pawlusning bu sözi, herbir er-ayalliqniki normal munasiwette bolghan musheqqet-japalar, égez-peslikler toghruluq éytildi, dep qaraymiz. Uning üstige ashu dewdiki ziyankeshlik astidimu er-ayallarning bir-birige bolghan muhebbiti üchün, bir-birini éghirchiliqtin ayash üçün tartqan derd-elemliiri téximu éghir bolushi mumkin idi.

7:29 «waqit qisqidur. Shunga ayalliq bolghanlar ayalsizlardek bolsun...» — 31-ayettiki izahatni köring.

7:31 «... bu dunyadiki bayliqlardin behrimen bolghanlar dunyani özi-ning teelluqati dep bilmisun; chünki bu dunyadiki hazirqi halet ötüp kétidu» — «waqit qisqidur» 29-31-ayetlerde Pawlus ulargha barliq waqitni, Xudaning xizmiride bolush pursetlerini qedirleshni dewet qilidu. Uning asasiy menisi, mushu dunyadiki bext-bayliqlar bizde bolsa ular din buluriansaq bolidu, lékin mushu alem «besh künlük» bolghachqa, Xudaning xizmitide, menggülik paydiliq bolghan ishlargha qarap méngishimizgha toghra kélidu, démekchi.

7:31 Yesh. 40:6; Yaq. 1:10; 4:14; 1Pét. 1:24; 1Yuha. 2:17.

7:32 1Tim. 5:5.

7:36 «Eger birsi niyet qilghan qizgha nisbeten muamilemning durus bolmighan yéri bar dep qarisa...» — «niyet qilinghan qizi» dégenning bashqa bir chüshenchisi «wedileshken qizi». Ishqilip, bu ayet boyiche, toy qilmighan er kishi könglide bir qizni oylaydu. Qizgha «muamilemning durus bolmighan yéri bar» dégenlik belkim: (1) qizgha bolghan ishqini söz yaki heriket bilen bildürüshtin özi tutuwalmisliq, lékin uninggha téxi éniq wede qilmasliq, shundaqla qizni qiynash; yaki (2) qizgha wede bergendin kéyin yene ikkilinip waqitni keynige sürüş, shundaqla qizni qiynash; yaki (3) toyning waqtini békitten bolsimu, ular toy waqtini kütüşke özlirini tutuwalmisa, toyni baldurraq qilsa bolidu. Qisqisi, oghul balilarning qizlarning söygüsü yaki hessiylatiri bilen oynishishigha hergiz bolmaydu.

—Toluq aytning bashqa birxil terjimisi: «Emma eger birsi özi-ning tenhaliqigha qarap namuwapiq yürgen bolsa, yashliq baharidin ötüp ketken bolsa, özi tutuwalmisa, u xalighiniche qilsun, u gunah qilghan bolmaydu; ular nikah qilsun» yene bashqa terjimilirimu bar; «qoshumche söz»imizni köring.

«Korintliqlarga «1» »

qizini emrige almasliqni qarar qilgan bolsa, yaxshi qilgan bolidu. ³⁸ Qisqisi, öylengenning öylenginimu yaxshi ish, öylenmigenning öylenmiginimu téximu yaxshi ish.

³⁹ Éri hayat chaghda ayali uninggha baghlanghandur; emma éri ölümde uxligan bolsa, u xali-ghan kishige (peqet Rebde, elwette) nikahlinishqa erkin bolidu. ⁴⁰ Lékin qarishimche u tul qalsa, téximu bextlik bolidu; mendimu Xudaning Rohi bar, dep ishinimen!..

Butlarga atalghan taamlar

8¹ Emdi «butlarga atap nezir qilinghan taamlar» mesilisige kéleyli. «Hemmimizde bilim bar» dep bilimiz. Xosh, biraq bilim bolsa ademni körenglitidu; méhir-muhebbet bolsa ademni quridu. ² «Méning bilimim bar» dep hésablighan kishi, emeliyette héchnémini téxi bilishke tégishlik derijide bilmigen bolidu. ³ Emma Xudani söygen kishi bolsa, u Uning teripidin tonulidu..

⁴ Xosh, emdi «butlarga atap nezir qilinghan taamlar» toghruluq — bizge melumki, «Jahanda but dégen héchnéme hésablanmaydu», we «birla Xudadin bashqa héch ilah yoqtur».. ⁵ Gerche nurghun atalmish ilahlar bar bolsimu — meyli ular zéminda yaki asmanda turidu dep qarilishidin qet'iynezer (derweqe «ilahlar» köp, we «reb»ler köptur) ⁶ biraq biz üçün peqetla bir Xuda, yeni Ata bardur. Uningdin barliq mewjudatlar apiride bolghan, bizmu Uning üçün mewjut bolghanmiz; shuningdek, birla Reb, yeni Eysa Mesih bardur. Pütkül mewjudatlar U arqiliq mewjut, bizmu U arqiliq hayatmiz..

⁷ Emma bundaq bilim hemmimizde téxi yoqtur; téxi butlarga köndürülginidin xalas bolmighan bezi ishengüchiler bolsa mushundaq taamlarni «butqa atap nezir qilinghan» dep bilip yeydu; shundaqla ularning wijdani ajiz bolghachqa, bulghanghan bolidu. ⁸ Emeliyette taamlarning özliri bizni Xuda bilen yarashturalmaydu; yémisek bizning kemchilikimiz hésablanmaydu, yégen bolsaq artuqchiliqmu hésablanmaydu. ⁹ Biraq herhalda yéyish erkinlikinglarning ajizlarga putlikashang bolmasliqigha köngül qoyunglar. ¹⁰ Chünki ajiz bir bende bilimi bar bolghan séning butxanidiki dastixanda olturup yégenlikingni körse, undaqa u öz ajiz wij-

---

7:39 «Éri ölümde uxligan bolsa» — mushu söz, ölüp ketkenlikni körsitidu. Tewrat-Injil boyiche étiqadchilarga nisbeten ölüsh peqet waqitliq uxlash, xalas. «u xalighan kishige peqet Rebde, elwette nikahlinishqa erkin bolidu» — «peqet Rebde (nikahlansun)» — (1) peqet étiqadchigha nikahlansun; (2) Rebning shexsiy yolyoruqi bilen nikahlansun, dégen ikki menini öz ichige élishi mumkin.

7:39 Rim. 7:2.

7:40 «mendimu Xudaning Rohi bar, dep ishinimen!» — bu kinayilik söz. Korint shehiridiki jamaettiki bezi ademler özlirini «peyghember» hésablap, Pawlusning sözlirini qobil qilmaytti (14:36, 37ni körüng).

7:40 1Tés. 4:8.

8:1 «Emdi «butlarga atap nezir qilinghan taamlar» mesilisige kéleyli» — Korint shehiridikilerning köpinchisi bolsa butperes bolup, ular butlarga choqunush üçün butqa atap nezir qilinghan göshni yeytti. Korintliqlarning toy we bashqa murasimlirimu butxanalarda ötküzülüp, butqa atap nezir qilinghan göshler dastixangha qoyulatti. U chaghlarda bundaq göshni yéyish-yémelik yaki butxanida ötküzülgen murasimlarga qatnashish-qatnashmasliq étiqadchilar üçün chong bir mesile bolghan. «méhir-muhebbet bolsa ademni quridu» — «rohiy qurush» («ademni qurush») toghruluq «Rimliqlargha»diki kirish sözimizni körüng.

8:2 «Méning bilimim bar» dep hésablighan kishi, emeliyette héchnémini téxi bilishke tégishlik derijide bilmigen bolidu» — bu ajayib bayan toghruluq «qoshumche sözimizni körüng.

8:3 «Emma Xudani söygen kishi bolsa, u Uning teripidin tonulidu» — «Xuda teripidin tonulidu» — belkim, Xuda uni bilip «bu kishi Méning adimim» dep étirap qilidu, démekchi.

8:4 ««Jahanda but dégen héchnéme hésablanmaydu» we «birla Xudadin bashqa héch ilah yoqtur» — 1-ayettiki «hemmimizde bilim bar», «bu dunyada but dégen héchnerse emes» we «Xudadin bashqa héch ilah yoqtur» belkim bu Korint jamaitidikiler özlirining shuaridek daim éytidighan sözler idi.

8:4 Qan. 4:39; Rim. 14:14; 1Kor. 10:19; Ef. 4:6.

8:6 Mal. 2:10; Yuh. 13:13; 1Kor. 12:3; Ef. 4:6; Fil. 2:11.

8:7 1Kor. 10:28.

8:8 Rim. 14:17.

8:9 Gal. 5:13.

«Korintliqlarga «1»»

danigha qarshi halda butlarga atap nezir qilinghan taamlarni yéyishke «qurulup kúcheytilidighan» bolmamdu? ¹¹ Shuning bilen Mesih uning nijati üçün ölgen, séning qérindishing bolghan bu ajiz bende séning biliming wejedin halak bolidu..

¹² Shu yol bilen qérindashlarga ziyan yetküzüp gunah qilip, ularning ajiz wijdanini zeximlendürüp, Mesihke qarshi gunah qiliwatisiler. ¹³ Shunga, eger birer taam öz qérindishimni yiqitidighan qiltaq bolsa, qérindishimni yiqitmasliqim üçün men menggügiçe göshni qet'iy yémeymen..

Pawlusning köp rosulluq heq-hoquqlirini ishletmesliki

9 ¹ Men erkin emesmu? Men rosul emesmu? Men Rebbimiz Eysa Mesihni körgen emesmu? Siler özünglar méning Rebde bolghan ejrim emesmu? ² Eger bashqilargha nisbeten rosul dep hésablanmisam, men héch bolmighanda silerge rosul boldum; chünki özünglar Rebde méning rosul bolghanliqimni testiqlighan möhürdursiler.

³ Méni sürüshte qilmaqchi bolghanlarga bolghan jawabim mundaq: — ⁴ Bizlarning yepichishke hoquqimiz bar emesmu? ⁵ Bizning bashqa rosullar, Rebning Öz iniliri we Kéfasning qilghinidek, étiqadchi bir singilni emrimizge élip seperde hemrah qilip yürüş heqqimiz yoqmu? ⁶ Ejeba, peqet Barnabas bilen méningla emgek qilmasliqqa hoquqimiz yoqmu? Kim xirajetni özi tölep esker bolup jengge chiqidu? Kim üzümzar bina qilip uning méwisidin yémeydu? Qaysi pada baqquchi padining sütidin ichmeydu? ⁸ Bu dégenlirim peqet insaniy közqarash boyiche éytilghanmu? Tewrat-qanunning özidimu oxshash déyilgen emesmu? ⁹ Chünki Musagha chüshürülgen qanunda: «Xaman tepken öküzning aghzigha köshek salma» dep pütülgendur. Xuda öküzlergila köyungenmu, ¹⁰ yaki buni peqet bizlarni dep éytqanmu? Shübhisizki, bu sözler bizler üçün pütülgendur; shuning üçün yer heydigüchi ümidte heydishige tégishlik, shundaqla xaman tepküchimu hosuldin behrimen bolush ümi-

8:10 «Chünki ajiz bir bende bilimi bar bolghan séning butxanidiki dastixanda olturup yégenlikingni körse, undaqta u öz ajiz wijdanigha qarshi halda butlarga atap nezir qilinghan taamlarni yéyishke «qurulup kúcheytilidighan» bolmamdu?» — bu ayet toghruluq ikki éghiz gep qilish kérek. Birinchi, kona zamanlarda köp butxanilargha munasiwetlik «ashxanilar», «réstoranlar» bar idi. Meqsiti butpereslik emes, belkim peqet payda körüshin ibaret idi. Emma satqan taamlarning köpinchisi belkim xelqler shu butxanida butlarga atap qilghan nersiler bolushi mumkin idi. Shuning bilen bir waqitta nurhun kishiler bundaq taamni yéyishning özi «sawabliq ish», «teylelik ish» dep qarishi mumkin.

—Ikkinchi, Pawlusning «uning wijdani...» «qurulup kúcheytilidighan» dégen sözi kinayilik gep. Mezkur sözni yuqiriqi «muhebbet (ademni, yeni ademning rohini quridu)» dégen söz bilen sélishturishimiz kérek. «Muhebbetning qurushi»ning netijisi yaxshi, elwette; lékin mushu ayyete «bilimi bar» ademning herikiti ajiz qérindishini öz wijdanigha xilapliq qilishqa «qurup kúcheytidu».

8:11 Rim. 14:15.

8:13 Rim. 14:21; 2Kor. 11:29.

9:1 «Men erkin emesmu? Men rosul emesmu? Men Rebbimiz Eysa Mesihni körgen emesmu? Siler özünglar méning Rebde bolghan ejrim emesmu?» — Pawlus bu bapta bezi adamlarning uninggha «uni qil, buni qil» déyishige «men erkin adem» dep jawab béridu.

9:1 Ros. 9:3,17; 22:14,18; 23:11; 1Kor. 4:15; 15:8; 2Kor. 12:2.

9:3 «Méni sürüshte qilmaqchi bolghanlar...» — bu söz Korint jamaitide, Pawlus heqiqiy rosul emes, dep yürgen bezi adamlarni körsitidu.

9:4 «Bizlarning yep-ichishke hoquqimiz bar emesmu?» — rosullar xush xewerni tarqitish xizmitige alahide ayrilip chiqqachqa, jamaetlerdin yémek-ichmek jehette, yeni iqtisadiy jehettiki yardemge érishishke hoquqluqtur. Emma Pawlus we xizmetdishi Barnabas Korint shehiride shundaq hoquqni ishletmigen. Kéyinki ayetlerni körüng.

9:4 1Kor. 9:14; 1Tés. 2:6; 2Tés. 3:9.

9:5 «Bizning bashqa rosullar, Rebning Öz iniliri we Kéfasning qilghinidek, étiqadchi bir singilni emrimizge élip seperde hemrah qilip yürüş heqqimiz yoqmu?» — démek, rosullar özliri we bala-chaqilirimu jamaetning iqtisadiy yardimige hoquqluqtur.

9:5 Mat. 8:14.

9:7 Yuh. 21:15; 1Kor. 3:6, 7, 8; 2Kor. 10:4; 1Pét. 5:2.

9:9 «Xaman tepken öküzning aghzigha köshek salma» — «Qan.» 25:4.

9:9 Qan. 25:4; 1Tim. 5:18.

«Korintliqlarga «1» »

dide ishleshke tégishliktur... ¹¹ Biz silerge rohiy bext-beriketlerni térip, silerdin maddiy jehet-tin yighiwalsaq bu chektin éship ketkenlik bolamdu? ¹² Bashqa xizmetchiler silerde mushu ho-quqni ishletken yerde, biz shundaq qilsaq téximu bolidighu? Emma Mesihning xush xewirige héch tosalghu bolmisun dep, biz bu hoquqni héchqachan ishlitip baqmiduq; eksiche, herqan-daq ishlargha chidap kéliwatimiz... ¹³ Ibadetxanidiki muqeddes ishlar üçün ishligüchilerning ibadetxanigha atalghan hediyelelerin yeydighanliqini, qurbangahta xizmet qiliwatqanlarning qurbanliqlardin ülüshini alidighanliqini bilmemsiler? ¹⁴ Shuninggha oxshash, Reb xush xewer-ni jakarlighuchilarning jéni xush xewerdin béqilsun dep békitkendur...

¹⁵ Emma men bolsam bu hoquqlarning héchqaysisini ishlitip baqmidim. Hem hazirmu mushu hoquqtin padilinay dep mushularni yéziwatqinim yoq! Chunki men bashqilarning méni bu pexirlinidighanlirimdin mehrum qilghininidin köre ölginim tüzük! ¹⁶ Chunki méning xush xewerni jakarlishimda pexirlengüdek ish yoq; chunki uning mejburiyiti méni bésip turidu; xush xewerni jakarlimisam halimga way! ¹⁷ Chunki eger uni xalis qilsam, buningdin manga in'am bolidu; emma öz ixtiyarim bilen bolmisa, bu peqet méning ghojidarliq burchini ada qilghinim bolidu, xalas.

¹⁸ Shundaq iken, méning in'amim zadi néme bolidu? Méning in'amim del shuki, xush xewer jakarlighinimda men xush xewerge kishilerni heqsiz érishtürimen — démek, in'amim xush xewer yetküzshtiki tégishlik heq élish hoquqlirimni héch ishletmeslikimdin ibarettur.

¹⁹ Chunki hemme ademning ilkidin erkin bolup, özümni köpchilikke qul qildim; shu yol bilen téximu köprek adamlarni qayil qilip qutquzsam deymen. ²⁰ Yehudiylarni qayil qilip qutquzush üçün Yehudiylargha nisbeten Yehudiygha oxshash boldum; Tewrat qanuni astida turghanlarni qayil qilip qutquzush üçün (Tewrat qanuni astida turghan bolmisammu) Tewrat qanuni astida turghanlarga nisbeten Tewrat qanuni astida turghangha oxshash boldum; ²¹ Tewrat qanunida bolmighanlarni qayil qilip qutquzush üçün Tewrat qanunida bolmighanlarga nisbeten (Xuda aldida qanunsiz bolmay, belki Mesihning qanunigha boysunushum bilen) men Tewrat qanunida bolmighanlarga oxshash boldum; ²² ajizlarni qayil qilip qutquzush üçün ajizlarga özüm ajizdek boldum; mumkin qeder köprek ademni qutquzush üçün men her-qandaq ademge qarita shundaq adem boldum... ²³ Özümning xush xewerdin nésiwem bolushi üçün uni dep hemme ishni qilimen.

9:10 «Shuning üçün yer heydigüchi ümidte heydishige tégishlik, shundaqla xaman tepküchimu hosuldin behrimen bolush ümidide ishleshke tégishliktur» — «Am.» 9:13.

9:11 Rim. 15:27; Gal. 6:6.

9:12 «... Mesihning xush xewirige héch tosalghu bolmisun dep, biz bu hoquqni héchqachan ishlitip baqmiduq; eksiche, herqandaq ishlargha chidap kéliwatimiz» — ghelite yéri shuki, beziler «Pawlus we Barnabas heqiqiy rosullar emes, chunki ular bizdin pul sorap baqmighan!» dégen.

9:12 Ros. 20:33; 2Kor. 11:9; 12:13.

9:13 Qan. 18:1.

9:14 «... Xush xewerni jakarlighuchilarning jéni xush xewerdin béqilsun» — démek, xush xewerni qobul qilghanlar teripidin qamdalsun.

9:14 Law. 19:13; Qan. 24:14; 25:4; Mat. 10:10; Luqa 10:7; 1Tim. 5:18.

9:15 «men bashqilarning méni bu pexirlinidighanlirimdin mehrum qilghininidin köre ölginim tüzük!» — «bu pexirlenginim» del uning xush xewerni héchqandaq in'am-hediyeni qobul qilmay jakarlighanliqini körsitidu.

9:20 Ros. 16:3; 18:18; 21:23.

9:21 «Tewrat qanunida bolmighanlar» — démek, Yehudiy emesler. Ular Tewrat qanunini bilmeydu yaki uni étirap qilmighanlardur. «Mesihning qanuni» — Muqeddes Rohta yashap «Perwerdigar Xudayingni pütün qelbing bilen, pütün jéning bilen we pütün küchiug bilen söygin» we «qoshnangni özünge söygendeك söygin» dégendin ibaret, elwette.

9:21 Gal. 2:3.

9:22 «ajizlarni qayil qilip qutquzush üçün ajizlarga özüm ajizdek boldum» — «ajizlar» belkim Xuda toghhrisidiki bilimni tonup yetmigenliktin wijdani asanla azablinidighan étiqadchilarni, yaki étiqadi küchlük emeslerni körsitidu.

9:22 Rim. 15:1; 1Kor. 10:33; Gal. 6:1.

«Korintliqlarga «1»»

²⁴ Beygige chüshkenlarning hemmisi yügürishidu, emma peqet birila mukapatqa érishidighinini bilmemsiler? Ghelibe qazinish üçün yügüringlar. ²⁵ Musabiqide élishquchilarning hemmisi özini her jehettin tizginleydu; ular peqet bir chirip kétidighan tajgha érishish üçün shundaq qilidu, emma biz bolsaq chirimas taj üçün shundaq qilimiz. ²⁶ Shunga men nishansiz ademdek yügürüwatmaymen; musht atsam hawagha atidighan ademdek bolmaymen. ²⁷ Uning ornigha men öz ténimni urup özümge köndürüp, uni özümge qul qilimen; undaq qilmighanda, bashqilargha telim jakarlap turup özüm layaquetlik bolmay qélishim mumkin.

Israillarning Misirdin chiqip, chöl-bayawandin ötkendiki weqelerdin sawaq élishimiz kérek

10 ¹ Chünki, i qérindashlar, men silerning ata-bowilirimizning hemmisining bulut astida yürgenlikidin we hemmisining dengizdin ötüp mangghanliqidin xewersiz yürüshüglarni xalimaymen; ² ularning hemmisi bulutta hem dengizda Musaning yétekchilikige chömlüdürlügen; ³ ularning hemmisi oxshash rohiy taamni yégen, ⁴ hemmisi oxshash rohiy ichimlikni ichken; chünki ular özlirige hemrah bolup egiship yürgen rohiy uyultashtin ichetti (emeliyette, mushu uyultash Mesihning Özi idi); ⁵ shundaqtimu, Xuda ularning köpinchisidin razi bolmighanidi; chünki «Ularining jesetliri chöl-bayawanda chéchilip qalghan»... ⁶ Emma bu ishlar ularning béshigha bizlerge sawaq-bésharet bolsun üçün chüshkenidi; buningdin meqset, bizning ularning yaman ishlargha hewes qilghinidek hewes qilmasliqimiz üçündür. ⁷ Siler yene ularning bezilirige oxshash butqa choqunidighanlardin bolmanglar; bular toghruluq: «Xelq yep-ichishke olturdi, andin keyp-sapagha turdi» dep pütülgen. ⁸ Biz yene ularning bezilirining buzuqchiliq qilghinidek buzuqchiliq qilmayli; chünki shu wejedin ulardin yigirme üç ming kishi bir kündila öldi. ⁹ Yene ularning bezilirining Mesihni sinighinidek Mesihni sinimayli; chünki shu sewebtin ular yılanlar chéqishi bilen halak boldi. ¹⁰ Yene ularning beziliri aghringhandek aghrinip qaqshimanglar — netijide, ular jan alghuchi perishte teripidin öltürüldi. ¹¹ Emdi bu weqelarning hemmisi ularning béshigha bésharetlik misallar süpitide chüshken we axirqi zamanlar béshimizgha kéliwatqan bizlarning ulardin sawaq-ibret

9:24 Gal. 2:2; 5:7; Fil. 2:16; 2Tim. 4:7; 1Br. 6:18.

9:25 «Musabiqide élishquchilarning hemmisi özini her jehettin tizginleydu; ular peqet bir chirip kétidighan tajgha érishish üçün shundaq qilidu...» — eslidiki «Olimpiya»diki ghaliblar yopurmaq-güllerdin yasalgan tajgha érishetti.

9:25 2Tim. 2:4; 4:7,8; 1Pét. 4:1; 5:4.

10:1 Mis. 13:21; 14:22; Chöl. 9:18; Qan. 1:33; Ye. 4:23; Neh. 9:12,19; Zeb. 78:13,14; 105:39.

10:2 «ularning silerning ata-bowiliringlar, 1-ayetni körüng hemmisi bulutta hem dengizda Musaning yétekchilikige chömlüdürlügen» — mushu (1-2-ayette xatirilengen) weqelerni téximu yaxshi chüshinish üçün «Misirdin chiqish» 14-babni körüng. «Musa» Musa peyghember, elwette. Mushu muhim ayet üstide we bu babtiki bashqa misallar toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng.

10:2 Mis. 13:20-22; 14:19, 20.

10:3 Mis. 16:15.

10:4 Mis. 17:6; Chöl. 20:11; Zeb. 78:15-16

10:5 «Ularining jesetliri chöl-bayawanda chéchilip qalghan» — «Chöl.» 14:16, 32.

10:5 Chöl. 26:65.

10:6 Chöl. 11:4,33; Zeb. 106:14.

10:7 «Xelq yep-ichishke olturdi, andin keyp-sapagha turdi» — mushu yerdiki «keyp-sapa» belkim butpereslik hem uninggha baghlangan shehwaniyetni körsitidu. «Pütülgen» — «Muqeddes Kitapta pütülgen», elwette («Mis.» 32:6).

10:7 Mis. 32:6.

10:8 «Biz yene ularning bezilirining buzuqchiliq qilghinidek buzuqchiliq qilmayli; chünki shu wejedin ulardin yigirme üç ming kishi bir kündila öldi» — bu weqe «Chöl.» 25:1-9de xatirilengen.

10:8 Chöl. 25:1, 9; Zeb. 106:28-29.

10:9 «Yene ularning bezilirining Mesihni sinighinidek Mesihni sinimayli; chünki shu sewebtin ular yılanlar chéqishi bilen halak boldi» — «Chöl.» 21:1-9ni körüng.

10:9 Chöl. 21:5; Zeb. 106:14

10:10 «Yene ularning beziliri aghringhandek aghrinip qaqshimanglar — netijide, ular jan alghuchi perishte teripidin öltürüldi» — «Chöl.» 16:41-50ni körüng.

10:10 Mis. 16:2; 17:2; Chöl. 14:36; Zeb. 106:25-26

«Korintliqlarga «1»»

élishimiz üçün xatirilengenidi.¹² Shuning bilen «Men étiqadta ching tirep turmaqtimen» dégen kishi özining yiqilip kétishidin hézi bolsun!¹³ Siler duch kelgen sinaqlarning hemmisige bashqa ademlermu oxshash duch kelgen. We Xuda bolsa wediside turghuchidir, U silerni kötörelmigiüdek sinaqlargha uchratmaydu, belki sinaq béshinglarga chüshkende, shuning bilen teng uningdin ötüp qutulush yolini yaritip béridu; siler shuning bilen uninggha berdashliq béridighan bolisiler.¹⁴ Shu sewebtin, söyümlüklirim, butperesliktin qéchinglar!

¹⁵ Silerni eqil-hoshi jayida kishiler dep qarap shuni éytiwatimen; sözligenlirimni bahalap béqinglar: — ¹⁶ Biz beriketlik bolsun dep tiligen, beriketlik jamdiki sharabni ichkinimiz, Mesihning qénidin ortaq behirlenginimiz emesmu? Bizning oshutqan nanni yéginimiz, Mesihning ténidin ortaq behirlenginimiz emesmu? ¹⁷ Biz nurghun bolsaqmu bir nan, bir tendurmiz; chünki hemmimiz shu bir nandin nésiwe alimiz.¹⁸ Jismaniy Israilgha qaranglar; qurbanliqlarni yégenler qurbangahqa nésipdashlar emesmu? ¹⁹ Emdi néme démekchimen? Butqa atap sunulghan qurbanliqning birer ehmiyiti barmidu? Butning birer ehmiyiti barmidu? ²⁰ Yaq, biraq kapirlar butlarga sunghan qurbanliqlarni Xudagha emes, belki jinlarga ataydu. Men silerning jinlar bilen ortaq nésipdash bolushunglarni xalimaymen.²¹ Rebning jamidin we jinlarning jamidin teng ichküchi bolsanglar bolmaydu; Rebning dastixinigha we jinlarning dastixinigha teng daxil bolsanglar bolmaydu. ²² Rebning heset-ghezipini qozghimaqchimizmu? Biz Uningdin küchlükmu-ya?

²³ «Hemme nerse halaldur», emma hemme nerse paydiliq boluwermeydu; «hemme nerse halaldur», emma hemme nerse ademning étiqadini quralmaydu.²⁴ Emdi héchkim öz menpeetini izdimisun, belki özgilerningkini izdisun.²⁵ Gösh bazirida sétilghan herbirnersini wijdaninglarni dep olturmay, héchnémini sürüshte qilmay yewéringlar. ²⁶ Chünki «Jahan we uninggha tolghan hemme mewjudatlar Perwerdigargha mensüptur» dep pütülgen.²⁷ Emma étiqad qilmighanlarning birersi séni ziyapetke tekliq qilsa we könglüng tartsa, aldinggha qoyulghan hemmini wijdaningni dep olturmay yewer; ²⁸ emma birsi sanga: «Bu butlarga atalghan qurbanliq taami» dése, undaqa uni yéme; némishqa déseng, bu ishni sanga éytqan ademning sewebi üçün, shundaqla wijdanning sewebi üçündür; ²⁹ men dégen wijdan séningki emes, belki hé-

10:11 «bu weqelarning hemmisi ularning béshigha bésharetlik misallar süpitide chüshken» — «bésharetlik misallar»: «qoshumche söz»imizde biz bu bab toghruluq sözliginimizde bu téma toghruluqmu toxtilimiz.

10:11 Rim. 15:4; 1Kor. 9:10; Fil. 4:5; Ibr. 10:25.

10:13 «Siler duch kelgen sinaqlarning hemmisige bashqa ademlermu oxshash duch kelgen» — eyni tékistte: «Siler duch kelgen sinaqlardin héchqaysisi pütkül insaniyetke ortaq emes» dégen sheklide ipadiliniidu.

10:13 1Kor. 1:8; 1Tés. 5:24; 2Pét. 2:9.

10:16 ««beriketlik jam» ... «oshutqan nan»» — «beriketlik jam» we «oshutqan nan» dégenler «Rebning ziyapiti» yaki «Rebning ghizasi»din ibarettur. «Rebning ziyapiti» yaki «Rebning dastixini» toghruluqmu 11:23-34ni körüng.

10:17 «Biz nurghun bolsaqmu bir nan, bir tendurmiz; chünki hemmimiz shu bir nandin nésiwe alimiz» — bashqa birxil terjimisi: «Nan bir bolghachqa, bizmu bir ten bolimiz; chünki hemmimiz bir nandin nisewe alimiz».

10:17 Rim. 12:5; 1Kor. 12:27.

10:19 1Kor. 8:4.

10:20 «kapirlar butlarga sunghan qurbanliqlarni Xudagha emes, belki jinlarga ataydu» — «kapirlar» grék tilida «taipiler» yaki «eller».

10:20 Law. 17:7; Qan. 32:17.

10:23 «hemme nerse manga halaldur» — bu söz-ibare belkim Korintliqlar ishliwtatqan Injildiki yémek-ichmekler toghruluq telimlarning qisqartilimi bolushi mumkin. Bu heqiqetke yéqin bolghini bilen, Pawlus hazir ulargha yémek-ichmekler toghruluq bashqa tereplerdinmu oylash kérek, dep telim bermekchi.

10:23 1Kor. 6:12.

10:24 1Kor. 13:5; Fil. 2:4.

10:26 «Jahan we uninggha tolghan hemme mewjudatlar Perwerdigargha mensüptur» — «Zeb.» 24:1 we 50:12, 89:11.

10:26 Mis. 19:5; Zeb. 24:1; 50:12, 89:11

10:27 Luqa 10:7; 1Kor. 8:7.

10:28 «Birsi sanga: «bu butlarga atalghan qurbanliq taami» dése,...» — dégüchining körsetmekchi bolghini belkim: (1) «Sen ishengüchi emesmu, bundaq butlarga chétishliq nersini yemesliking kérek» yaki (2) «Bu alahide butlarga nezir qilinghan, shunga uni yéseng, sanga alahide beriket bolidul!». «Qoshumche söz»imizimu körüng.

liqi kishining wijdani; méning erkinlikimge bashqilarning wijdani teripidin yaman dep baha bérilishining hajiti barmu? ³⁰ Men teshekkür éytip yésem, teshekkür éytqan nersini durus yéginim tüpeylidin yaman dep qarilishimning néme hajiti? ³¹ Shunga siler némini yésenglar, némini ichsenglar yaki herqandaq bashqa ishlarni qilsanglar, hemme ishlarni Xudagha shan-sherep keltürilsun dep qilinglar. ³²⁻³³ Men özüm hemmeylenni hemme ishta memnun qilishqa intilginimdek, öz menpeetim üçhün emes, belki köpchilikning menpeeti, ularning qutquzulushi üçhün intilginimdek, héchkimning aldigha — Yehudiylar bolsun, gréklar bolsun, Xudaning jamaitidikiler bolsun aldigha putlikashang bolmanglar. Men Mesihni ülge qilghinimdek, silermu méni ülge qilinglar..

Ibadet qaidiliri

11 ¹⁻² Emdi silerni shuning üçhün tripleymenki, i qérindashlar, hemme ishlarda siler méni eslep turuwatisiler, men silerge tapshurghinimdek, körsetmilerni tutup kéliwatisiler.. ³ Emma men silerning her erning béshi Mesihdur, ayalning béshi erdur we Mesihning béshi Xudatur dep bilishinglarni xalaymen.. ⁴ Shunga, ibadetke qatnashqanda, herqandaq er béshigha birnerse artqan halda dua qilsa yaki bésharet berse, u öz béshigha hörmetsizlik qilghan bolidu.. ⁵ Emma ibadetke qatnashqanda, herqandaq ayal béshigha birer nerse artmighan halda dua qilsa yaki bésharet berse, u öz béshigha hörmetsizlik qilghan bolidu; bundaq ayalning chéchi chüshürüwétilgen, reswa qilinghan ayaldin perqi yoqtur.. ⁶ Ayal kishining béshigha artqini yoq bolsa, chachliri chüshürüwétilsun; ayalga nisbeten chachlirining késiwétilishi yaki chüshürüwétilishi uyatliq ish bolsa, emdi uning béshigha birer artqini bolsun.. ⁷ Chünki er kishi bolsa beshini yapmasliqi kérek; chünki u Xudaning süret-obrazi we shan-sheripidur; emma ayal kishi bolsa erning shan-sheripidur.. ⁸ Chünki er bolsa ayaldin emes, belki ayal erdindur.. ⁹ Shuningdek er kishi ayal üçhün emes, ayal kishi er üçhün yaritilghandur. ¹⁰ Bu sewebtin, hem perishtilerning sewebidin ayal kishi béshida hoquqning belgisige ige bolushi kérek.. ¹¹ Halbuki, Rebde ayal ersiz bolmas we er ayalsiz bolmas; ¹² chünki ayal erdin chiqirilghinidek, er ayal

10:30 «Men teshekkür éytip yésem, teshekkür éytqan nersini durus yéginim tüpeylidin yaman dep qarilishimning néme hajiti?» — mushu muhim prinsip toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng.

10:30 Rim. 14:6; 1Tim. 4:3.

10:31 Kol. 3:17.

10:32-33 Rim. 14:13; 1Kor. 9:22.

11:1-2 1Kor. 4:16; Fil. 3:17; 1Tés. 1:6; 2Tés. 3:9.

11:3 «ayal yaki qizning béshi erdur» — toy qilghanda uning béshi öz éri, elwette; turmushqa chiqmighan bolsa uning atisi; tenha, tul yaki ajrashqan qiz-ayallar bolsa, ularning béshi (bar bolsa) jamaettiki aqsqaqallar bolidu.

11:3 Yuh. 14:28; 1Kor. 3:23; 15:27; Ef. 5:23.

11:4 «ibadetke qatnashqanda, herqandaq er béshigha birnerse artqan halda ... bésharet berse» — «bésharet berse» — «Xudaning wehiyisini yetküzse», yaki «peyghemberlik söz qilsa...» dégenlik. «Öz béshigha hörmetsizlik qilidu» — démek, Mesihge bihörmetlik qilidu.

11:5 «...u öz béshigha hörmetsizlik qilidu» — démek, öz érige yaki jamaetning aqsqaqlirigha hörmetsizlik qilidu. «bundaq ayalning chéchi chüshürüwétilgen, reswa qilinghan ayaldin perqi yoqtur» — kona zamanlarda ayallar buzuqchiliq qilghan bolsa, ularni jazalash usuli ayalni reswa qilip chéchini chüshürüwétishtin ibaret idi.

11:6 Chöl. 5:18; Qan. 22:5.

11:7 «Chünki er kishi bolsa beshini yapmasliqi kérek; chünki u Xudaning süret-obrazi we shan-sheripidur; emma ayal kishi bolsa erning shan-sheripidur» — bu ayettin (we shundaqla 4-6-ayetlerdin) Pawlusning adettiki ehwallar emes, belki ibadet sorunliri toghruluq sözlewatqanliqi éniq turidu; bu uning erlerge talagha chiqqanda herqandaq böklerni kiyishini men'i qilghini emes! Uning bu sözliride ayallarning talada yürgende romal-yaghliq artist-artmasliqi toghrisidimu gep yoq.

11:7 Yar. 1:26,27; 5:1; 9:6; Kol. 3:10.

11:8 «chünki er bolsa ayaldin emes, belki ayal erdindur» — oqurmenlarning éside barki, Xuda Hawa'animizni Adem'atimizning ténidin qowurghisini élip yasighan. «Yar.» 2-babni körüng.

11:8 Yar. 2:18, 21.

11:10 «perishtilerning sewebidin ayal kishi béshida hoquqning belgisige ige bolushi kérek» — «perishtilerning sewebidin» toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng. Biz bu ayetler (1-16)ni tepsiliy halda sherhleyimiz.

«Korintliqlarga «1»»

arqiliq tugʻulidu; lékin hemme ish Xudadindur. ¹³ Öz könglülglarda baha béringlar; ayallarning béshigha birnerse artmay turup Xudagha dua qilishi muwapiqmu? ¹⁴ Tebietning özi silerge er kishining uzun chachliri bolsa uninggha uyat ikenlikini ögetmidimu? ¹⁵ Emma ayal kishining uzun chachliri bolsa, bu uninggha shan-sherep bolidu; chünki uning uzun chachliri uninggha bézek-yépincha bolsun dep teqdim qilinghan.

¹⁶ Birsining bu ishlar toghruluq talash-tartish qilghusi bolsa, shuni bilsunki, bizlerde hem Xudaning jamaetliridimu shulardin bashqa héch qaidiler yoqtur..

Rebning dastixini toghruluq

¹⁷ Emma hazir démekchi bolghan ish, yeni siler yighilghan sorunlarga kelsek, uningda silerni teriplimeymen; chünki yighilghininglarning netijisi paydiliq emes, belki ziyarliq boluwatidu. ¹⁸ Chünki birinchidin, siler jamaette yighilghininglarda, aranglarda guruhlarga bölünüşler bolghanliqini anglidim; bu gepke qismen ishendim. ¹⁹ Aranglarda bölünüşler peyda bolmay qalmaydu. Undaq bolmighanda aranglarda kimning layaquetlik bolghanliqini körüwalghili bolmaytti....

²⁰ Siler bir yerge jem bolghininglarda, siler heqiqeten «Rebning ziyapiti»din yémeysiler..

²¹ Chünki yégininglarda herbiringlar bashqilarning yéyishini kütmeyla özünglar élip kelgen ghizani yewérisiler-de, birsi ach qalidu, yene birsi mest bolup kétidu. ²² Yep-ichishke öz öyliringlar yoqmu? Xudaning jamaitini közge ilmay, yoqsullarni xijaletke qoymaqchimusiler? Silerge néme désem bolar? Silerni teriplemdimen? Yaq, silerni teriplimeymen..

²³ Chünki men silerge Rebning ziyapiti toghruluq yetküzgenlirimni özüm Rebding tapshuruwalghanmen; démek, Reb Eysagha satqunluq qilinghan kéchide u qoligha nan élip. ²⁴ teshekkür éytqandin kéyin uni oshtup: «Mana, silerge atalghan Méning ténim; buni Méni eslep turush üçün mushundaq qilinglar» — dédi. ²⁵ Shuningdek, ghizadin kéyin u jamni qoligha élip: «Mana, bu jamdiki sharab qénimda bolghan «yéngi ehde»dur; her qétim buningdin ichkinginglarda, Méni eslep turush üçün shundaq qilinglar» — dédi. ²⁶ Chünki siler her qétim bu nandin yégen, bu jamdin ichken bolsanglar, taki Uning qaytip kélisighiche siler Rebning ölümini jakarliq bolisiler. ²⁷ Shuning üçün, kimki layaquetsiz halda bu nanni yése yaki Rebning jamidin ichse, Rebning ténini hem qénigha nisbeten gunahkar bolidu. ²⁸ Shuning üçün herbirsi bu ishlar

11:16 1Tim. 6:4.

11:19 «Aranglarda bölünüşler peyda bolmay qalmaydu...» — az bolmighan alimlar Pawlusning bu jümlisi kinayilik, Korintliqlarni tenqid qilidighan alahide sözler, dep qaraydu. Bizmu mushu közqarashqa mayilmiz; chünki Injilda tilgha élinghan bashqa jamaetler arisida ehwal undaq emes idi; eksiche, ularning birliki xéli küchlük idi (mesilen, Filippi shehiridiki jamaette).

—Qandaqla bolmisun, melum jamaetiki ishengüchilerning köpinchisi Korinttiki jamaettek «Roxqa tewe» emes, belki «etke tewe», «étiqadta bowaqlar» bolsa, undaqta «bölünüşler» peyda bolmay qalmaydu. Bundaq ehwal heqiqeten Rebning yolini izdügüchilerge köprek bésim bérp, ularning Rohida tézla östürülüşini muhim bir türkte bolidu.

11:19 Mat. 18:7; Luqa 17:1; Ros. 20:30; 1Yuha. 2:19.

11:20 Luqa 22:14-20.

11:21 «Chünki yégininglarda herbiringlar bashqilarning yéyishini kütmeyla özünglar élip kelgen ghizani yewérisiler-de, birsi ach qalidu, yene birsi mest bolup kétidu» — rosulning sözlirige qarighanda, Korint étiqadchilar jamaitining yighinlirida pat-pat «ortaq ziyapet»ni tutatti, shuning bilen bir waqitta «Rebning ziyapiti»ni yéyetti («Yeh.» 12ni köring). Lékin bay qérindashlar öz mol tamaqliri alghach özining bayliqlirini köz-köz qilip körsitetti, bashqa kembeghel qérindashlar bilen ortaqlashmaytti. «Ziyapet» qalaymiqan bolghachqa, «Rebning ziyapiti»ning özi közge ilinmay bolup qélip, Rebning namigha nomus keltürgenidi.

11:22 «Yep-ichishke öz öyliringlar yoqmu? Xudaning jamaitini közge ilmay, yoqsullarni xijaletke qoymaqchimusiler?» — bezi étiqadchilar jem bolup olturghan sorunlarda köp ghizalarni élip kélip yése, ghizasiz qérindashliri elwette xijil bolup qalidu.

11:23 Mat. 26:26; Mar. 14:22; Luqa 22:19.

11:25 «... Mana, bu jamdiki sharab qénimda bolghan «yéngi ehde»dur» — «yéngi ehde» Tewrat, «Yer.» 31:31-34de bésharet bérilgen.

11:26 Yuh. 14:3; Ros. 1:11.

11:27 Chöl. 9:10,13; Yuh. 6:51,63,64; 13:27; 1Kor. 10:21.

üstide öz-özini tekshürüp, andin nandin yésun, jamdin ichsun..²⁹ Chünki Rebning ténini perq etmey turup yégüchi we ichküchi herkim özige höküm-jazani yetküzüp yep-ichidu..³⁰ Bu se-webtin aranglardiki nurgun ademler zeipliship késel boldi, hetta xéli bir qismi ölümde uxlap qaldi..³¹ Lékin eger öz üstimizni tekshürüp höküm chiqarghan bolsaq, bëshimizgha Rebning höküm-jazasi chüshürülmeydighan bolidu..³² Emma gerche üstimizge Reb teripidin höküm-jazalar chüshürülgen bolsimu, emeliyette bu Uning bizge chüshürgen «terbiye jazasi»dur; buningdin meqset, bizning bu dunya bilen birlikte halaketke höküm qilinmasliqimiz üçündür.³³ Shunga, i qérindashlar, Rebning ziyapitide yéyishke jem bolghininglarda, hemmeylen toluq kelgüche bir-biringlarni kütünglar..³⁴ Birs ach qorsaq bolsa awwal öyide yep kelsun; shundaq qilip silerning jem bolushunglar özünglarga höküm-jaza yetküzmezdighan bolidu. Qalghan bashqa mesililerni bolsa, men barghinimda tertipke salimen.

Rohiy iltipatlar

12¹ Emma i qérindashlar, rohiy iltipatlarga kelsek, silerning ular toghruluq bilmey qélisinglarni xalimaymen..² Siler taipilerning arisida bolghan waqtinglarda herxil yollargha bashlinip, gas-gacha butlarga choqunushqa azdurulup ketkinglarni bilisiler..³ Shunga men silerge uqturimenki, héchkim Xudaning Rohida turup: «Eysagha lenet!» démeydu we herqandaq biri Muqeddes Rohta bolmay turup «Eysa Rebdur!» dep éytaalmaydu..⁴ Emma iltipatlar xilmuxil, lékin Roh bolsa birdur..⁵ Xizmetler bolsa herxil, emma biz xizmitini qilidighan Reb birdur..⁶ Ishlesh yollari herxil, emma hemmeylende hemme ishni wujudqa chiqarghuchi Xuda birdur..⁷ Emma hemmeylenning menpeeti üçün herbirige Rohning namayan bolushi béghishlinidu..⁸ Chünki Roh arqiliq birige danaliq yetküzgüchi söz, yene birige shu oxshash Roh arqiliq xewer yetküzgüchi söz teqsim qilinidu; yene oxshash Roh arqiliq bashqa birige alahide ishench, yene birige oxshash Roh arqiliq késellerni saqaytish iltipatlari..⁹ birawgha möjizilerni yaritish teqsim qilinidu; birawgha wehiy-bësharet bérish; birawgha herxil rohlarni perq étish, birawgha namelum tillarda sözlesh, yene birawgha namelum tillarni terjime qilish iltipati teqsim qilinidu..¹¹ Emma bu ishlarning hemmisini yürügüzgüchi oxshash shu bir Rohtur, U herbirige Özi layiq körüp, ayrim-ayrim teqsim qilip béridu..¹² Chünki insaniy ten bir bolsimu nurgun ezaliri bolghinidek, shundaqla ezaliri nurgun bol-simu özara qoshulup bir ten bolghandek, Mesih Özimu hem shundaqtur..¹³ Chünki hemmimiz,

11:28 2Kor. 13:5.

11:29 «... Rebning ténini perq etmey turup yégüchi we ichküchi herkim özige höküm-jazani yetküzüp yep-ichidu» — «Rebning ténini perq etmeslik» dégenlikning belkim ikki xil tereplimisi bolushi mumkin: (1) özini «Men Rebning ténidiki bir eza, bashqa qérindashlarmu shundaq» dep bilip yetmey, «Rebning téni»diki qérindashlarni közge ilmasliq (21-22-ayetlerni körüng); (2) «Rebning ziyapiti Rebbimizning biz üçün qurban qilghan ténini ipadileydu» dep bilip yetmesilik.

11:30 «hetta xéli bir qismi ölümde uxlap qaldi» — «uxlap qaldi» dégen söz ölüshni körsitidu. Injil boyiche étiaqchilargha nisbeten ölüsh peqet waqitliq uxlash, xalas.

11:31 Zeb. 32:5; Pend. 18:17.

12:1 «rohiy iltipatlarga kelsek...» — «rohiy iltipatlar» dégenler Muqeddes Roh ata qilghan, mushu babta «tebiettin tashqiri» möjizilik qabiliyetlerni körsitidu.

12:3 Mar. 9:39; Yuh. 13:13; 1Kor. 8:6.

12:4 «Emma iltipatlar xilmuxil, lékin Roh bolsa birdur» — «Roh» dégen Xudaning Rohi, Muqeddes Roh.

12:4 Rim. 12:6; 1Pét. 4:10.

12:8 «... Roh arqiliq birige danaliq yetküzgüchi söz, yene birige shu oxshash Roh arqiliq xewer yetküzgüchi söz teqsim qilinidu» — bu ikki iltipat we töwendiki yene yette «rohiy iltipat» toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng.

12:9 «késellerni saqaytish iltipatlari» — grék tilida «saqaytishlarning iltipatlari» — démek, Muqeddes Rohning möjizilik saqaytish yollari bixilla emes.

12:10 «wehiy-bësharet bérish» — grék tilida: «peyghemberlik söz qilish». «qoshumche söz»imizni körüng.

12:11 Rim. 12:3, 6; 1Kor. 7:7; 2Kor. 10:13; Ef. 4:7.

12:12 Rim. 12:4, 5; Ef. 4:16.

«Korintliqlarga «1» »

mayli Yehudiylar bolsaqmu, Grékler bolsaqmu, qullar bolsaqmu, hörler bolsaqmu, bir Rohta bir teng kirishke chömüldürüldüq we bir Rohtin ichishke nésip qilindüq..¹⁴ Chünki ten birla ezadin emes, belki köp ezalardin terkib tapidu.¹⁵ Eger put: «Men qol bolmighinim üçün men teng tewe emesmen» désila, undaqta u heqiqeten teng tewe emes bolamdu? ¹⁶ Qulaq: «Men köz emes, shunga men teng tewe emesmen» désila, undaqta u heqiqeten teng tewe emes bolamdu? ¹⁷ Pütün ten közla bolsa, undaqta anglash sézimimiz nedin bolidu? Pütün ten qulaqla bolsa, undaqta purash sézimimiz nedin bolidu? ¹⁸ Halbuki, Xuda Özige layiq körgen ten ezalirining herbirini ayrim-ayrim öz jayigha orunlashturghan; ¹⁹ eger ularning hemmisi oxshash eza bolsa, undaqta uni qandaqmu ten dégili bolatti? ²⁰ Emdilikte ezalar köp, ten bolsa birdur. ²¹ Köz qolgha: «Méning sanga éhtiyajim chüshmeydu!» déyelmeydu; yaki bash bolsa putlarga: «Méning silerge éhtiyajim chüshmeydu!» déyelmeydu. ²² Del eksiche, tendiki ajiz-erzimes dep körüngen ezalar kem bolsa bolmaydu; ²³ we hem tendiki biz étiwarsiz dep hésablighan ezalargha bolsa, téximu köprek étiwar qilimiz; shundaqla isketsiz dep qaralghan ezalirimiz téximu isketlik qilinidu; ²⁴ eslide yarishimlik bolghan ezalirimizgha bolsa shundaq qilishning hajiti yoq. Emma Xuda pütün tenni shundaq birlashtürgenki, U étiwarsiz dep hésablanghan ezalargha téximu köp étiwar béridu. ²⁵ Buningdin meqset tende héch bölünüşler bolmasliq, belki barliq ezalar özara oxshash köyümchanliqta bolushi üçündür. ²⁶ Bir eza japa-derd tartsa, barliq ezalar uning bilen teng japa-derd tartidu; bir ezagha sherep kelse, barliq ezalar uning bilen teng shadlinidu.

²⁷ Emdi siler Mesihning ténidursiler, herbiringlar Uning ayrim-ayrim ezasidursiler..²⁸ Xuda jamaette mushundaqlarni orunlashturghan: — awwal rosullarni, andin peyghemberlerni, üçinchi bolup telim bergüchilerni; andin möjize körsetküchilerni, andin türlük késellerni saqaytish iltipatlirigha ige bolghanlarni, yadrem bergüchilerni, yétekchilik qilghuchilarni, herxil name-lum tillarda sözleydighanlarni teyinlep orunlashturghandur..²⁹ Hemmeylen rosulmu? Hemmeylen peyghembermu? Hemmeylen telim bergüchimu? Hemmeylen möjize körsetküchmu? ³⁰ Hemmeylende saqaytish iltipatliri barmu? Hemmeylen namelum tillarda sözlemdu? Hemmeylen namelum tillarni terjime qilalamdu? ³¹ Emma siler chongraq iltipatlarni teqezza bolup qoghlanglar; halbuki, men hazir silerge hemmidin ewzel bir yolni körsitip bérey.

Méhir-muhebbet hemmidin ulugh

13¹ Men egerde bu dunyadiki kishiler sözlewatqan herxil tillar hetta perishtilerning tilliri bilenmu sözliyeleydighan bolsammu, biraq men méhir-muhebbetsiz bolsam, u chaghda men peqet bir «dang-dang» qilidighan mis dang, bir «chang-chang» qilidighan chang bolup qalimen, xalas..² Eger men peyghemberlik qilalisam, barliq sirlar, barliq bilimlerni chüshinip bolghan bolsammu, hem shuning bilen bir waqitta taghlarni yötkeyeligüdek toluq ishenchte bolsammu, emma mende méhir-muhebbet bolmisa, undaqta men héchnerse bolmighan

12:13 Gal. 3:28.

12:27 Rim. 12:5; Ef. 1:23; 4:12; 5:23; Kol. 1:24.

12:28 «awwal rosullarni, andin peyghemberler...» — «Tewrat dewridiki peyghemberler» we «Injil dewridiki peyghemberler» toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng. «namelum tillar» — «rohiy tillar» depmu atilidu. Chünki bu tillarni Xudaning Rohi insanning rohigha tapshuridu; bezi waqitlarda biz ularni «karamet til», «natonush til», «gheyriy til» depmu ataymiz, chünki bu til sözlügüchi we anglighuchilargha chüshinishlik emes; «tebiyettin tashqiri» bolghan bu xil tilni «dua tili» dep teripilekmu bolidu.

12:28 Ef. 2:20; 4:11.

13:1 «Men egerde bu dunyadiki kishiler sözlewatqan herxil tillar hetta perishtilerning tilliri bilenmu sözliyeleydighan bolsammu...» — démek, «shundaq intayin küchlük rohiy iltipat mende bolsimu,...». Bu ayettin yene shundaq déyelemizki, heqiqeten Xudadin kelgen herbir «namelum til» emeliyette dunyadiki melum bir milletning tili yaki perishtilerning tilidur.

«Korintliqlarga «1» »

bolimen..³ Eger barliq mal-mülkümni sadiqige atap hem ténimni Xudaning yolida qurbanliq süpitide köydürülüşke sunghan teghdirdimu, emma mende yenila méhir-muhebbet bolmisa, undaqt méning héchqandaq paydam yoq bolghan bolidu.

⁴ Muhebbet sewr-taqetlik bolush hem méhribanliqtur;

Muhebbet hesetxorluq qilmaydu;

Muhebbet özini maxtimaydu,

Tekebburluq qilmaydu,.

⁵ Nomussizliq qilmaydu,

Öz menpeetini közlep yürmeidu,

Tériktürülmeidu,

Könglide öchmenlik saqlimaydu;

⁶ Heqqaniysizliqtin xushal bolmaydu,

Belki emeliyettin, heqiqettin xushal bolidu;

⁷ hemme ishta qorsiqi kenglik qilidu, hemmige yüzlinip Xudagha ishinidu, hemme ishqa ümid baghlaydu, hemmige chidaydu..

⁸ Méhir-muhebbet hergiz axirlashmaydu. Bésharetler bolsa, kargha kelmeydu: «namelum tilar» bolsa, tügeydu: möjizilik bilimlerna kargha kelmeydu.⁹ Chünki bizning bilidighanlirimiz qismen, bésharet bérighanlirimiz qismen; ¹⁰ lékin mukemmellik kelgende, qismenlik yoqilidu. ¹¹ Men kichikimde balilarche sözlidim, balilarche oyldim, balilarche hésablidim; chong bolghinimda, men baliliqni tashlidim. ¹² Chünki biz hazir bir tutuq dérizidin müjmel halda körimiz, lékin shu chaghda yüzmayüz körimiz: Hazir men qismen tonuymen, shu chaghda men Xuda méni tonup kéliwatqandek tonuymen..

¹³ Hazir ishench, ümid, méhir-muhebbettin ibaret bu üç nerse turuptu; bulardin eng üstün turidighini méhir-muhebettur.

«Rohiy iltipatlar»din qandaq paydilinish kérek

14¹ Méhir-muhebbetke intilip uni qoghlishinglar we hem rohiy iltipatlarga, bolupmu bésharet bérishke intizar bolunglar..² Chünki namelum tilda sözleydighan kishi ademlerge emes, belki Xudagha sözleydu; anglighuchilardin héchkim uni chüshenmeydu, emma u Rohta sirliq ishlarni éytip béridu.³ Lékin bésharet bérighan kishi bolsa ademlerning étiqadini qurushqa, ularni righbetlendürüşke we teselli bérishke sözleydu.⁴ Namelum tilda sözlighüchi öz rohini quridu; emma bésharet bergüchi jamaetning étiqadini quridu..⁵ Emdilikte men silerning hemminglarning namelum tillarda sözliyelishinglarni ümid qilimen, lékin bésharet bérishinglarni téximu ümid qilimen. Namelum tilda sözlighüchi sözini terjime qilmisa, jamaetning étiqad quruluşida bésharet bergüchi uningdin ulugh bolidu.

⁶ Qérindashlar, men yéninglarga kélip, namelum tillardila sözliginim bilen melum wehiy, bilim, bésharet yaki telimni yetküzmisem, men silerge néme payda tegküzimen?..⁷ Hetta awaz

13:2 Mat. 7:22; 17:20; 21:21; Mar. 11:23; Luqa 17:6; Rim. 12:7.

13:4 Pend. 10:12; 1Pét. 4:8.

13:5 1Kor. 10:24; Fil. 2:4.

13:6 2Yuha. 4.

13:7 «Hemme ishta qorsiqi kenglik qilidu...» — yaki «hemme ishni yapidu...» — démek, mumkin bolsa bashqilarning sewenlik-gunahlarini chitqa yaymaydu.

13:12 2Kor. 3:18.

14:1 «bésharet bérish» — grék tilida «peyghemberlik söz qilish» dégen söz bilen ipadiliniidu. «Tewrat dewridiki peyghemberler» we «Injil dewridiki peyghemberler» toghruluq qoshumche söz-imizni körüng.

14:4 «Namelum tilda sözlighüchi öz rohini quridu» — grék tilida «namelum tilda sözlighüchi özini quridu». 14-ayetni körüng.

14:6 «melum wehiy, bilim, bésharet yaki telim...» — bular chüshinishlik sözler bilen yetküzülüşü kérek, elwette.

«Korintliqlargha «1»»

chiqiralaydighan jansiz nersiler, meyli ney bolsun, chiltar bolsun shundaq; ularning ahang-lirining bir-biridin perqi bolmisa, ularda chélinghan pede qandaqmu perq étilsun?⁸ Jeng ka-niyimu belgilik bir ahangda chélinmisa, kim jengge hazirlansun?⁹ Shuningdek siler tilda éniq chüshineligüdek söz qilmisanglar, néme démekchi bolghininglarni kim chüshineleydu? Siler hawagha gep qilghandek bolisiler.¹⁰ Jahanda, shübhisiyki, xilmuxil til-awazlar bar we ularning héchqaysisi menisiz emes;¹¹ eger emdi men melum awaz-tilning menisini bilmisem, men sözlügüchige nisbeten yat we u manga nisbeten yat bolidu.¹² Ehwal silerdimu shundaq. Shunga, siler rohiy iltipatlargha qizghinliq bilen intilgenikensiler, jamaetning étiqadini quridighan iltipatlargha bay bolushqa intilinglar.¹³ Shunga, namelum tilda sözleydighan kishi sözligenlirini terjime qilip béreleydighan bolsam dep dua qilsun.¹⁴ Chünki namelum tilda dua qilghinimda, rohim qua qilidu, lékin eqil-idrakimdin bolsa méwe chiqmaydu.

¹⁵ Undaqa qandaq qilish kérek? Men bezide rohim bilen dua qilimen, hem bezide eqil-idrakim bilenmu dua qilimen; men bezide rohim bilen medhiye naxshilirini éytimen, hem bezide eqil-idrakim bilenmu medhiye naxshilirini éytimen;¹⁶ bolmisa, peqet rohing bilenla medhiye oqusang, ishletken tilingni bilmigenlarning qatarida olturghuchi teshekkürungge qandaqmu «Amin» déyelisun? Chünki u éytqiningni chüshenmeydu.¹⁷ Sen derheqiqet teshekkürni yaxshi éytisen, emma yéningdiki anglighuchining étiqadi qurulghini yoq.¹⁸ Men bundaq namelum tillarda shexsen hemminglardin köp sözleydighanliqim üçün Xudagha teshekkür éytimen;¹⁹ halbuki, jamaette bolghanda, namelum tilda tümen éghiz sözligenimdin köre, bashqilargha telim-terbiye béreligüdek chüshinishlik sözdin besh éghizla sözliyelisem deymen..²⁰ Qérindashlar, eqil-hoshunglarda bala bolmanglar; yamanliq jehetide bowaq bolunglar, emma eqil-hoshunglarda pishqedem bolunglar..

²¹ Tewratta: «Chet tilliqlarning sözi we yat ademlarning lewliri arqiliq Men mushu xelqge gep qilimen; lékin shundaq bolsimu ular yenila Manga qulaq salmaydu — deydu Perwerdigar» dep pütülgendur..²² Shunga «namelum tillar» bolsa bir alamet belgidur; étiqadchilargha emes, belki étiqadsizlargha alamet belgidur; wehiy-bésharetler bolsa, étiqadsizlar üçün emes, belki étiqadchilar üçün bolidu.²³ Shuning üçün pütkül jamaet bir yerde jem bolghanda, hemmisi öz aldigha bundaq namelum tillarda sözlewerse we sadda yaki étiqadsiz kishiler kirip qalsa, ular hemminglarni sarang bolup qapsiler déyishmemdu? ²⁴ Emma hemminglar wehiy-bésharet yetküzsenglar, étiqadsiz yaki sadda kishi aranglarga kirip qalsa, hemminglar teripidin uning gunahliirigha tenbih bérilidu, hemminglar teripidin uning gunahkar ikenliki körsitilidu; ²⁵ qelbidiki sirlar ashkare qilinghanda, u özi yerge tashlap: — «Xuda heqiqeten aranglardidur» dep Xudagha sejde qilidu.

Jamaet emel qilishqa tégishlik qaidiler

²⁶ Emdi qérindashlar, qandaq qilishimiz kérek? Siler bir yerge jem bolghininglarda, herbiringlarda bir iltipat bolidu; birside medhiye naxshisi, birside telim, birside namelum til, birside wehiy, birside namelum tilning yéshimi bolidu. Hemme ishlar étiqadning qurulusi üçün bolsun.²⁷ Namelum tilda sözlügüchiler bolup qalsa, ikkisi yaki eng köp bolghanda üchi nöwet bilen sözlisun we birsi ularning éytqanlirini örisun.²⁸ Emma jamaette örigüchi bolmisa, u süikut

14:15 Ef. 5:19; Kol. 3:16.

14:19 «bashqilargha telim-terbiye béreligüdek chüshinishlik sözdin...» — grék tilida «bashqilargha telim-terbiye béreligüdek zéhnim bilen (sözlinidighan) sözdin...» dep ipadiliniidu.

14:20 Mat. 18:3; 19:14; Ef. 4:14; 1Pét. 2:1, 2.

14:21 «Chet tilliqlarning sözi we yat ademlarning lewliri arqiliq Men mushu xelqge gep qilimen; lékin shundaq bolsimu ular yenila Manga qulaq salmaydu — deydu Perwerdigar» — «Yesh.» 28:11-12.

14:21 Qan. 28:49; Yesh. 28:11-12.

14:24 «hemminglar wehiy-bésharet yetküzsenglar...» — «namelum tillar» we «wehiy-bésharetler»ning «alamet belge» bolushi toghruluq «qoshumche söz»imizni köring.

«Korintliqlarğa «1» »

qilsun; öz-özige we Xudagha éytsun.²⁹ Wehiy-bésharet yetküzgüchiler bolsa, ikki-üchi sözlisun; qalghanlar geplirining weznini ditlap tursun;³⁰ Emma olturghanlar arisidin bashqa bir kishige melum bir wehiy bérilse, sözlewatqan kishi sözini toxtitip nöwetni uninggha bersun.³¹ Chünki hemminglar bir-birlep wehiy-bésharet yetküzsenglar bolidu; shuning bilen hemmeylen öginiidu, hemmeylen righbetlinidu.³² Peyghemberlarning öz rohliri peyghemberlarning özlirige itaet qilidu.³³ Chünki Xuda qalaymiqanchiliq tughdurghuchi emes, belki tinch-xatirjemlik bergüchidur. Barliq muqeddes bendilarning jamaetliride shundaq tertip bar.

³⁴ Aranglardiki ayallar jamaetlerde sükütte oltursun; ularning sözlshige ruxset qilinmighan; Tewrat qanunida belgilengende, ular tertipke boysunsun...³⁵ Emma ular melum ishni bilmekchi bolsa, öyide öz erliridin sorisun; ayalning jamaette sözlshi uyatliq ishtur..

³⁶ Xudaning söz-kalami silerdin bashlanghanmu?! Yaki yalghuz silergila yétip kelgenmu?!

³⁷ Birsini özi wehiy-bésharetchi yaki rohiy kishi dep sanisa, u silerge hazir yazghan bu sözüming heqiqeten Rebning emri ikenlikini étirap qilsun.³⁸ Birsini buni étirap qilishni xalimisa, u étirap qilinmaydu.³⁹ Shuning üçün, i qérindashlar, wehiy-bésharetlerni yetküzüshke telmürüp intilinglar, shundaqla namelum tillarda sözlshni cheklimglar.

⁴⁰ Xulase qilip éytqanda, herbir ish chirayliq, tertiplik qilsun.

Tirilish

15¹ Emma, i qérindashlar, men silerge eslide yetküzgen xush xewerni bayan qilmaqchimen; siler bu xush xewerni qobul qilghan we uningda ching turuwatisiler;² men silerge yetküzgen xush xewer bolghan kalamda ching turghan bolsanglar, — (ishengininglar bikargha ketmigen bolsa) — siler uning arqiliq qutquzuluwatisiler...

³ Chünki men özümge amanet qilinghanlirini eng zörür ish süpitide silergimu tapshurdum; yeni, Tewrat-Zeburda aldin éytilghinidek, Mesih gunahlirimiz üçün öldi;⁴ U depne qilindi; we üçinchi küni yene Tewrat-Zeburde aldin éytilghinidek tirildürüldi;⁵ U Kéfasqa, andin on ikkiylenge köründi; ⁶ andin U bir sorunda besh yüzdin artuq qérindashqa köründi; ularning köpinchisi бүгünki künde tirik, emma beziliri ölümde uxlawatidu;⁷ U Yaquppqa, andin rosullar-

14:32 «Peyghemberlarning öz rohliri peyghemberlarning özlirige itaet qilidu» — bu intayin muhim bir söz. Démek, Muqeddes Roh herqandaq rohiy iltiplarni yetküzgende, U hergiz iltipatni qobul qilghuchi kishini uni derhal biixtiyar halda ipadileshke mejburlimaydu. Shuning bilen wehiy-bésharet yetküzüdighan kishiler bir-birini kütüp nöwet bilen sözlise bolidu.

14:34 «Aranglardiki ayallar jamaetlerde sükütte oltursun; ularning sözlshige ruxset qilinmighan; Tewrat qanunida belgilengende, ular tertipke boysunsun» — bu yolyoruq qiz-ayallar pütünley süküt qélishi kérek, dégenlik emes; chünki yuqirida (11:2-11) u qiz-ayallar jamaette dua qilishi we wehiy-bésharet yetküzüshidiki belgilimiler toghruluq éytip berdi. «Qoshumche sözwimizni körüng.

14:34 Yar. 3:16; Ef. 5:22; Kol. 3:18; 1Tim. 2:12; Tit. 2:5; 1Pét. 3:1.

14:35 «Emma ular ayallar melum ishni bilmekchi bolsa, öyide öz erliridin sorisun; ayalning jamaette sözlshi uyatliq ishtur» — 34-ayettiki izahatni körüng. Menisi belkim: «Jamaettiki tertipni buzup sözlsh ayallargha yarashmaydu» dégenlik bolushi mumkin.

14:38 «Birsini buni étirap qilishni xalimisa, u étirap qilinmaydu» — bashqa birxil terjimisi: «Birsini buni bilip yétishni xalimisa, u bilimsiz qalsun».

15:2 «ishengininglar bikargha ketmigen bolsa...» — ademning xush xewerge ishinishi «bikargha kétish»imu mumkinmu? Bu babta bir misal körsitilidu; birsi xush xewerning muhim bir nuqtisini qobul qilmighan bolsa (bu nuqta uninggha yaqmighan, yaki u uni öginishni xalimighan bolsa), undaqta bu xush xewerni inkar qilghangha barawer; démek, shu ishengüchi adem, gerche «ishengen bolsimu», toluq ishenmigeckhe, ishinish yoli bikargha kétidu. Shunga axirda héchqandaq netije chiqmaydu.

15:2 Rim. 1:16; 1Kor. 1:21.

15:3 Yesh. 53:7; Dan. 9:24,26; 1Kor. 5:7; 1Pét. 2:24.

15:4 Zeb. 16:10; Yesh. 53:8,9; Yun. 2:1; Mat. 12:40

15:5 «Kéfas» — yeni rosul bolghan Simon Pétrus. «on ikkiylenge» — on ikki rosulgha körüngen, démekchi. «on ikkiylen» belkim Mattiyani öz ichige élishi mumkin («Ros.» 1:26).

15:5 Luqa 24:34; Yuh. 20:19; Ros. 10:41.

«Korintliqlarga «1»»

ning hemmisige köründi; ⁸ Hemmisidin keyin U xuddi vaqitsiz tughulghan bowaqtek bolghan mangimu köründi. ⁹ Chünki men rosullar arisidiki eng töwinimen, rosul dep atilishqa layiq emesmen; chünki men Xudaning jamaitige ziyankeshlik qilghanmen. ¹⁰ Lékin hazir némila bolsam Xudaning méhir-sheppiti arqiliq boldum; Uning manga körsetken shu méhir-sheppiti bikargha ketmidi; chünki men Xudaning xizmitide barliq rosullardin bekrek japaliq ishligenmen; emeliyette ishligüchi men emes, belki men bilen bille bolghan Xudaning méhir-sheppitidir..

¹¹ Démek, meyli men yaki bashqa rosullar bolsun, hemmimizning yetküzgenliri oxshash bolup, u del siler ishinip qobul qilghan xush xewerdur.

¹² Emma Mesih ölgenler ichidin tirildürülgen dep jakarlanghan bolsa, qandaqmu aranglardiki beziler ölgenlarning tirilishi dégen yoq ish, deydu? ¹³ Emma ölgenlarning tirilishi dégen yoq ish bolsa, Mesihning tirilishimu yoq ish bolghan bolatti. ¹⁴ Shuningdek eger Mesih ölümdin tirilgen bolmisa, jakarlanghan xewirimiz bihude bolghan, silerning étiqadingsharmu bihude bolghan bolatti. ¹⁵ Hetta bizmu Xuda toghrisidiki yalghan guwahchilar bolghan bolattuq — chünki biz Xudaning Mesihni ölümdin tirildürgenlikige guwahliq berduq. Eger heqiqeten ölümdin tirilish bolmisa, Xuda Mesihnimu ölümdin tirildürmigen bolatti. ¹⁶ Chünki ölgenler qayta tirildürülmise, Mesihmu tirilmigen bolatti. ¹⁷ Mubada Mesih tirilmigen bolsa, étiqadingslar kéreksiz bolghan, siler téxiche gunahlirlinglarda yürüwatqan bolattinglar, ¹⁸ shundaqla Mesihde ölümdé uxlawatqanlarmu halaketke yüz tutqan bolatti. ¹⁹ Eger ümidimizni peqet bu dunyadiki hayatimiz üçünla Mesihge baghlighan bolsaq, biz insanlar arisidiki eng bichare ademlerdin bolghan bolimiz.

²⁰ Emma emeliyette, Mesih ölümdé uxlighanlar ichide «hosulning tunji méwisi» bolup, ölümdin tirilgendur; ²¹ Chünki bir insan arqiliq ölüm alemde peyda bolghinidek, ölümdin tirilishmu bir insan arqiliq alemde peyda boldi. ²² Adamatimizdin bolghanlarning hemmisi uning tüpeylidin ölümge mehkum bolghanliqigha oxshash, Mesihde bolghanlarning hemmisi Uning tüpeylidin ölümdin hayatqa érishidu. ²³ Emma hemmeylen öz nöwet-qatarida tirilidu; tunji hosulning méwisi bolghan Mesih birinchi; ikkinchiler bolsa Mesihning dunyagha qaytip kelginide özige tewe bolghanlar. ²⁴ Andin axiret bolidu; shu chaghda U barliq hökümraniqni, barliq hoquq we herxil küchlerni emeldin qaldurup, padishahliqni Xuda-Atigha tapshuridu. ²⁵ Chünki U barliq düşmenlerni meghlup qilip ayighi astida qilghuche höküm sürüshi kérektur; ²⁶ eng axirqi yoqitilidighan düşmen bolsa ölüm özidur. ²⁷ Chünki Zeburda «Xuda pütkül mewjudatni Uning ayighi astigha boysundurghan» dep pütüklüktur. Emma «pütkül mewjudat Uninggha boysundurulghan» déyilginide, roshenki, shu «pütkül» dégen söz «hemmini Uninggha Boysundurghuzhuchi»ning özi ichige alghan emestur. ²⁸ Emma hemme Uninggha boysun-

15:7 «U Yaqupqa ... Köründi» — Yaqup Mesih Eysaning chong inisi, keyin u rosul bolghan. Injil «Yuh.» 5:7ni köring).

15:8 «Xuddi waqitsiz tughulghan bowaqtek bolghan manga...» — « waqitsiz tughulghan bowaqtek bolghan men...» toghruluq «qoshumche söz»imizni köring.

15:8 Ros. 9:3,17; 23:11; 1Kor. 9:1; 2Kor. 12:2.

15:9 Ef. 3:8; Ros. 8:3; 9:1; 22:4; 26:9; Gal. 1:13; 1Tim. 1:13.

15:10 2Kor. 11:23; 12:11.

15:19 «ümidimizni peqet bu dunyadiki hayatimiz üçünla Mesihge baghlighan bolsaq...» — yaki «ümidimizni peqet bu dunyadiki hayatimizdila Mesihge baghlighan bolsaq...».

15:20 «hosulning tunji méwisi» — aldin pishqan méwe yighiwélinghandin keyinmu, bashqa méwilerning choqum pishidighanliqigha kapaletlik qilinghinidek, Mesihning tirilishi iman-ishenchte bolup alemidin ötkenlerningmu heqqaniyiqta qayta tirilidighanliqigha kapaletlik qilidu. Tewrat boyiche «hosulning tunji méwisi» Xudagha alahide atilatti (béghishlinatti) («Law.» 23-bab, «Qan.» 18:4).

15:20 Kol. 1:18; 1Pét. 1:3; Weh. 1:5.

15:21 Yar. 2:17; 3:6; Rim. 5:12,18; 6:23.

15:24 «Andin axiret bolidu; shu chaghda U barliq hökümraniqni, barliq hoquq we herxil küchlerni emeldin qaldurup, padishahliqni Xuda-Atigha tapshuridu» — bu muhim ayet we töwendiki ayetler üstide «qoshumche söz»imizde toxtilimiz.

15:25 Zeb. 110:1; Ros. 2:34; Ef. 1:20; Kol. 3:1; Ibr. 1:13; 10:12.

15:27 «Chünki Zeburda «Xuda pütkül mewjudatni uning ayighi astigha boysundurghan» dep pütüklüktur» — «Zeb.» 8:6.

15:27 Zeb. 8:6; Mat. 11:27; 28:18; Ef. 1:22; Ibr. 2:8.

«Korintliqlarga «1»»

durulghandin kéyin, Oghul hemmini özige boysundurghuchigha boysunidu; shuning bilen Xuda hemmining hemmisi bolidu. ²⁹ Ölümdin tirilish bolmisa, bezilerning ölgenler üçün chömüldürülüşini qandaq chüshinish kérek? Ölgenler zadi tirilmise, kishiler ular üçün néme dep chömüldürüldü? ³⁰ Bizler néme dep her küni her saette xewp-xeterge duch kélip yürimiz? ³¹ Rebbimiz Mesih Eysada silerdin pexirlinishim rast bolghandek, i qérindashlirim, men herküni ölümge duch kélimen. ³² Eger insanlarning nuqtieneziridin éytqanda «Efesus shehiride wehshiy haywanlar bilen élishtim» désem, ölgenler ölümün tirilmise, buning manga néme paydisi? «Ete beribir ölüp kétidighan bolghandin kéyin, yep-ichip yürüwalayli» dégen söz yolluq bolmamti? ³³ Aldanmanglar; chunki «Yaman hemrahlar exlaqni buzidu». ³⁴ Heqqaniy bolush üçün oyghininglar, gunahdin qol üzünglar; chunki beziliringlarda Xuda toghruluq xewer yoqtur — buni éytsam siler üçün uyat emesmu?

³⁵ Belkim birsi: «Ölükler qandaq tirildüriler? Ular qandaq ten bilen tiriler?» — dep sorishi mumkin. ³⁶ I exmeq kishi, séning térighining, ölmey turup qaytidin tirilmeydu. ³⁷ Hem séning térighining, ösümlükning téni emes, belki uning yalingach déni — mesilen, bughdayning yaki bashqa birer ziraetning déni, xalas. ³⁸ We kéyin Xuda Öz xahishi boyiche uninggha melum bir tenni béridu; shundaqla uruq danlirining herbirige özining ténini ata qilidu. ³⁹ Janiwarlarning etliri bolsa bir-birige oxshimaydu; insanlarning özige xas etliri bar, haywanlarning özige xas etliri bar, uchar-qanatlariningmu bar, béliqlariningmu bar. ⁴⁰ Asmanda jisimlar bar, yer yüzi-dimu jisimlar bar; emma asmandikisining jula-sheripi bashqiche, yer yüzikisiningmu bashqiche bolidu; ⁴¹ Quayashning shan-sheripi bir xil, ayning sheripi yene bir xil, yultuzlarning shan-sheripi yene bir xildur; chunki yultuzlar shan-sherepliride bir-biridin perqlinidu. ⁴² Ölümün tirilish hem shundaqtur. Ten chirish halitide térilidu, chirimas halette tirildürüldü; ⁴³ Uyatliq halette térilidu, shan-sherep bilen tirildürüldü; ajiz halette térilidu, emma küch-qudret bilen tirildürüldü. ⁴⁴ U tebietke tewe bir ten süpitide térilidu; rohqa tewe bir ten bolup tirildürüldü; eslide tebietke tewe bir «janliq» ten bolghan bolsa, emdi rohiy bir ten bolidu. ⁴⁵ Shunga Tewratta mundaq pütülgenki: «Tunji insan Adem’atimiz tirik bir jan qilip yaritildi»; emma «axirqi Adem’ata» bolsa hayatliq bergüchi Roh boldi. ⁴⁶ Emma awwal kelgini rohiy adem emes,

15:29 «kishiler ...ölgenler üçün néme dep chömüldürüldü?» — chüshinish qiyin bolghan bu ayet toghruluq «qoshumche söz»imizde toxtilimiz.

15:31 «men herküni ölümge duch kélimen» — grék tilida «men herküni ölmen».

—Toluq ayetning bashqa birxil ipadilesh usuli: «Men herküni ölümge duch kéliwatimen. Bu rast! Qérindashlar, Rebbimiz Eysa Mesihning silerning hayatlinglarda (shundaq köp ishlarni) qilghanliqi bilen pexirlengininimning rastliqigha oxshash, bu sözümmingmu hergiz yalghan yéri yoqtur».

15:32 «Efesus shehiride wehshiy haywanlar bilen élishtim» désem...» — Pawlus Efesus shehiride xush xewer yetküzgende, bezi ademler uninggha qarshi chiqip wehshiy haywanlardek humum qilghan bolushi mumkin. «Ete beribir ölüp kétidighan bolghandin kéyin, yep-ichip yürüwalayli» — «Yesh.» 22:13.

15:32 Yesh. 22:13; 56:12.

15:33 «Yaman hemrahlar exlaqni buzidu» — bu sözler grék shairi Menanderningkidin élinghan.

15:35 Ez. 37:3.

15:36 «... qaytidin tirilmeydu» — grék tilida «... janlandurulmaydu».

15:36 Yuh. 12:24.

15:42 «Quayashning shan-sheripi bir xil, ayning sheripi yene bir xil, yultuzlarning shan-sheripi yene bir xildur; chunki yultuzlar shan-sherepliride bir-biridin perqlinidu 41-ayet. Ölümün tirilish hem shundaqtur» — démek, tirildürülgendin keyinki ténimiz ölgendin keyinki ténimizge oxshimaydu.

15:42 Dan. 12:3; Mat. 13:43.

15:44 «tebietke tewe bir ten süpitide» — grék tilida «jangha tewe bir ten süpitide» yaki «janliq bir ten süpitide» déyilidu; «jan» mushu yerde insanning zéhni, oy-pikirliri we héssiyatliqi qatarliqlarni körsitidu. «Rimliqlargha»diki «kirish söz»imizni köring.

15:45 «Tunji insan Adem’atimiz tirik bir jan qilip yaritildi» — «Yar.» 2:7. «emma «axirqi Adem’ata» bolsa hayatliq bergüchi Roh boldi» — «axirqi Adem’ata» Mesihni körsitidu, elwette.

15:45 Yar. 2:7.

«Korintliqlarga «1» »

belki «tebietke tewe bolghuchi» adem idi, kéyin «rohiy adem» keldi.⁴⁷ Deslepki insan bolsa yerdin, tupraqdin apiride qilinghan; ikkinchi insan bolsa asmandin kelgendur;⁴⁸ Tupraqdin apiride qilinghini qandaq bolghan bolsa, uningdin bolghan «tupraqliq»larmu shundaq bolidu; asmandin kelgini qandaq bolsa, uningdin bolghan «asmanliqlar»mu shundaq bolidu.⁴⁹ Bizler «tupraqliq adem» süritide bolghinimizdek, «asmanliq adem» süritidimu bolalaymiz.⁵⁰ Emma shuni éytimenki, i qérindashlar, et we qandin törelgenler Xudaning padishahliqigha warisliq qilamaydu; chirigüchi chirimaydighangha warisliq qilamaydu.

⁵¹ Mana, men silerge bir sirni éytip bérimen; biz hemmimizla ölümde uxlaydighanlardan bolmaymiz; biraq hemmimiz özgertilimiz!⁵² Bir deqiqidila, közni bir yumup achquche, eng axirqi kanay chélinghanda özgertilimiz; chünki kanay chélsinsa ölgenler chirimas hayatqa tirildürüldi, shundaqla özgertilimiz;⁵³ Chünki bu chirip ketküchi chirimas hayatni kiyiwélishi, bu ölgüchi ölmeslikni kiyiwélishi kérek;⁵⁴ Emma chirip ketküchi chirimas hayatni kiygende, bu ölgüchi ölmeslikni kiygende, shu chaghda bu söz emelge ashurulidu: «Ölüm ghelibe teripidin yutulup yoqitilidu!».⁵⁵ «Ah, ölüm, séning neshtiring qéni?! Ah, ölüm, séning ghelibeng qéni?!».⁵⁶ Ölümdiki neshter — gunahtur, gunahning küchi bolsa, Tewrat qanuni arqiliq namayan bolidu.⁵⁷ Lékin bi-zni Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq bularning üstidin ghelibige érishtürgüchi Xudagha teshekkür!

⁵⁸ Shuning üçün, söyümlük qérindashlirim, ching turup tewrenmes bolunglar, Rebning xizmitidiki ishliringlar hemishe keng ziyadilehsun; chünki Rebde bolghan ejir-japayinglar hergiz bihude ketmeydighanliqini bilisiler.

15:46 «tebietke tewe bolghuchi» — grék tilida «jangha tewe bolghuchi». 44-ayettiki izahatni körüng. «tebietke tewe bolghuchi» adem idi, kéyin «rohiy adem» keldi — (grék tilida: ««jangha tewe bolghuchi» awwal kelgen, kéyin «rohqha tewe bolghuchi» kelgen») — bu toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng.

15:47 «deslepki insan bolsa yerdin, tupraqdin apiride qilinghan» — oqurmenlarning éside bar bolsa kérek, ibraniy tilida «adem» dégen söz «tupraq», «topa» dégeni bildüridu («Yar.» 2:7ni körüng).

15:49 «Bizler «tupraqliq adem» süritide bolghinimizdek, «asmanliq adem» süritidimu bolalaymiz» — bezi kona köchürülmilerde: «Bizler «tupraqliq adem» süritide bolghinimizdek, «asmanliq adem» süritidimu bolayli» déyilidu.

15:49 Yar. 1:26; 2Kor. 4:11.

15:50 «... Chirigüchi chirimaydighangha warisliq qilamaydu» — bu chirigüchi ténimiz ölüdu, peqet rohimiz özgermes halette baqiy alemge kétidu. Xudaning biz mömin bendiliri tirildürülgende chirimas ténimizning «chirigüchi» ténimiz bilen munasiwiti bolmaydu. Xuda étiqadchilargha pütünley yéngi bir ten ata qilidu.

15:50 Yuh. 1:13.

15:51 «men silerge bir sirni éytip bérimen» — «sir» toghruluq «rimliqlargha»diki «kirish söz»ni körting.

15:51 1Tés. 4:16.

15:52 «...eng axirqi kanay chélinghanda özgertilimiz» — «eng axirqi kanay» — Injil, «Mat.» 24:31, «1Tés.» 4:16, «Weh.» 10:7 qatarliqlarni körüng.

15:52 Mat. 24:31; 1Tés. 4:16.

15:54 «Ölüm ghelibe teripidin yutulup yoqitilidu!» — «Yesh.» 25:8 (LXX terjimisisidin).

15:54 Yesh. 25:8.

15:55 «Ah, ölüm, séning neshtiring qéni?! Ah, ölüm, séning ghelibeng qéni?!» — «Hosh.» 13:14. «Hoshiya»din neqil keltürülen ayetning ikkinchi qismi «Ah, tehtisara, séning ghelibeng qéni?!» («tehtisara» ölgen ademlerning rohliri baridighan jay).

15:55 Hosh. 13:14; Ibr. 2:14.

15:56 «gunahning küchi bolsa, Tewrat qanuni arqiliq namayan bolidu» — démek, insanlar qanunsiz yürgende gunah éngi bolmaydu. Lékin Tewrat qanunidiki yuqiriqi teleplerni bilip, ulargha emel qilishqa tirishidu, lékin emel qilalmighanliqidin gunahning heqiqiy dehshetlik küchlük birnerse ikenliki ashkariliniidu.

15:57 «bizni Rebbimiz Eysa Mesih arqiliq bularning üstidin ghelibige érishtürgüchi Xudagha teshekkür!» — «ghelibe» dégen söz ölüm we gunah üstidin ghelibi qilishni körsitidu.

15:57 1Yuha. 5:5.

«Korintliqlarga «1»»

Kembegheller üçhün iane qilish

16¹Emdi muqeddes bendiler üçhün iane toplash toghruluq, silermu Galatiya ölkisidiki jamaetlerge tapilighinimdek qilinglar.²Her heptining birinchi künide herbiringlar tapawitlinglarning berikiti boyiche uningdin bir ülüshini ajritip öz yéninglarda saqlap qoyunglar; shundaq qilsanglar, kelgen waqtimda iane toplash hajet bolmaydu..³Men kelginimde, siler qaysi adamlarni layiq körüp talisanglar, men shulargha tonushturush xetlirini yézip béríp mushu iane-shepqitlinglarni Yérusalémgha apirip bérishke ewetimen..⁴Méningmu bérishim muwapiq körülse, ular manga hemrah bolup baridu.⁵Emma men Makédoniye ölkisidin ötkendin kéyin yéninglarga kélimen — chünki men Makédoniyedin ötmekchimen —.⁶belkim men siler bilen bille bir mezgil turushum mumkin, hetta yéninglarda qishlap qélishimmu mumkin; shuningdek andin qeyerge barmaqchi bolsam, siler yardem qilip, méni yolgha sélip qoyarsiler.⁷Chünki bu qétim silerni yol üstidila körüp ötüp kétishni xalaymaymen, belki Reb buyrusa, siler bilen bille uzunraq bir mezgil turghum bar.⁸Emma men Efesus shehiride orma héytighiche turmaqchimen..⁹Chünki mushu yerde manga ajayib chong, utuq-méwe bériwatqan bir ishik keng échildi, shuningdek qarshi chiqquchilarmu köp..¹⁰Timotiy yéninglarga béríp tursa, uning aranglarda qorqmay erkin-azade yürüshige köngül bölünglar. Chünki umu manga oxshash Rebning xizmitini ishlewatidu. ¹¹Shunga héchkim uni töwen körmisun; belki uni méning yéninggha kélishi üçhün aman-ésen uzitip yolgha sélip qoyunglar; chünki uning qérindashlar bilen bille kélishini kütmektimen. ¹²Emma qérindishimiz Apollosqa kelsem, uningdin qérindashlar bilen bille silerning yéninglarga bérishni köp ötündüm. Lékin uning hazirche barghusi yoq. Kéyin purset piship yétilgende baridu.

¹³Hoshyar bolunglar, étiqadta ching turunglar; merdane erdek bolunglar! Qeyser bolunglar!

¹⁴Silerning qilghan hemme ishinglar méhir-muhebbet bilen qilinsun.

¹⁵⁻¹⁶Emdi, i qérindashlar, Axaya ölkisidiki eng deslepki étiqad méwisi bolghan Istifanas we uning ailisidikilerni, shundaqla ularning Xudaning muqeddes bendilirining xizmitide bolushqa qandaq özlirini atighanliqini obdan bilisiler; men silerdin ötünimenki, mushundaq kishilerning we ular bilen birlikte xizmette herbir japa tartiwatqanlarning sözlirige kiringlar..¹⁷Emma yéninglardin Istifanas, Fortunatus we Aqayikusning bu yerge méni yoqlap kelgenlikidin shadlandim; chünki ular siler tereptin kem bolghanlirini toluqlap berdi..¹⁸Chünki ular méning rohimni we hem silerningkinimu yéngilandurdi; shunga shundaq adamlarni etiwarlap hörmetlenglar.

¹⁹Asiyadiki jamaetlerdin silerge salam. Akwila we Priskilla hem ularning öyide jem bolidighan jamaettinmu Rebde silerge qizghin salam yollaydu..²⁰Qérindashlarning hemmisi silerge salam yollaydu. Bir-biringlar bilen pak söyüshler bilen salamlishinglar..

16:2 «her heptining birinchi künide» — yeni yekshenbe künide.

16:2 Ros. 11:29; 2Kor. 8:4; 9:1.

16:3 «men shulargha tonushturush xetlirini yézip béríp mushu iane-shepqitlinglarni Yérusalémgha apirip bérishke ewetimen» — Yérusalémdiki jamaet nahayiti kembeghel bolup qalghanidi. «Qoshumche söz»imizni körüng.

16:5 2Kor. 1:15.

16:8 «orma héyti» — yaki «hosul yighish héyti». Grék tilida «péntekost héyti» (ellikinci kuni héyti) dep atilidu — chünki bu héyt pasxa héyti (ötüp kétish héyti)din 50 kün kéyin bolidu.

16:9 «manga ajayib chong, utuq-méwe bériwatqan bir ishik keng échildi» — xush xewer tarqitidighan pursetni körsitidu.

16:15-16 «Axiya ölkisi» — hazirqi Grétsiye, «Yunan». «ular bilen birlikte xizmette herbir japa tartiwatqanlar...» — «xizmette» — Rebning xizmitide, elwette. Pawlusqa nisbeten peqet birla xizmet mewjut idi.

16:17 «... Yéninglardin Istifanas, Fortunatus we Aqayikusning bu yerge méni yoqlap kelgenlikidin shadlandim» — mushu üç buraderning Korintliqlarning jamaatining yénidin kélishi Pawlusqa mushu righbet bergüchi xetni yézip yollash pursitini yaritip berdi.

16:19 «Asiya» — hazirqi zamandiki Türkiye zéminini körsitidu. «Priskilla» — bezide u qisqartilip «Priska» déyilidu.

16:20 Rim. 16:16; 2Kor. 13:12; 1Tés. 5:26; 1Pét. 5:14.

«Korintliqlarga «1» »

²¹ Mana, menki Pawlus öz qolum bilan salam yéziwatimen!

²² Herkim Reb Eysa Mesihni söygüchi bolmisa, uninggha lenet bolsun! Rebbimiz, kelgeysen!.

²³ Reb Eysa Mesihning méhir-shepqiti hemminglarga yar bolghay!

²⁴ Méning Mesih Eysada bolghan muhebbitim hemminglar bilen bille bolghay. Amin!.

16:22 «...lenet bolsun. Rebbimiz, kelgeysen!» — Pawlus bu sözni aramiy tilidiki: «Anatéma, Maranata!» dégen sözler bilen ipadileydu.

16:24 «Méning Mesih Eysada bolghan muhebbitim hemminglar bilen bille bolghay» — yaki «Méning muhebbitim Mesih Eysada bolghan hemminglar bilen bille bolghay».

Qoshumche söz

Bölünüşler, «mezhepler»

(1:10-17, 3:1-8, 18-23ni körüng)

Korinttiki jamaetning beziliri bir-biridin bölünüp birnechche guruhqa ayrilganidi; herbir guruh, biz Mesihning rosullari arisidin melum birsining telimige yaki ülgisige egishimiz, deytti. «Mesihning rosullirining telimige egeshkendin köre, Mesihning öz aghzidin chiqqan telimigila egishimiz» dégüchilermu bar idi. Pawlusning bularning hemmisige, jümlidin «men Pawlusning terepdarimen» dégenlergimu bergen tenbihi intayin küchlüktür. Uning: «**Mesih bölüngenmiken?**» dégen addiy bir soali bar idi (1:13). Bu soalgha bolghan jawab elwette «yaq» déyishtur.

Bu xette rosulning tenbihige uchrighan birinchi ish del mushu guruhlarga bölünüşIshi idi. Rosulning buni körsitip ötkenlikining ehmiyiti zordur. Beziler uning xétini oqup, uning: «**Chünki siler téxi etke tewe kishisiler. Aranglarda hesetxorluq we talash-tartishlar bar bolghandin kéyin, siler etke tewe emesmu, insanlarche méngiwatmamsiler? Chünki birsí «Men Pawlus terepdari», we bashqa birsí «Men Apollos terepdari» dése, siler peqet insanlarcha oxshash bolup qalmidigharmu?**» (3:3-4) dégen tenbihinimu chüshenmigenidi.

«Rimliqlarga»diki «kirish söz»de biz «et» yaki «etler», «etke tewe», «etlik kishiler» dégen uqum toghruluq muzakire qilghan; mushu yerde buni qaytilimaymiz. Lékin beziler: ««Insanlarcha oxshash» bolsaq néme boptu? Biz hemmimiz insan emesmu?» déyishi mumkin. Bu sözlerning ademni chöchitidighan tüp menisi shuki, barliq insaniyetning hemmisi chékidin ashqan xata yolda qarighularche, telwilerche mangmaqta. Herxil napakliq, achközlük, tekebburluq we hesetxorluqni aqlash üçün biz: «Biz peqet insan, xalas», yaki «Biz peqet Xudaning ajiz bendiliri, xalas» we «Insan dégenning gunah qilmasliqqa amali yoqtur» dégen sözlerni hemishe anglap turimiz.

Qedirlik oqurmen, shu künide Hemmige Qadir aldida hésab tapshurushqa turup uninggha: «Men peqet insandin bolghan» «Hemme adem shundaq qilidighan tursa?» dep bahane körsetsingiz, sözingiz aqamdu? Ajayib ish del shuki, Xuda peqet gunahlarning jazasidinla emes, belki gunahlarning küch-tesirliridinmu qutquzidighan bir nijatliqni insangha ata qilay dep tutmaqta. Buni Korinttiki jamaet obdan bilgen bolsimu, emma nijatliqning küch-quдрitide yashimaytti. Shuning bilen Pawlus ulargha qattiq tenbih béridu. Dunyadiki barliq bashqa insanlarcha oxshimighan halda bashqiche yashash mumkinki — biz choqum shundaq yashishimiz kérek — Xudagha teshekkür, bizning «insanlarcha oxshash» emes, belki asmandiki puqralar, Xudaning Rohidin küchlendürülgen perzentliri süpitide yashash imkaniyitimiz bar.

Jongguda biz xenzu étiqadchi qérindashlirimizdin, bolupmu tunji qétim uchriship tonushqinimizda: sSiz qaysi mezhep («pey»)din bolusiz?» dégen soalni pat-pat anglaymiz. Bu mundaq soal sorighuchining téxi «ette yashawatqanliq»ni, shundaqla «insanlarche közqarash» bilen dunyagha qaraydighanliqini ispatlaydu, xalas. Qelbide Xudaning Rohi makanlashqan, shundaqla Roh teripidin toldurulghan kishiler mushundaq soal sorimaydu, yaki «Jamaettiki qaysi telim bergüchidin ögendingiz», yaki «Jamaitingizning yétekchisi kim?» dégenge

«Korintliklarga «1» »

qiziqmaydu — rohiy ademler bolsaq, uchrighan bashqa ishengüchilerdin Mesihning Özi toghruluq guwahliq, tüptin özgertilgen turmushning guwahliqi, towa qilghanliqtin Mesihde bolghan yéngi hayattin urghup éqip turidighan muhebbet, xushalliq, xatirjemlik we heqqaniyliqni izdeymiz. Mana mushu ishlar «étiqadchilar»da körülmise, Injil telimi bergüchilerdin hetta bügünki eng munewerlirining bizde bar bolghinining néme paydisi bolatti? Telimi top-toghra bolghan bir yachéykihga eza bolushning néme paydisi? Lékin özgertilgen bir hayat mewjut bolsa, towa qilishning méwisi körülgen bolsa (gerche ikkilemchi mesililer toghruluq közqarashlar oxshimisimu), andin Mesih toghruluq ortaqlar söz bilen sirdashqili bolidu.

Mesihke mensup bolghan hemme adem uning jamaitidur — démek, «**Her yerlerde Reb Eysa Mesihning (u ulargha we bizge mensup!) namigha nida qilghuchilarning hemmisi**» uning jamaitidur. (1:2). Gerche ular bizdin ayrim halda jem bolsimu, özimizni bashqa heqiqiy ishengüchilerdin bashqiche chaghlamasliqimiz kérek. Bizning her zémin-yurtta turuwatqan, barliq jamaetlerde jem boluwatqan barliq qérindishimiz üçün (meyli ular özimizni «qérindash» dep étirap qilsun-qilmisun) dua qilishimiz kérek.

4:6 «Pütülgenning dairisidin halqip ketmenglar»

«**Pütülgenning dairisidin halqip ketmenglar**» dégen sözler Tewratta eyni yézilmighan bolsimu, u Tewrat-Injildiki intayin muhim bir prinsiptur. Bu ayet, meyli nijatliq bolsun, exlaq-prinsiplar bolsun, jamaetni bashqurush ishliri toghruluq mesililer bolsun, Muqeddes Kitablarda her ehwalda bizge yéterlik yolyoruq tapshurulghanliqi körsitilidu. «Artuq wehiy» bu ishlarda bizge kérek emes; emeliyette, biz mushu heqiqetni mundaq bir bayan bilen ipadileymizki, — Iman-étiqadqa baghliq herqandaq ishlarda (mesilen, exlaq-prinsip, nijatliq, jamaet, yaki mushu yerdikidek Pawlus rosullarning rolliri we mes'uliyetliri toghruluq muzakire qilghinidek), Muqeddes Kitablarda ayan qilinmighan bolsa yaki Muqeddes Kitablardin logikilik qiyas qilinish mumkin bolmisa, undaqlar ishlarni hergiz «jezmen shundaqlar» démeslikimiz kérek.

4:8

«**Siler alliqachan toyunup kettinglar! Alliqachan béyip kettinglar! Siler bizsiz padishahlar bolup höküm sürdunglar! Kashki siler heqiqeten höküm sürgen bolsanglaridi — undaqlar biz siler bilen bille höküm sürgen bolattuqlar**»

Bezi waqitlarda bügünki dewrdiki oqurmenler üçün rosulning bezi sözlirini chüshinish tes. Shühbisizki, buning bir sewebi, u éniqlar körgen rohiy heqiqetlerni biz ghuwa körishimiz mumkin. Emma qayta-qayta oqup sözliri üstide oylansaq, Xudaning iltipati bilen bizmu uning behrimen bolghan yoruqluqigha muyesser bolishimiz mumkin; iman-ishench bilen shundaqlar dawamlashtursaq choqum yoruqluqqa érishimiz.

Mushu sözlerni chüshinish üçün awwal rosulning Rimdiki jamaetke éytqan sözliri üstide azraq toxtilayli: —

«**Emdi bir ademning itaetsizlikli tüpeylidin, ene shu ölüm bir adem arqiliqlar hökümran bolghan yerde, Xudaning mol méhir-shepqi, shundaqlar heqqaniylik bolghan shapaetlik sowghitini qobul qilghanlar bir adem, yeni shu Eysa Mesih arqiliqlar hayatta shunche ghalibane hökümranliqlar qilghuchilar bolmamdu!**» («Rim.» 5:17)

«Korintliqlarga «1»»

Mushu ayette Xudaning Mesihning qurbanliq ölümidе bolghan büyük meqset-muddiasini körimiz — yeni ishengüchilerning ömür musapisi hayatiy küchke tolup tashqan mol we shereplik hayattur. Ötken kona hayatni bashquridighan gunah we Sheytanning zulum-asaretleridin chiqishta shunche zor özgirish we azad bolush boliduki, Pawlus bu yéngi hayatni gunah we ölüm bolghan burunqı mustebitler üstidin ghelibe qilip padishahtek süridighan hayat, dep süpetleydu. Eng ulugh we kimmetlik höküm sürüş bolsa, étiqadchining özi üstidin ghelibe qilip, özi üstidin höküm sürüshi, elwette. Sulayman Pend-nesihetleride éytqandek: **«Asan achchiqlamaydighan kishi palwandin ewzel; özini tutuwalghan kishi sheher alghandinmu üstün»** («Pend.» 16:32). Özini heqiqiy tutuwalghan kishige bolsa, Xuda uninggha téximu köp mes'uliyetlerni amanet qilalaydu, hetta u dunyadiki ishlarda tesewwur qilghili bolmaydighan zor mes'uliyetlerni uninggha tapshuridu.

Emma mushu yerde Pawlus Korintliqlarga kinaye bilen sözlewatidu. Korinttiki jamaet bolsa: «Biz kamaletke yétip, musteqil bolduq; «hökümraniq qilish»qa sen Pawlusning yardiming yaki nesihiting kérek emes, deydu. Pawlus bolsa: «Elwette, siler gunahinglar, öz shexsiyitinglar we Sheytanning üstidin ghelibe qilip padishahdek höküm sürgen bolsanglar'idinglar, shundaq bolghininglarda, biz siler bilen bille uningdin behrimen bolattuq!» deydu. Emma xetning qalghan qismida ademni xijil qilarliq derijide ayan qilinghinidek, ular héchqachan «höküm sürgen» emes idi, eksiche ular nurghun gunahlarning asaret-ilki teripidin hökümraniq qilinip kéliniwatatti.

Pawlusning ulargha sözlesh teleppuzidin éniq turiduki, uning ulargha bolghan meqsiti (bu ümid-meqset hemme heqiqiy rosullarda tépilidu) ularning étiqadi üstidin kontrol qilish emes, belki ularning Xudaning biwasite hökümraniqi astida bolup azad qilinip küchlendürülüş, yorutulup dana bolush we nijatliqning hemme terepliridin behrimen bolushidin ibaret idi. U heqiqeten chin könglidin ularning özining yardimidin musteqil bolushini ümid qilghanidi.

«Sheytanning ilkige tapshurulush»

5:3-5

«Chünki gerche tende siler bilen bille bolmisammu, emma rohta siler bilen bille bolush süpitide alliqachan shundaq men shu höküمنى chiqardimki, — (hemminglar Reb Eysa Mesihning namida jem bolghanda, özümning rohim siler bilen bolup, Rebbimiz Eysa Mesihning küch-quдрitige tayinip) — shundaq qilghan kishining etliri halak qilinsun, shundaq qilip rohi Reb Eysaning künide qutquzulushi üçün Sheytanning ilkige tapshurulsun».

Korinttiki jamaetning ezasi bolghan bu kishi atisining ayali (uning ögey anisi, yaki atisining toqili) bilen bille yashashqa bashlighan bolushi mumkin. Bundaq kishi birinchidin gunahi tüpeylidin jamaetning bardi-keldisining sirtida qaldurulushi kérek; jamaet uning bilen adettiki alaқide bolmasliqi kérek. Ikkinchidin, u «Sheytangha tapshurulushi kérek» idi. Herqandaq jamaet üçün öz ezasigha nisbeten mundaq tedbirni qollinishi intayin zor éghir ishtur. Adette shundaq ochuq gunah mewjut bolsa, shundaqla uninggha munasiwetlik ikki ehwal bar bolsa, andin mushundaq tedbirni qollanghili bolidu: —

(1) gunah sadir qilghuchi kishi gunahqa shunche pétip ketkenki, hetta tenbihler yaki nesihetlerni anglimighan bolsa;

«Korintliqlargha «1» »

(2) bu gunahliq qilmish tüpeylidin Mesih Eysaning namigha éghir dagh tegküzüldü we jamaetning Mesihke bolghan guwahliqini sésitqan bolsa. Ottura déngizdiki «pahishiawazliq paytexti» bolghan Korint shehiridimu amma-puqralar mushundaq qilmishni yirginchlik dep qaraytti — shundaq qilmish jamaetning özide mewjut idi! Pawlusning bu tedbirni qollash qararigha kélishi ejeblikerlik ish emes idi.

Hazir biz «**(bu) kishining etliri halak qilinsun**» we «**rohi Reb Eysaning künide qutquzular**» dégenlerning némini körsitidighanliq toghrisida toxtilayli.

Bu toghruluq töt xil pikir mewjut. Biz peqet özimizningkini éytimiz. Injilda adette «et» we «etler» dégen sözler adette insaniy gunahliq tebiitini körsitidu; lékin pikrimizche mushu yerde «et»ni **asasen jismaniy jehettin** (bu ademning ténini körsitidu, démekchi), andin ademning gunahliq tebiiti jehetidin chüshinishige toghra kélidu; shundaq qarighanda, Korintliqlar bu kishini Sheytangha tapshursa, emdi uning etliri Sheytanning hökümraniqligi astida bolidu (démek, Xudaning biwasite bashpanahliqida bolmaydu, Xudaning shipasidin héchqandaq behrimen bolmaydu. Bu jehettin Ayup peyghemberning tarixini sélisturung, «Ayup» 2:1-10). Shunga shu yolda u birer késelge gırıptar bolup, belkim hetta bu késeldin ölüshi mumkin idi. Mushundaq bolghanda töt yaxshi netijimu bolushi mumkin: —

(1) Bu kishining özi Xudaning «terbiye jaza»sini körüshi bilen öz gunahliq qilmishlirigha nisbeten oyghinip towa qilish imkaniyiti bar bolidu

(2) Jamaet özi gunahning éghir aqiwetliri toghruluq oyghinishimu mumkin (Xudaning Korintta turghan muqeddes bendilirining beziliri «Rebning ziyapiti»ge munasiwetlik bolghan gunahlar tüpeylidin aghrighan, hetta ölüp ketkenidi; 11:30ni körüng).

(3) Korinttiki «bu dunyagha tewe bolghan» kishiler Xudaning jaza-terbiyasini köridü we Xudadin qorqıdu. Ularning köz aldida xush xewer toghruluq guwahliq eslige keltürüldü;

(4) «**Reb Eysaning künide, bu kishining rohi qutquzulidu**».

Axırqı bu ibare üstide köp qiyas qilmaymız. Emma 3:11-17de Pawlus Muqeddes Rohta «qurush» we kényinki in'amlar dégen muhim ish toghruluq sözlep béridu. Shu yerde u ikki xil kishini tilgha alidu; birinchi xili bolsa iman-étiqad bilen Xudagha itaetmen bolup peqet özigila emes, belki bashqilargha payda yetküzüp «ul üstige altun, kümüş, yaki qimmetlik tash» salghan kishi; u Xudaning yollirida izchil halda toxtawsız mangghachqa xaraktérıda nurghun ewzel xislet-peziletler qurulup chiqilghan; Xudagha ming teshekkür, Öz méhir-shepqi hem Rohining alahide ish körüshi bilen ademning ichige yughurulghan bundaq peziletler hergiz yoqap ketmeydu.

Ikkinchi xil kishi öz hayatida héchqandaq «puxta quruluş»ni qurmighan kishidur. Mundaq kishilerning «quruluş»i bar déyilgen teqdirdimu, ularning hemmisi körünüştikila ishlar bolup, ismi bar jismi yoq, ottin ötelmeydighan erzimes quruluştur. Bundaq kishi «**özi qutulidu, emma goya ottin ötüp qutulghan birsige oxshap qalidu**». Pawlus tirilishtiki ishlar toghruluq purutup dégendek, yultuzlar bir-birige oxshimighinidek, tirilishte kishilerning yéngi tenliri bir-biridin perqlinishimu mumkin (15:35-49). Lékin bundaq kishilerge hetta «tirilish»tiki ten béghishlanmasliqi mumkin; ular ishenchisini Reb Eysa Mesihke baghlihanliq sewebidin, ular «qutquzulidu»; emma bu qutquzulushni eng töwen derijide dégili bolidu; démek, ular gunahlirining dozaxniki jazasini körmeydu, peqet «qutquzulghan tensiz rohlar» süpitide Xuda aldida yashaydu. Mana bu bizning perzimizdur.

«Korintliqlarga «1» »

Bundaq ishlar toghruluq boshqa bezi ayetler: —«Rim.» 16:17-18; «2Kor.» 6:14-7:1; «Gal.» 6:1-2; «2Tés.» 3:6-15; «1Tim.» 1:20; «Tit.» 3:10-11; «2Yuh.» 9-11; «Weh.» 2:20ni köring.

5:7-8

«Kona xémirturuchni chiqiriwétinglar; shuning bilen siler esli xémirturuchsiz xémirdek yéngi bir zuwula bolisiler; chünki «ötüp kétish héyti»diki qozimiz bolghan Mesih qurbanliq qilindi; shunga héytini yaman niyetlik we rezillik bolghan xémirturuch bilen emes, belki semimiylik we heqiqet bolghan pétir nan bilen tentene qilip ötküzeyli».

Xuda Musa peyghember arqiliq Yehudiy xelqige tapshurghan «ötüp kétish héyti» ularning Misirdiki qulluqtin qutuldurulghanliqini tebrikleydighan bayramdur. Tewrat kaléendarida «ötüp kétish héyti»ge yette künlük «pétir nan héyti» ulinipla kélidu («Mis.» 12:1-20ni diqqet bilen oqung). Bu héytlarğa zörür bolghan teyyarlıqlarning biri her öydin barlıq xémirturuchni estayidilliq bilen chörüp tashlashtin ibarettur. Yehudiy ayallar qoligha chiragh élip xémirturuchning kichikkine bir tal uwiqimu qaldurulmisun dep öz öyining hemme bulung-puchqaqlirini axturup chiqidu; xémirturuchning kichikkine bir tal uwiqi chiqip qalsimu, u sirtqa tashlinip udulluq köydürüldü. Ibadetxanidimu sunulghan herqandaq qurbanlıqlar héchqandaq xémirturuchni öz ichige almasliq kérek idi («Mis.» 12:1-20, «Law.» 2:11). Undaқта, xémirturuchning menisi zadi néme?

Hemmimizge ayanki, xémirturuch xémirni köptürüp uni bolduridu. Shunga u herdaim ademni chongchiliqqa azduridighan, ademlerni yoghinitidighan, körenglitidighan herxil gunahlarğa intayin muwapiq bir simwol bolidu. Gunah bolsa ademlerni peqet «yoghinitidu» (5:2ni köring). Tewrat dewride Xudagha atalghan qurbanlıqlarda héch xémirturuch bolmasliq kérek idi we Injil dewride jamaetning Xudagha bolghan ibadet-xizmetliride héchqandaq yoghanchiliq-chongchiliq, körenglik bolmasliq kérek. Jamaetning uli Mesihni étirap qilish we ayan bolghan barlıq gunahlardan chiqip kétishidin ibaret («2Tim.» 2:19). Mesihke ishinimen dep iman-ishenchini bildürüp sugha chömüldürülgen kishilerde Xudadin kelgen, gunahning asaritidin chiqqudek küch-qudret bolushi kérek. Shunga jamaet ichide towa qilmay gunahni ochuq sadir qiliwéridighan beziler bar bolsa, bundaq qilmishqa yol qoymasliq kérek; bundaq kishilerni jamaet sorunlirigha tekliq qilish yaki qobul qilishqa bolmaydu (mesilen, «1Tés.» 3:6-12nimu köring).

Oqurmenler shuni chüshiniduki, bu déginimiz kona yollarni özgertishte qiyinchiliqqa uchrihandimu gunah bilen bolghan küreshni toxtatmaydighan kishilerge qaritilghan emes; undaq kishilerge sewr-taqet we keng qorsaqliq qilip, righbetlendürüp, herdaim Mesihning muhebbitini körsitishimiz kérek. Közde tutqinimiz gunahdin azad bolushqa küresh qilidighan qérindashlar emes, belki Mesihning xewirige étiqad baghlidim dep turup, ochuq-ashkare we nomussizliq bilen gunahni ching tutuwalghan kishilerdur. Yene kélip bundaq déginimiz, téxi étiqad qilmighanlarni jamaet sorunlirigha tekliq qilip qarshi élishimizgha toghra kelmeydu, dégenlik emes! Sorunlarga qatnishop Mesihning telimini anglighusi bolghan étiqadsizlarni qizghin qarshi élishimiz kérek.

«Ötüp kétish héyti» bolsa Mesihde bolghan nijatimizni aldin'ala körsetken bir «bésharetlik sûret»tur. Uninggha ulinipla kelgen (yette kün dawam qilidighan) «pétir nan héyti» bolsa shübbhisizki, bizning birlikte towa qilghan halda «semimiylik we heqiqet bolghan» (démek,

«Korintliqlarga «1» »

bulargha simwol bolghan) **pétir nan bilen**» dawamlashidighan Xudagha baghlanghan turmushimizni aldin'ala körsetken yene bir «bésharetlik süret»tur.

Rosulning addiy birla jümlisige qulaq salsaq, mushundaq turmush jeryanining qandaq boluwatqanliqini bayqighili bolidu: —

«Chünki kim séni bashqa birsidin üstün qilidu? Sanga ata qilinghan nersidin bashqa sende yene néme bar? Hemme sanga bérilgen tursa, némishqa «Mende esli bar idi» dep pexirlinip körenglep kétisen?» (4:7).

Barliq heqiqetler ichide bu eng addilirining biri emesmu? Lékin mana bu heqiqetning insaniy tekebburluqining yiltizini qanchilik chongqur késip üzidighanliqigha qarang! Bu heqiqetke qulaq salsaq bizde shöhretpereslik, birmu bihude xam xiyal qaldurulmaydu; chünki hemme nersimiz, meyli «tebiy talant» yaki «rohiy iltipat» bolsun, hemmisi Xudaning Özidin kélidu, shunga biz uningghila barliq shan-sherepni keltürimiz. Kichik péilliq bolsa «Bizde héch talant-iltipat yoq» dégenlik emes, belki bu ishlarning barliqi tüpeylidin talant-iltipat Bergüchige shan-sherep qayturushtin ibarettur.

6:2-3

«Muqeddes bendilerning dunyani soraq qilidighanliqini bilmemsiler? Eger dunya siler teripinglardin soraqqa tartilidighan bolsa, emdi zighirchilik ishlarni hel qilishqa yarimamsiler? Perishtiler üstidinmu höküm chiqiridighanliqimizni bilmemsiler? Emdi bu hayattiki ishlarni hel qilish qanchilik ish idi?»

Bu bayangha oqurmenler belkim xéli heyran qalidu; uninggha qarighanda, ishengüchilerning Mesihning dunya we perishtiler üstidin höküm chiqirishlirigha melum derijide hemrahliqi yaki hemkarliqi bolidu («Zeb.» 149-küynimu körüng).

«2Kor.» 5:20de Pawlus «Mesihning soraq texti»ni tilgha alidu; ishengüchilerning hemmisi bu text aldida hésab tapshurup ténide qilghan yaxshiliqi yaki yamanliqi boyiche in'am qobul qilidu. Mentiqe boyiche bu soraq barliq bashqa soraqlardin awwal yüz bérishi kérek. Bashqa rosullar we peyghemberlerning guwahliqliri buninggha qoshulidu — **«Soraq bolsa Xudaning öz öydikiliridin bashlinidu»** («1Pét.» 4:17). Xudaning mutleq pak-muqeddeslikidiki ot aldida turghanlar we shuningdek uningdin ötüşhi bilen öz barliq gunahlaridin pütünley paklandurulghanlarla mushundaq dehshetlik ishlar (dunyani soraqqa tartish)gha hemrah bolushqa layiq bolalaydighan bolidu. Halbuki, bu ishlarning bolidighanliqigha qarap, Pawlus zor ulugh bir prinsipni körsitidu — bizler bu dunyadin ketmeyla jamaette, hetta jamaettiki eng addiy ezalarda Xudaning heqiqiy danaliqi alliqachan ayan bolushi kérektur. U: **«Aranglarda jédeller peyda bolsa, u néme üçün?»** dep soraydu — **«Jamaettiki eng addiy kishilerni bu ishlarni hel qilishqa békitmemsiler?»** (6:4)

Ademler Mesihni heqiqeten izdep towa qilghan bolsa ularda qanche chong özgirishler hasil bolidighanliqi mushu yerde körünüp turidu; exmiqanilik danaliqqa aylandurulidu; herbir jamaet zor paydiliq terbiye we parasetning buliq bolushqa ösüp chiqidu.

«Korintliqlargha «1» »

6:13

«**«Yémeklikler ashqazan uchün, ashqazan bolsa yémeklikler uchündür»;** emma Xuda u we bu her ikkisini yoqqa chiqiridu; ten bolsa buzuqluq uchün emes, belki Reb uchündür; Reb ten uchündür».

Oqurmenlarning diqqitini bu bayangha tartmaqchimiz, chünki biz yaki bashqilar aghrip qalidighan bolsaq, u bizge qandaq toghra dua qilishimizgha yoruqluq béridu. Umumiy jehettin shundaq déyeleymizki, Xudaning ishengüchi uchün bolghan iradisi rosul Yuhannaning 3-mektupida ipadilini: **«Qedirlik dostum, roh-qelbing saghlam bolghandek, hemme ishliringning ongushluq we téningning salamet bolushigha tilekdashmen»** (2-ayet).

Halbuki, shundaq ehwallar boliduki, ishengüchiler késel bolup qélishi mumkin. Undaq bolghanda biz héch oylanmayla «Méni saqaytqaysen» dep tilewermeslikimiz kérek, belki awwal Rebdin, mende sen bilen bolghan alaqemge tosalgha bolghan, sel qarighan gunahim barmu dep sorishimiz, andin bar bolsa qolimizdin kelginiche uni tüzitishke intilishimiz lazim. Mushundaq qilghandin kéyin Xudadin shipa-salametlikni tileshe bolidu. Shuning bilen bir waqitta tonup yétishimiz kérekki, Reb biz chüshinelmeydighan yüksek seweblar bilen bizning késel bolup qélishimizgha bezide yol qoyidu («Ayup» 2-bab, «2Kor.» 12:7-10). Emma biz hazir qarawatqan ayet bizge shipa-salametlikni tileshe righbet bérishi kérek; bizning ten salametlikimizni tilishimizdiki meqset öz shexsiy arzu-heweslimizni qandurush uchün emes, belki ténimiz Rebning shan-sheripini keltüridighan ünümlük qorali bolsun uchün bolsa, emdi **«Ten bolsa..... Reb uchün»** bolghandek, oxshashla qadir Rebbimiz **«ten uchündür»** — Uning zor küchi bizlarning bu ajiz, zeiplishiwatqan ölidighan ten ezalirimizda Roh arqiliq ishlimekte («Rim.» 8:11).

7-bab: Nikah, er-ayalliq, tenhaliq mesililiri üstide

Bu qisimda Pawlus yene Korinttiki jamaetning bezi soallirigha, yeni er-ayalliq, tenhaliq mesililiri üstidiki soallirigha jawab béridu. Biz buningda öz ichige alghan qimmetlik hem tolimu emeliy telim-terbiye uchün chongqur minnetdar bolushimizgha toghra kélidu. Emma bezi qérindashlar Pawlusning 10- we 12-ayettiki: **«Men éytimen.. Emma men emes... Reb (buni éytidu...», «Men éytimen, Reb buni éytqan emes...»** dégen sözlirining ehmiyitini chüshinip yetmeydu. Shularni yene köreyli: —

(10) **«Emma nikahlanghanlargha kelsek, ulargha men shuni tapilaymenki, — (bu emeliyette méning tapilighinim emes, yenila Rebningki), ayal éridin ajrashmisun...»**

(12) **«Qalghanliringlarga kelsek, men shuni éytimenki (bu Rebning éytqini emes), qérindashning étiqadsiz ayali bolsa we ayali uning bilen turuwérishke razi bolsa, u uni qoyup bermisun...»**

Beziler bu axirqi sözlerni sherhilep, Pawlus peqet öz hoquqi bilenla bu ishlarni éytiwatidu, deydu. Bu közqarash heqiqettin tolimu yiraq. U emeliyette Xudaning toluq hoquqi bilen sözlewatu. Shundaqtimu biz uning dégenlirining menisini chüshinishimiz kérektur.

Reb Eysa Mesih yer yüzide tende bolghan waqtida nikahliq hem er-ayalliq toghruluq, Musa peyghemberge chüshürülgen Tewrat-qanuni telepliridin halqighan köp telimlerni berdi. Bu telimlerni mundaq yekünleshke bolidu: —

«Korintliqlargha «1» »

(1) Xuda talaq qilishqa öchtur. Musa peyghember Xudaning yolyoruqi bilan Israillarning talaq bérishige yol qoyghini bilen, bu ruxset ularning tash yürekliki tüpeylidin otturgha chiqqan. Bularning tash yüreklikini Xuda obdan biletti. Xudaning xaraktérini we hertereplik peziletirini ipadileydighan birer toluq telepni ular peqet angliyalmaytti hem kötürelmeytti. Emma Mesih yétip kelgende Xudaning barliq emr-teleplirini qobul qilalaydighan yéngi qelb we hayatni élip kélidighan yéngi ehde wujudqa kélidu; shuning bilen kona tash yürek menggü yoqighan bolidu. Shunga Mesihge étiqad qilghuchilar bir-biridin hergiz ajrashmasliqi kérek («Mat.» 5:31, 19:1-12, «Mar.» 10:1-12).

(2) Bu emridin birdinbir mustesna bolghini: — Eger étiqadchi er yaki ayal toy qilghandin keyin ashnidarchiligi yaki shuninggha oxshash sadaqetsizlik gunahlarini sadir qilghan bolsa, bundaq ehwal astida ajrishish (andin uwal qilinghan jorining bashqa bir étiqadchi bilen toy qilishi) bu emrning sirtida bolidu. Emma Reb shundaq qilish zörür démigen. («Mat.» 19:9)

«Korintliqlargha» dégen qisimda rosul Pawlus Reb Eysa Öz telimide éytmişan birdinbir ehwalni bir terep qilidu — démek, eslide étiqadsiz bolghan er-ayalning bir jorisi étiqad qilghandin keyinki ehwallar toghruluq sözleydu. Ikkisi étiqadisiz halda toy qilghan, emma hazir bir jorisi étiqad qilghan (shunga yéngi, méhir-shepquetlik qelblik bolghan) we bir jorisi téxi étiqadsiz (shunglashqa belkim qattiq köngüllük — «Mat.» 19:8ni yene körüng) qalghan bolsa (12-17), ishengen jorisi ishenmigen jorisidin ayrilishi kérekmu? Jawab — Yaq. Ishenmigen jora er-ayalliq munasiwitidin razi bolsa ishengüchi uning bilen bille turushi kérek. Emma ishenmigen jorisi ishengen jorisning étiqadidin narazi bolup, awarichilik chiqirip er-ayalinni saqlashqa étiqadni tashlashni shert qilsa, undaqta ishengüchining jédelsiz ajrishishqa qoshulushigha toghra kélidu; bu ajrishish özi chiqip kétishi yaki jorisining chiqip kétishi bilen bolidu. Undaq ehwal astida «(étiqadchi) **qérindash aka-ukilar, hede-singillar nikah mejburiyitige baghlinip qalghan bolmaydu**» (15). Beziler bu sözni, ularning bu nikahni dawamlashturush mejburiyiti yoq, uningdin aman-tinchliq bilen ayrilsa bolidu; emma iliriki jorisi alemdin ötmigüche qaytidin toy qilish erkinliki bolmaydu, dep chüshinidu. Emma «**baghlinip qalghan**» dégen söz 39-40-ayette ishlatilgen yerde oxshash menide bolushi kérek; ashu yerde «**Éri hayat chaghda ayali uninggha baghlanghandur**» dégeniktur («baghlanghan» grék tilida bashqa söz bolsimu oxshash uqumni bildüridu). 39-40de éri ölse, ayali xalisa «Rebde» bashqigha tégishke «erkin» bolidu — démek, U Rebning yolyoruqi we danaligi bilen, étiqadchi qérindashqa tégishke erkindur. Biz oxshashla 15-ayettiki «baghlinip qalghan emes» dégenimu, bashqa birsige (étiqadchi bolsa) tégishke erkin bolidu, dégen menini körsitidu, dep qaraymiz.

(Bu telimning bashqa teripi bolsa, ishengüchiler (bashqa birsige tégey dése) qandaqla bolmisun bashqa ishengüchige tégishi zörür («2Kor.» 6:4nimu körüng). Eger nikahqa mejburlanghan bolsa ishengüchining ehwal belkim 12-17-ayette körsetilgen ishenmigen jorisi bar bolghan er yaki ayalningkige oxshash dep qarashqa bolidu).

36-38-ayetnimu köreyl: —

«Emma eger birsi niyet qilghan qizgha nisbeten muamilemning durus bolmighan yéri bar dep qarisa, u qiz yashliq baharidin ötüp ketken bolsa, ikkisi özini tutuwalmisa, u xalighinini qilsun, u gunah qilghan bolmaydu; ular nikah qilsun. Biraq, birsi öz könglide muqim turup, héchqandaq ishq bésimi astida bolmay, belki öz iradisini bashqurup, könglide niyet qilghan qizini emrige almasliqni qarar qilghan bolsa, yaxshi qilghan bolidu. Qisqisi, öylengenning öylengininimu yaxshi ish, öylenmigenning öylenmigenimu téximu yaxshi ish».

«Korintliqlarga «1» »

Bu ayetler üstide sel toxtilishimizgha toghra kélidu. Chünki beziler 36-38-ayetlerde közde tutulghini pak qizning dadisi uni «Xudaning yolida köprek xizmet qilsun» dep yatliq bolushqa yol qoymaydu, deydu. Emma mundaq chüshenchini mumkin emes dep qaraymiz. Chünki Xudaning yolida toy qilish pursitidin waz kechken, özini qurbanliq qilghuchi, «özini tutuwalghuchi» kishi beribir ata emes, belki qiz we uninggha öylenmekchi bolghan yigit bolidu! Ata bu ishni qarar qilghandin kéyin Rebning xizmitide téximu «köngli bölünmigen halda» bolushi natayin. Shunga biz yuqiriqidek terjime qilduq. Bezi alimlar yene «(pak) qiz» dégenni «tenhaliq» dep terjime qilidu. Bu terjimining mumkinchiligi bar. Biraq asasiy menisi özgermeyduki, er kishi yaki qiz Rebning xizmitide köprek bolay dep toy qilmasliqqa niyet qilishtin ibaret.

8:2

«**«Méning bilimim bar» dep hésablighan kishi, emeliyette héchnémini téxi bilishke tégishlik derijide bilmigen bolidu».**

Bu kichik ayet üstide toxtilish paydiliqtur; chünki bu ayet mektuptiki bashqa köp ayetlerde, közimiz téxi yetmigen bashqa dunyalarni köridighan bir dérizini achidu. Pawlus Reb Eysadin qalsila, Xudaning kalam-wehiyliri eng köp tapshurulghan insan idi. Lékin uning bu bayanini, peqet bashqilarghila emes, belki özigimu qaritip éytqan. Özide shunche köp wehiy we ilim-bilim bolghini bilen, u bularning hemmisini déngizning bir tamchisi, xalas, deydu.

Xuda bizge shunche mol bilim we wehiylerni körsetkenlik üchün biz uninggha ming teshekkür éytimiz; emma biz buningdin shuni chüshinimizki, biz heqiqette peqet ulugh okyaning qirghiqida turuwatimiz, uning chongqur teglirige chömüshni téxi héch bashlimiduq. Biz hergiz exmeqlerche körenglep ketmeslikimiz üchün, Xuda bizge shundaq bir angni bergey!

10:1-12 «Bésharetlik weqeler» — Israillarning Misirdin chiqip, chöl-bayawandin ötkendiki weqelerdin sawaq élishi

Bu sawaqlar we «bésharetlik süretler»ni obdanraq chüshinish üchün oqurmen Tewrat «Mis.» 12-17-bab, 32-33-bab, «Chöl.» 11-, 20-, 21-bablarni awwal oqusa köp yardimi bolidu.

Peyghemberlarning kelgüsidi muhim ishlarni bizge söz bilen aldin'ala körsitidighanliq turghan gep. Emma mushu yerde Pawlus bizge, Xuda Özi bezi weqelarning yüz bérishini shundaq orunlashturup békitkenki, bu weqeler kelgüsi zamanlarda téximu ulugh ish-weqelerni aldin'ala körsitidighan birxil «bésharetlik süret» bolidu, deydu. «**Emdi bu weqelarning hemmisi ularning (Israillarning) béshigha bésharetlik misallar süpitide chüshken we axirqi zamanlar béshimizgha kéliwatqan bizlarning ularin sawaq-ibret élishimiz üchün xatirlengenidi**».

Pawlus Israilling béshigha nurghun ishlarning kélishining tüp sewebi, kelgüsidi jamaetning shulardin sawaq-ibret élishi üchündür, deydu! «bésharetlik sözler»ni béreleydighan peqet Xuda, elwette; emma «bésharetlik weqe»lerni yüz bergüzüshide Uning ulughluqi téximu roshen körüngen emesmu!

«Korintliqlarga «1» »

Musa we Ilyas peyghemberler Reb Eysaning ölümige yéqin Uning bilen körüşken («Mat.» 17-bab, «Markus» 9-bab, «Luqa» 9-bab); ularning muzakire qilghan muhim témisi Uning ölümi bolghan. Shu yerde Uning ölümünü teswirligen söz bolsa «chiqish» idi («Luqa» 9:31). Grék tilda «eksodus» déyilidu. Bu alahide söz Tewrattiki «Misirdin chiqish»ni körsitidu. Mana u Israilning Misirdiki qulluqtin qutulup, Xuda békitken yéngi yétekchi (Musa) arqiliq azadliqqa chiqishidiki weqelerning menisini chüshinishke bir achquchtur. Mana bularning hemmisi Mesihde bolghan téximu ulugh qutquzulushni körsetken «bésharetlik weqe» bolidu; bu ikkinchi «chiqish» Xudaning xelqining Mesihning yétekchilikide Misirdin emes, belki gunah we Sheytanning qulluqidin qutulup Xudaning padishahliqidiki erkin-azadliqqa chiqishtin ibaret.

Xudaning «Misirdin chiqish»ta yurgüzgen üç qutquzghuchi wasitisi mundaq: —

- (a) Qozining qéni (Pawlus mushu yerde bu toghruluq toxtalmaydu, emma «1Pét.» 1:19ni körüng). («Mis.»12:7, 13)
- (e) Kündüzde bulut, kéchide ot tüwrüki («Mis.» 13:21-22).
- (b) Qizil Déngiz; Israil uningdin ötüp qutquzulghan, Misirliqlar uningda gherq bolghan («Mis.» 14-bab).

Bu üç wasite, shübhisizki, töwendikilerni ipadileydu: —

(a) Mesihning qéni; (e) Muqeddes Roh; (b) Mesihning ölümü. Bizning gunahlimiz «Xudaning qurbanliq qozisi» bolghan Mesihning qéni bilen kechürüm qilinidu, Mesihning ölümü we Muqeddes Rohning küch-qudriti bilen biz qaytidin yéngi hayatqa tughulimiz; bu yéngi hayatta insanning jénigha bolghan dushmanliri, yeni gunah, Iblis, jinlar küchsiz qaldurulidu. Pirewn Qizil Déngiz arqiliq küch-qoshunsiz qaldurulghan; Mesihning ölümü arqiliq Sheytanmu étiqadchini bashqurghudek küchidin qaldurulidu.

(10:1-2)

«Chünki, i qérindashlar, men silerning ata-bowilirimizning hemmisining bulut astida yürgenlikidin we hemmisining déngizdin ötüp mangghanliqidin xewersiz yürüşüglarni xalimaymen; ularning hemmisi bulutta hem déngizda Musaning yétekchilikige chömüldürülgen...»

Mana bu «qaytidin tughulush»ni körsitidighan we shuningdek «sugha chömüldürülüş» hem «rohqa chömüldürülüş»ning menisini bildüridighan büyük «bésharetlik süret»tur. «Chömüldürülüş» bolsa herdaim zor küchlük bir özgirishni körsitidu. Israilning pütkül ehwalı özgertildi; ular kona quldar zomigerning ilkin chiqip, Xudaning ehdiside békitilgen, Musa peyghemberning yétekchilikide astida yéngi hayatqa chiqti. Israilning «déngizgha chömüldürülüş»i bizning Mesihning ölümige chömüldürülüşimizni bildüridu. Shunga biz sugha chömüldürülüş arqiliq we Xudaning Rohi (bulut we ot)ning wasitisi we chömüldürülüşini bilen biz Sheytanning ilik-asaretliridin qutquzulup Xudaning yéngi ehdiside békitilgen Mesihning yétekchilikide astida yéngi hayatqa, shundaqla Uning méhir-muhebbitidin behrimen bolushqa chiqimiz.

«Siler bilmemisiler? Herqaysimiz Mesih Eysagha kirishke chömüldürülgen bolsaq, Uning ölümü ichige chömüldürülduq» («Rim.» 6:2).

«Korintliqlargha «1» »

(10:3-4)

«**Ular**ning hemmisi oxshash rohiy taamni yégen («manna» — («Mis.» 16-bab), hemmisi oxshash rohiy ichimlikni ichken; chünki ular özlrige hemrah bolup egiship yürgen rohiy uyultastin ichetti (emeliyette, mushu uyultash Mesihning Özi idi)».

(«Mis.» 17:1-7ni körüng). Israil chöl-bayawanda bolghan seperliridimu jamaetni körsitidighan bir süret idi. Bu süret bolsa jamaetning Xuda teripidin Öz kalam-sözliri we üzülmes alaqsisi bilen ozuqlinidighanliqigha, Mesihning Özidin Muqeddes Roh arqiliq ichidighanliqigha küchlük ipade bolidu («Yuh.» 4:14, 6:35, 7:37-38, «1Kor.» 12:13).

Ademni heyran qalduriduki, Israillarda peqet ularni yétekleydighan «**bulutluq, otluq tüwrük**»la bolup qalmay, yene ularning usuzluqini qanduridighan, ulargha egiship mangidighan «**rohiy uyultash**»mu bar idi!

(10:5)

«**Shundaqtimu, Xuda ularning köpinchisidin razi bolmighanidi; chünki «ularning jesetliri chöl-bayawanda chéchilip qalghan»».**

Gerche bundaq ulugh qutquzulushlar we cheksiz teminleshler bolghan bolsimu, shundaq xeterler yenila mewjut boliduki, insanlar menbelerning Menbesi Bolghuchidin ténip kétishimu mumkin! Töwendiki misallarda bu terepler tekitlinidu: —

(10:6)

«**Emma bu ishlar ularning béshigha bizlerge misal-bésharet bolsun üçün chüshkenidi; buningdin meqset bizning ularning yaman ishlargha hewes qilghinidek hewes qilmasliqimiz üçündür.**

(10:7)

«**Siler yene ularning bezilirige oxshash butqa choqunidighanlardin bolmanglar; bular toghruluq: «Xelq yep-ichishke olturdi, andin keyp-sapagha turdi» dep pütülgen.**» («Mis.» 32:6)

(10:8)

«**Biz yene ularning bezilirining buzuqchiliq qilghinidek buzuqchiliq qilmayli; shu wejidin ular din yigirme üç ming kishi bir kündila öldi**» (bu weqe «Chöl.» 21:5-9de xatirilinidu).

(10:9)

«**Yene ularning bezilirining Mesihni sinighinidek Uni sinimayli; shu sewebtin ular yılanlarning chéqishi bilen halak boldi.**» («Chöl.» 5:21-9)

(10:10)

«**Yene ularning beziliri aghringhandek aghrinip qaqshimanglar — netijide, ular jan alghuchi perishte teripidin öltürüldi.**

(«Chöl.» 16:41-50)

«Korintliqlargha «1» »

(10:11-12)

«Emdi bu weqelarning hemmisi ularning béshigha bésharetlik misallar süpitide chüshken we axirqi zamanlar béshimizgha kéliwatqan bizlarning ulardin sawaq-ibret élishimiz üçün xatirilengenidi. Shuning bilen «Men étiqadta ching tirep turmaqtimen» dégen kishi özining yiqilip kétishidin hézi bolsun!».

Yep-ichishge baghliq prinsplar (10:25-11:1)

Injilda yep-ichishimizde Xudagha shan-sherep keltürüsün dep birnechche prinsiplar bizge tapshurulghan. Ulardin üçini töwendikidek yekünlisek paydisi bolup qalar.

Prinsip: (1) — Étiqad we erkinlik

Eger iman-ishench bilen Xudagha teshekkür éytsaq, herqandaq taamlarni yégili bolidu.

(10:25-26) «Gösh bazirida sétilghan herbirnersini wijdaninglarni dep olturmay, héchnémini sürüshte qilmay yewéringlar. Chünki «jahan we uninggha tolghan hemme mewjudatlar Perwerdigargha mensüptur» dep pütülgen».

«Mar.» 7:14-23de Reb Eysa insanni néme ishlarning bulghaydighanliqini we néme ishlarning bulghimaydighanliqini késip bayan qildi: —

«Andin Eysa xalayıqni yene yénigha chaqirip, ulargha:

— Hemminglar Manga qulaq sélinglar we shuni chüshininglarki, insanning sirtidin ichige kiridighan nersilerning héchqandiqi uni napak qilmaydu, belki öz ichidin chiqidighan nersiler bolsa, ular insanni napak qilidu. Anglighudek qulqi barlar buni anglisun! — dédi.

U xalayıqtin ayrilip öyge kirgende, muxlisleri Uningdin bu temsil heqqide soridi. U ulargha:— Silermu téxiche chüshenmey yürüwatamsiler?! Sirttin insanning ichige kiridighan herqandaq nersining uni napak qilalmaydighanliqini tonup yetmeywatmamsiler? Sirttin kirgen nerse insanning qelbige emes, ashqazinigha kiridu, andin u yerdin teret bolup tashlinidu, — dédi (U bu gepni déyish bilen, hemme yémekliklarni halal qiliwetti).

U yene söz qilip mundaq dédi:—

Insanning ichidin chiqidighinila, insanni napak qilidu. Chünki shular — yaman niyetler, jinsiy buzuqchiliqlar, zinaxorluq, qatilliq, oghriliq, achközlük, rezillikler, aldanchilik, shehwaniylik, hesetxorluq, til-ahamet, tekebburluq we hamaqetlikler insanning ichidin, yeni uning qelbidin chiqidu — bu rezil ishlarning hemmisi insanning ichidin chiqip, özini napak qilidu»

Mesih Eysa mushu sözni qilghandin bashlap, herqandaq ishengüchi, Yehudiy bolsun, «yat eller»din bolsun, ulardin Musa peyghemberge chüshürülgen qanunning taam perhizliri (mesilen at, choshqa, töge qatarliqlarning göshini haram hésablash)ge boysunush telep qilinghan emes. Bu prinsip rosul Pawlus teripidin qaytilinidu, mesilen «Rim.» 14:14de: «Rebbimiz Eysada bolghanliqimdin shuninggha qet'iy ishendürülüp bilimenki, herqandaq nerse özligidin haram emestur; lékin bir nersini haram dep qarighan kishi üçün, u uninggha haramdur...».

Yene «Rim.» 14:2-23de: «Séning melum bir ishni qilishqa ishenching barmu? Emdi bu ishench Xuda bilen séning arangdiki ishtur. Özi qiliwatqan ishni toghra dep qarighan, shuningdin wijdanimu eyibke buyrurmighan kishi némidégen bextlik-he! Lékin yémeklikten

«Korintliqlarga «1»»

gumanlinip turup yene shuni yégen kishi eyibke buyrulidu, chünki buni ishench bilen yémigen. Ishenchtin bolmighan herqandaq ish gunahtur»

«1Tim.» 4-babtin: «Chünki Xuda yaratqan hemme nerse yaxshidur, ular teshekkür bilen qobul qilinsa, ularning héchqaysisini cheklep ret qilishqa bolmaydu. Chünki ular Xudaning sözi we insanlarning duasi bilen halal qilinidu. Bu nesihetlerni qérindashlarning semige salsang, Mesih Eysaning yaxshi xizmetkari bolghan bolisen. Shundaqla, özüngning estayidil egeshken étiqadtiki we saghlam telimlerdeki sözler bilen quwwetlendirülgénliking ayan bolidu... Bu ishlarni jamaetke tapilighin we ögetkin» (4-6, 11).

Prinsip (2): — Étiqadta ajiz bolghanlarga köyünüş

Ishengüchilerning herqandaq taamlarni yéyishige erkinlik bolghini bilen, bashqa ishlarghimu köngül bölüshimizge toghra kélidu. Bu ishlarni rosul Pawlus «Rimliqlarga» 14-babta we bu xettiki 8-babta körsitidu. Bularni yekünlisek, xalighan taamlarni yéyishke erkin bolduq dep ishensekmu, bashqa ishengüchilerge heriketlimiz tüpeylidin azar béríp qoyghudek yaki ularning imanini ajiz qilip qoyghudek bolsaq, biz shu qérindishimizgha azghine méhir-muhebbitimiz bolsila u tamaqni yémeslikimiz kérek.

Chüshinishimiz kérekki, «**étiqadta ajiz bolghanlar**» bolsa bezide intayin küchlük pikirde, mesilen, néme nersilerni ichkili yaki yégili bolidu dégen küchlük pikirde bolushimu mumkin! «Choshqa göshini yégili bolmaydu» dégen birsi bizning jamaitimizge qatnashqan bolsa, ularning aldida choshqa göshini yések, ularning könglige soghuq su sepken bolimiz, undaqta bizde qandaqmu muhebbet bar dégili bolsun? Herqandaq méhmanlar dastixinimizda xatirjem oltursun dep öyimizde musulmanche taamlar toghruluq bolghan perhizlerni tutsaq bizge néme ziyani kélidu? Birsining (ishengüchi bolsun, bolmisun) sharab ichishke xumari bolghan, shuningdek mest bolushqa asanla azdurulidighan bolsa, undaq kishining aldida sharab ichish pütünley eqilsizlik hem uninggha qilinghan dühmenliktur; chünki undaq kishi ishengüchining sharab ichkenlikini körse bu ish uni haraq ichishke adashturushi mumkin.

Prinsip (3): — Ishenmigenlerge, shuningdek jamaetning guwahliqigha köngül bölüş

«Emma étiqad qilmighanlarning birersi séni ziyapetke tekliq qilsa we könglüng tartsa, aldinggha qoyulghan hemmini wijdaningni dep olturmay yewer; emma birsi sanga: «Bu butlarga atalghan qurbanliq taami» dése, undaqta uni yéme; némishqa déseng, bu ishni sanga éytqan ademning sewebi üçün, shundaqla wijdanning sewebi üçündür; men dégen wijdan séningki emes, belki héliqi kishining wijdani; méning erkinlikimge bashqilarning wijdani teripidin yaman dep baha bérilishining néme hajiti? Men teshekkür éytip yésem, teshekkür éytqan nersini durus yéginim tüpeylidin yaman dep qarilishimning néme hajiti?» (10:27-30).

28-ayette soal sorighan kishi, eger étiqadchi dostining «butlarga atalghan qurbanliq taami»ni yewerginini körse, herxil xiyalda bolushi mumkin, mesilen: —

- (1) bu adem öz étiqadigha nisbeten semimiy emes;
- (2) bu adem étiqad qilghan Mesih méning japa tartishimgha erzimeydu;
- (3) bu adem étiqad qilghan Mesih herxil butlarga choqunushqimu yol qoyidiken.

«Korintliqlarga «1» »

Méhir-muhebbetning türtkisidin (bashqilardin qorqush sewebidin emes) biz peqet özimizning némini xalaydighanliqimizghila emes, belki bashqilarning heriketlirimizge qandaq qaraydighanliqi, heriketlirimizning netijiside ularning Mesih toghruluq néme oylaydighanliqigha köngül qoyushimizgha toghra kélidu. Birs: «Mesihge ishengen kishiler molla dua qilghan tamaqni yémesliki kérek» dep oylighan bolsa Mesihge ishengen kishi eng yaxshisi uningdin yémesliki kérek; taki birinchi kishi mollining duasining göshke héchqandaq tesir körsitelmeydighanliqini chüshengüche, yewérmelikimizgha toghra kélidu. Jenubiy shingjangda sufilar arisida «menggülük hayat ata qilghuchi taam» deyidighan birxil alahide taamgha xurapiylarche ishengenler bar; bizge nésbeten u peqet tamaq xalas, biraq shundaq kishiler aldida shu tamaqni yése, ular «Mana, Mesihge ishengen kishilermu bu tamaqqa ishinidiken» dep oylap qalidu.

Barliq ishlarda bizning türtkimiz bashqilargha «Melum taamni yéyish yaki yémeslikining insan qelbidiki héchnersini özgertelmeydighan»liqini éniq chüshendürüsh üçün bolushi kérek, ular eksiche barliq heriketlirimiz arqiliq shuni chüshensunki, insanlarning qelbini birdinbir özgertküchi Mesih Eysadur!

11:1-16 «Bashni yépish» we «bashliq» toghruluq

Mushu yerde bu baktiki peqet birnechche ayet üstide toxtilimiz. Mushu qisimni oqughan beziler belkim pütünley xataliship: «Pawlus er kishi ayaldin ewzel dep telim béridu» dégen xulasige kélidu. Undaq oy-xiyallar bizning Xudaning oy-niyetlirige shunche az chömgenlikimizni ispatlaydu. Mesihning rosulliri bir qétim özara arimizda qaysi eng ulugh dep talash-tartish qilishqinida, Eysa ulardin: «**Kim mertiwilik? Dastixanda olturghinimu yaki uni kütkinimu?**» — dep soraydu, andin Özining ularning arisidiki xizmetkargha oxshash ikenlikini körsitidu (Luqa 22:24-27): — «**Ellerdiki padishahlar qol astidiki xelq üstidin buyruqswazliq qilip idare qilidu, ularning üstidiki hoquqdarliri «xelqperwer» dep atilidu. Biraq siler shundaq bolmanglar; belki aranglardiki eng mertiwiliki özini eng kichikidek hésablisun we yétekchi bolghanlar hemmeylenge xizmetkardek bolsun. Zadi kim mertiwilik? Dastixanda olturghanmu yaki dastixandiki kütküchimu? Dastixanda olturghini emesmu? Biraq Men bolsam aranglarda xizmitinglarda bolghuchi kütküchidekturmen.**».

Gep shuki, Xudaning padishahliqida «üstünlük»ni yaki «ulughluq»ni ölçigili bolsa (we undaq «ölchesh»ning qandaqtur bir menisi bar bolsa) undaqta ademning ulughluqi bashqilarning xizmitide bolushtiki iqtidari bilen ölçinidu; derweqe, bizning «üstünlük» yaki «ulughluq» dégen ishlar bilen karimiz bolmasliqi kérek («Mat.» 18:1-6nimu körüng). Shuningdek er kishining öz ayaligha yaki jamaette erkek qérindashlarning qiz-ayal qérindashlarga «bash» bolushi, ulargha zulmet-mustebitlik qilish üçün emes; belki Mesih Öz jamaetke qandaq «bash» bolghan bolsa (yeni, uninggha köyünüp, söyüp uningdin daim xewer alidighan), er kishilermu öziye tayinidighan (jamaette bolsun, ailide bolsun) qiz-ayallargha, bolupmu er kishi öz ayaligha shundaq muamilide bolushi kérek («Ef.» 5:28-29). Pétrusning birinchi mektupida jamaettiki hemmeylenni «**Hemminglar bir-biringlarga nisbeten kichik péilliqliki kiyimdek kiygüzünglar**» dep dewet qilidu («1Pét.» 5:5).

Mushu yerde héchqandaq «üstünlük-töwenlik» yoq. Derheqiqet, Pawlus bu yerde mushundaq «üstünlük-töwenlik» xiyallirini yoqatmaqchi bolup: «**Halbuki, Rebde ayal ersiz bolmas, er ayalsiz bolmas**», deydu (11) — Xudaning békitkini boyiche erler we qiz-ayallar bir-birige tayinishi kérek. Derheqiqet, «Gal.» 3:28de mundaq déyilidu: —

«Korintliqlarga «1»»

«**Masihde ne Yehudiy bolmaydu ne Yehudiy emesler dep ayrilish bolmaydu, ne qul bolmaydu ne hör dep ayrilishmu bolmaydu, ne er bolmaydu ne ayal bolmaydu, hemminglar Mesih Eysada bir bolisiler**» —bu muhim heqiqetke qarighanda Xuda aldida roh teripide er-ayal arisida héch menggülik perq yoq (démek, erning yaki ayalning rohi dep perqlenmeydu). Emma jan we ten tereplerde perq mewjut bolidu. Mana shundaq bolghachqa, er kishiler hem ayal kishilarning herqaysisi Xuda tapshurghan orun we rolni chin qelbidin razi bolup, teshekkür qilip qobul qilishigha toghra kélidu.

Shuning üçün er we ayal ottursidiki emeliy perq jamaette ibadet yaki dua qilghanda, bash yépishi yaki yapmasliqi bilen körsitilidu: —

«**Er kishi bolsa béshini yapmasliqi kérek; chünki u Xudaning süret-obrazi we shan-sheripidur; emma ayal kishi bolsa erning shan-sheripidur**».

Yehudiy erler adette sinagoglarda we musulman erler meschitlerde dua qiliwatqanda béshini yapidu; buning sewebini sorighinimizda ularning adette körsitidighan sewebi, insan gunahkar bolup, bashning yapquchi (meyli qandaqla shekilde bolsun) Xuda we insan arisida gunahning tosalghusi bar ikenlikini tonup yétishke bir simwol bolidu, deydu. Emma Mesihde bolsa, mushu «gunahning tosalghusi»ni élip tashlashqa, Xuda bilen ochuq alaquide bolushqa shereplik imkaniyet bardur. Mushundaq alaqa ornitilghanda insanning (er yaki ayal kishining bolsun) yüzi Xudaning shan-sheripini barghanséri eks ettüridu. Shunga insanning yüzini zadila yapmasliq kérek («2Kor.» 4:4-18). Lékin ayal kishiler «**erning shan-sheripi**» bolushqa yaritilghan (7); ularning bu shan-sheripi ayalning chachlirida alahide körülide (15). Shunga jamaette bolsa insanning (ayalning chachlirida ipadilengen) shan-sheripini yépip, Xudaning Özining shan-sheripila roshen körülsun üçün itilishigha toghra kélidu. Shunga er kishi béshini yapmasliqi kérek, emma qiz-ayallar (jamaette) béshini, yeni chachlirining jamal-sheripini yépish üçün bashqa yaghliq qatarliqlarni artishigha toghra kélidu.

10-ayet sel sirliqtur: — «**perishtilerning sewebidin**»

«**Bu sewebtin, hem perishtilerning sewebidin, ayal kishi béshida hoquqning belgisige ige bolushi kérek**».

Biz bu ayetning sherhini addiy dep qaraymiz. Perishtiler jamaette Xudaning qilidighan ishlirini bilishke alahide qiziqip qarighachqa, jamaet ularning (perishtilerning) Xudaning békitken tertipini xushalliqta qobul qilishigha birinchi bolup obdan nemüne bolushi kérek. Chünki chüshinishimizche Sheytan we uning jinliri eslide perishtiler bolup, deslipide Xudaning tertipige hakawurluq we imansizliq bilen qarshi chiqqanidi («Yesh.» 14:12-15, «Ez.» 28:11-19, «Weh.» 12:3). Gerche perishtiler insanlarning ish-heriketlirini köreleydighan bolsimu, ularning oy-xiyallirini köreleydu dep oylashqa héch ispat-delilimiz yoq. Shunga jamaettiki ayal qérindashlar er qérindashlarga qelbide boysunghan bolsimu (we qelbde boysunush beribir boysunushning belgisini artishtin muhim, elwette), beribir perishtiler bu boysunushning belgisini («hoquqi»)ni körüshni xalaydu (10).

Sheytan isyan kötürgendin kéyin, yene bir türküm perishtiler ayal kishilarning sahibjamalliqini körüp adiship ketti, dep ishinimiz («Yar.» 6:2-4). Shuning bilen ular perishtilik mertiwisini tashlap ayallargha yéqinlaship ulargha chéqilish üçün namelum yolda jisim sheklige kirdi. Injildiki wehiy boyiche, mushu perishtiler soraq qilinghuche qamap qoyulidu («2Pét.» 2:4, «Yeh.» 6-7nimu körüng). Ulargha bérilgen jaza isyan kötürgen jinlarningkidin éghir boldi, chünki ular özliridin burun itaetsizlik gunahi bilen Xudaning jzasigha (birinchi,

«Korintliqlargha «1» »

Sheytan asiyliq qilghanda uning bëshigha chüshürülgen jaza, ikkinchi, Adem'ata we Hawa'ananing bëshigha chüshürülgen jaza, üçinchi, Qabilning bëshigha chüshürülgen jaza) uchrichanlarni öz küzi bilen körge. Emma kim bilsun, bashqa perishtilerningmu mushundaq ishlarni sadir qilish mumkinchiligi téxi mewjutmikin, shunga rosul jamaetke, ibadet sorunlirida qiz-ayal qérindashlarning sahibjamalliqidiki göher bolghan chachliri yépilsun, dep tapilaydu.

Mushu yerde shunimu körsitip öteyliki, chachliri yépilghan bolsa qiz-ayal qérindashlarning jamaettiki ibadet sorunlarda dua qilish we bësharet bérishniki nésiwisi bardur (5-ayet).

Mushu yerdimu körsitip ötimizki, hazirqi zamandiki köp jamaetler Rebning bu tapshuruqigha sel qarap emel qilmaydu, shuning bilen qiz-ayal qérindashlar jamaette chachlirini yapmaydu; emma bundaq qilish Xudaning sözige emes, belki peqet yerlik yaki «zamaniwi» örp-adetlerning qélipigha kirish, xalas. Halbuki, rosulning bu qisimning axirida déginidek, bu ishni jenggi-jédelge aylandurushqa hergiz bolmaydu; peqet kimdikim uninggha sel qarisa, Xuda bu ishni soraydu deymiz: —

«Birsining bu ishlar toghruluq talash-tartish qilghusi bolsa, shuni bilsunki, bizlerde hem Xudaning jamaetliridimu shulardin bashqa héch qaidiler yoqtur» (16).

12:10-12 «Rohiy iltipat» toghruluq

Bu qisim shübhisizki, Muqeddes Kitabning intayin qiziq nuqtiliridin biridur. Bu yerde toqquz xil iltipat tilgha élinidu; emma buningdin bashqa herxil iltipatlarni yoq dégili bolmaydu; bu toqquz xil iltipat hemme rohiy iltipatni öz ichige alidu, dep qarimaymiz.

Birinchidin, bu toqquz xil iltipatni mahiyet we funksiye jehetliridin bir-birlep köreyli: —

«Chünki Roh arqiliq birsige danaliq yetküzidighan söz, bashqa birsige oxshash bir Roh bilen xewer yetküzidighan söz teqsim qilinidu; oxshash Roh arqiliq bashqa birsige alahide ishench, yene birige oxshash Roh arqiliq késellerni saqaytish iltipatliri, birawgha möjizilerni yaritish teqsim qilinidu; birawgha wehiy-bësharet bérish; birawgha herxil rohlarni perq étish, birawgha namelum tillarda sözlesh, yene birawgha namelum tillarni terjime qilish iltipati teqsim qilinidu» (12:8-10).

«Danaliq yetküzidighan söz»

Danaliq herdaim néme qilish kérek, dégen mesilige baghliqtur; shunga bu iltipat alahide mohtajliqta alahide eqil teminleydu. Buninggha misallarni Tewrat «2Sam.» 5:17-25, Injil «Ros.» 6:24din körüng.

«Xewer yetküzidighan söz»

Xudadin biwasite kelgen alahide xewer yaki melumat yetküzidighan iltipat. Buninggha misallarni Tewrat «2Pad.» 6:8-12, Injil «Yuh.» 4:14-19, «Ros.» 5:1-5, 21:11din körüng.

«Korintliqlarga «1» »

«(Alahide) ishench»

Hemmimizde herwaqitta ishench-iman bolushi kérek, elwette. Emma «ishench» iltipati bolsa alahide mohtajliqta yaki alahide ehwalda «partlash xaraktérlik» halda Xudadin kélidighan alahide «bir ülüş» ishenchtur; shuning bilen Xudadin tiligen ishqa bu iltipat tüpeylidin ademning ishenchi kamil bolidu.

Buninggha misallarni Tewrat «1Pad.» 20:12-13, «2Pad.» 17:6-16, Injil «Ros.» 3:1-16 (bolupmu 16-ayet); we Reb Eysaning xizmitidiki nurghunliqan weqelerde, mesilen «Luqa» 7:11-17din körüng.

«(Késellerni) saqaytish iltipatliri»

Reb Eysaning xizmitidin we «Rosullarning paaliyetliri»din nurghun misallar tépilidu, elwette. Diqqet qilishimiz kérekki, mushu yerde «iltipat» köplük sheklide, yeni «iltipatlar» dégen shekilde we shuningdek «saqaytish» dégen sözmu köplük sheklide, yeni «saqaytishlar» déyilidu. Démek, Xudaning ademni saqaytishida nurghun yol-teriqliri bar; bezi waqitlarda bir deqiqidila shipaliq béridu («Mar.» 10:46-52), gahi waqitlarda tedrijiy («Mar.» 8:22-26), bezi chaghlarda wasitiler arqiliq («Ros.» 19:11-12), bezide wasitisiz; bezi waqitlarda saqaytilghuchidin ishench telep qilidighan («Mat.» 9:27-30), bezide saqaytilghuchidin ishench telep qilmaydighan («Yuh.» 5:1-9), bezide hetta Xudaning saqaytquchisida angliq ishench bolmighan halda saqaytilganlarmu bar («Mat.» 9:19-22).

«Möjizilerni yaritish (iltipati)»

Buninggha misallarni Tewrat «1Pad.» 18:17-29, «1Pad.» 1:8, 2:19-22, 5:4-6, Injil «Mat.» 21:19-22, «Ros.» 13:5-12din körüng.

«Wehiy-bésharet bérish (peyghemberlik söz iltipati)»

Mushu iltipat toghruluq köprek toxtilishimizgha toghra kélidu. Injil, yeni yéngi ehdidiki dewrning yétip kelgenlikini Yehudiy xelqige, shundaqla bizlerge körsitidighan karamet-alametlerning biri töwendikiche: —

«Hem kéyin, Men Öz Rohimni barliq et igiliri üstige quyimen;

Silerning oghul-qizliringlar bésharet béridu,

Qérliringlar alamet chüshlerni köridu,

Yigitliringlar ghayibane alamet körünüşlerni köridu» (Tewrat, «Yoél» 2:28, 29).

Rosul Pétrus «Injil dewri yétip keldi» dep jakarlighinida bu sözlerni neqil keltüridu («Ros.» 2:17-18). Bu sözlerning emelge ashurulghanliqini biz «Ros.» 19:1-6, 21:8-9de, hem rosul Pawlusning mushu yerdiki sözliride körimiz. Uning u ayetlerde dégenlirige qarighanda, bu iltipatlar Asiyadiki barliq jamaetlerde ayan qilinmaqta idi.

14-babqa qarighanda jamaet sorunlirida «wehiy-bésharet yetküzüsh» («peyghemberlik söz qilish») dégen iltipatning muhim nuqtisi kelgüsida yüz béridighan ishlar emes, belki **«Bésharet béridighan kishi bolsa adamlarning étiqadini qurushqa, ularni righbetlendürüşke we teselli bérishke sözleydu»** (14:3).

Ibraniy tilida «bésharet bérish» «naba» dégen söz bilen ipadiliniyu. «Naba»ning eslidiki menisi «urghup chiqish», «qaynap chiqish» idi. Dewr-dewrlerdiki jamaetler: «Xuda arimizda istixiyilik halda «urghup chiqqan» sözliri bilen bizge daim righbet béríp kelgen» dep guwahliq

«Korintliqlarga «1» »

bérip kelmekte. Omumiy jehettin éytqanda «**wehiy-bésharet bérish**» iltipati, Xudaning heqiqetlirini «hazirning mohtajliqi yaki ehwali»gha alahide tetbiqlashtin ibaret, dégili bolidu. Pawlusning 14:25-26diki sözliridin körgili boliduki, bu iltipatning halqiliq nuqtisi (Tewrat dewridiki «bésharet bérish»ge oxshimaydighan halda) melum bir shexsning mohtajliri, bolupmu uning qelbidiki tügüch-chigishliri yaki gunah mesililiri; bezide belkim melum bir jamaetning mohtajliliri bolidu. Shunga bu iltipatni «tar dairidiki bésharet bérish» dégili bolidu. Tewrattiki bésharetlerning kölimi bolsa adette intayin keng bolup, köpinche pütkül ellerning yaki döletlerning teqdirlirini nuqta qilidu. Tewrat bésharetlirining eng ulugh témisi Qutquzghuchi-Mesihning dunyagha kélishidur. Bundaq bésharetlerning hemmisi «keng kölemlik» bésharetler hésablinidu. Shunga Tewratta aldin'ala bésharet bérilgen köp weqeler alliqachan yüz bergen; Mesih Özi axirqi zamanlar toghruluq köp bésharet berdi. Mushu bésharetler bir qétimla éytilghan, shundaqla Tewrat-Injilda xatirilengen bolup, ularni qaytilashning hajiti yoq.

Yene tektilishimizge toghra kéliduki, Injil dewridiki «bésharet bérish» bilen «telim bérish» xizmiti bir-birige oxshimaydu; «telim bérish»ning nishani bolsa Tewrat-Injilni qétirquinip tetqiq qilib Xudaning pütkül pılan-muddialirini, shundaqla Uning emr-nesihetlirini öz nöwitide yetküzüp jamaetni zérékleshtürüş we qorallandurushtin ibaret. Tewrattiki bésharetler bir qétimla bérilish bilen «Heqiqeten Xudadin kelgen qusursiz sözler» dep tonulup, kényinki dewrlermu ularin paydilansun dep Tewrattiki kitablarda bir-birlep xatirilengen. Jamaetlerde rohiy iltipat arqiliq bérilgen bésharetler emdi bulargha oxshimaydu. Pawlus ularni xatirilesh, «Muqeddes Kitabtiki bésharetlerning qatarigha kirgüzüş» toghruluq héch tapshuruq bermeydu; sewebi, jamaette bérilgen bésharetler adette ayrim jamaetler we hem ulardiki shexsler toghruluqtur. Belki jamaette bérilgen bésharetlerni Muqeddes Kitablarda alliqachan xatirilengen hemme bésharetler bilen ölchep tekshürüş kérek bolar. «Bésharet bérish» iltipati pat-pat özliride körüngen qérindashlar herbir bésharetni «weznini ditlap» ölchishi kérek (29), emma jamaetliklerning hemmisidimu bésharetlerni «weznini ditlap» ölchesh mejburiyiti bar. Injil, «1Tés.» 5:19-21ni körüng. Bésharetlerni ölcheshte hemmidin üstün turidighan ölchem Muqeddes Kitablardur; jamaette bolghan bésharetlerni Muqeddes Kitablar bilen teng qilishqa hergiz bolmaydu.

Jamaette birsi bésharetlerni, jümlidin «danaliq yetküzidighan söz» we «xewer yetküzidighan söz»lerni izchil halda we toghriliq bilen bérrip kelgen bolsa, undaqta uni (Injil dewridiki) «bésharet bergüchi», «peyghember» dégili bolidu (14:29; yene «Ros.» 11:27, 13:1, 21:10, «Ef.» 4:11nimu körüng). Bundaq chüshendürüshimiz ularning éytqanlirini Tewrat peyghemberliriningkige we yaki Reb Eysaning alahide rosulliriningkige teng-barawer qilish emes.

Bésharetlerni üç ölchem bilen ölchesh kérek: —

(1) Tewrat, Zebur we Injilda xatirilengen Xudaning barliq sözlirige muwapiq bolushi kérek;

(2) Bésharette melum bir ehwal yaki kelgüsi ishlar toghruluq alahide melumat bar bolsa, bu melumat top-toghra bolushi kérek. Xudaning shan-sheripini körsitish üçün bésharetler yüz pirsent toghra bolushi kérek. «70sh toghra» bolghan bésharetni «az-paz paydiliq» dégilimu bolmaydu — eksiche, u intayin xeterlik birnerse — chünki uning qaysi yerlirini qobul qilish kérek, qaysi yerlirini ret qilish kéreklikini qandaqmu bileleymiz?!

«Korintliqlarga «1»»

«Qan.» 18:22ni köring: —

«Bir peyghamber Perwerdigarning namida söz qilgan bolsa we u bésharet qilgan ish toghra chiqmisa yaki emelge ashurulmisa, undaqa bu sözni Perwerdigardin chiqmighan; shu peyghamber bashbashtaqliq bilen sözligen dep, uningdin qorqma». Tewrat dewrliride undaq kishilerni ölüm jazasigha mehkum qilish emr qilinghan. Jamaette undaq qilinmaydu, elwette, emma bu emrning asasiy prinsipi bizlerde qalidu. Saxta bir bésharet bérilgen bolsa, emdi uni éytip bergüchining wujudidiki nepsaniyetchiliki, shöhretperesliki, haram niyetliri, menmenchiliki, tekebburluqi, öz béshimichiligi qatarliqlar «ölümge mehkum» qilinish kérek. U izdense Muqeddes Roh tézla uninggha munaswetlik kemchilikini ayan qilidu. Bundaq «bésharet bergüchi»ning mes'uliyiti bolsa sewebni izdep tépip ulardin sellimaza towa qilishtur.

(3) «Bésharet bergüchi»ning turmush-hayatida Muqeddes Rohtin kelgen méwe bolushi kérek.

«Qan.» 13:1-3nimu köring: —

«Eger aranglardin peyghamber yaki chüsh körgüchi chiqip, silerge melum bir möjizilik alamet yaki karametni körsitip bérey dése we u silerge aldin'ala dégen möjizilik alamet yaki karamet emelge ashurulsa, emma shuning bilen munasiwetlik «Bashqa ilahlargha (yeni siler tonumighan ilahlargha) egisheyli» we «Ularning qulluqida bolayli» dése, sen shu peyghamber yaki chüsh körgüchining sözlirige qulaq salma; chünki shu tapta Perwerdigar Xudayinglar silerning Uni, Perwerdigar Xudayinglarni pütün qelbinglar we pütün jéninglar bilen söyidighan-söymeydighininglarni bilish üçün sinawatqan bolidu».

Sheytan Xudaning xelqini adashturush üçün Uning rohiy iltipatlarini dorap, «saxta iltipatlar»ni, jümlidin emelge ashurulidighan bésharetlerni chiqirishi mumkin. Shunga bésharet bergüchilerge kérek bolghan üçinchi ölchem bolsa: —

(a) muhebbet, heqqaniylik, xushalliq, xatirjemlik, sewr-taqetlik we pak-muqeddeslik ayan bolghan ixlasmen turmush;

(e) bashqilargha yetküzgen telim-terbiyisi Muqeddes Kitablargha muwapiq kélishi kérek.

Bu alametler bolmisa uning «bésharet»lirini (meyli ular qanchilik toptoghra körünsun) nezerge almasliq, ademning oy-xiyalliridin chiqirip tashlash kérek.

«(Herxil) rohlarni perq étish (iltipati)»

Bu iltipat belkim peqet jin chaplashqanlarning ehwalini yaki jinlarning jamaet ibadet sorunlirigha kiriwélip mömin bendilerge aldamchilik qilidighan hiyle-mikirlirini perq étishi üçünla bolghan iltipat bolmastin («Ros.» 16:16-18, «Mat.» 9:4), belki yene Muqeddes Rohning ademlerning rohlirida qiliwatqan ishlirini, jümlidin rohiy iltipatlarni bériwatqanliqini körüp yétishnimu öz ichige alidu (mesilen, «Ros.» 14:7-10de xatirilengende Pawlusning kishining ishenchini körüp yétishi).

«Namelum tillar»

«Namelum tillar» yene «karamet tillar, rohiy tillar, yat tillar»mu déyilidu.

Rosul Pawlusning 14:14-19, 21-23, 27-28de «namelum tillar» toghruluq sözliri bizge köp yoruqluq yetküzidu. Körünüp turuptuki, «namelum tillar» iltipati kishilerge üç tereptin rohiy behir élip kélidu.

(a) «Namelum tillar» «alamet belge» süpitide béghishlanganda, neq sorunda bolghan kishilerdin bir qismi bu tilni chüshinidu, lékin sözlügüchi özi chüshenmeydu («Ros.» 2:1-13).

«Korintliqlarga «1» »

Bundaq ishlar az körüldü.

(e) Ayrim dualarda («**öz-özige we Xudagha éytsun**», 14:28) shu tilni öz aldigha ishlitidighan, shexsiy «namelum til» iltipati; Pawlusning özide bundaq iltipat bar idi we u uni köp ishletken (14:18). Bu iltipatta ademning rohi dua qilidu, emma uning eqil-zéhnî özi éytiwatqanlirini chüshenmeydu (14:14). Bu yolda istixiyilik halda medhiye naxshiliri éytilidu, emma éytquchi özi éytiwatqan naxshisini chüshenmeydu (14:15). Bu axirqi ayet boyiche Pawlus «namelum tillar»da köp dua qilatti we yene öz tilida dua qilatti («**Men bezide rohim bilen dua qilimen, hem bezide eqil-idrakim bilenmu dua qilimen**»). U namelum tillardimu medhiye naxshiliri éytatti we öz tilida medhiye naxshiliri éytatti («**Men bezide rohim bilen medhiye naxshilirini éytimen, hem bezide eqil-idrakim bilenmu medhiye naxshilirini éytimen**»).

(b) Jamaette chiqqan namelum tillar. Jamaet ibadet sorunida birsi namelum tilda ünlük dua qilishqa yaki melum ishni jakarlashqa Muqeddes Rohtin ilhamlandurulidu. Pawlusning 14:13, 27-28de telim berginidek, bundaq iltipatni peqet sözligüsi bolghan kishide sözlerni melum bolghan tilgha örüşke birawda iltipat bar bolidu dégen ishench bolghandila andin ishletkili bolidu. Örugüchi kishi özi yaki bashqa qérindash bolidu. Undaq örugüchi bolmisa, u sükütte qélishi kérek («**öz-özige we Xudagha éytsun**» 14:28).

«Namelum tillarni terjime qilish (örüş, chüshendürüş) (iltipati)»

Bu, jamaette melum «namelum til»da bir söz éytilghanda, bu iltipat söznîng omumiy menisini ipadileshtiki iltipat bolidu. Bu belkim del sözmsöz «terjime qilish» emestur, lékin undaq ishlarning yüz bergenlikining birnechche jamaetlerde ispatî bar.

14:21-23: Yene «namelum tillar» toghruluq

«Tewratta: «**Chet tilliqlarning sözi we yat adamlarning lewliari arqiliq Men mushu xelqge gep qilimen; lékin bundaq bolghini bilen ular yenila Manga qulaq salmaydu — deydu Perwerdigar**» dep pütülgendur. Shunga «namelum tillar» bolsa bir alamet belge bolidu; étiqadchilargha emes, belki étiqadsizlargha alamet belgidur; wehiy-bésharetler bolsa, étiqadsizlar üçün emes, belki étiqadchilar üçün bolidu»

Pawlusning bu yerde «Yesh.» 28:11-12din neqil keltürginini azraq chüshendürüşke toghra kélidu. Yeshaya eslide (yuqirida Pawlus neqil keltürgen) bu sözler bilen öz dewridiki Yehudiy xelqige: «Siler Méning xewirimge silerge tonush tilda éytilghanda qulaq salmisanglar, siler ularning tilini bilmeydighan yat bir el bilen orulisiler. Shu chaghda (sürgün bolghininglarda) Méning bu sözüüm shu külpelik ehwal bilen ispatlinidu» — démekchi bolidu, yene — «Emma hetta shu qiyin künlerge kirgendimu siler (Perwerdigar Yeshaya arqiliq deydu) Manga qulaq salmayisiler, dep bilimen», deydu. Yeshayaning dewridin 100 yil kéyin, Yehudiy xelqi Babilgha sürgün qilinghanda, etrapidiki Babil tili («namelum tillar») Yehudiy xelqige bir «karamet» boldi. Démek, ularning etrapida bolghan shu til ulargha özlirining towa qilmighan xelq ikenlikini, Xudaning jazalirining béshigha chüshkenlikini körsetküchi «alamet belge» boldi. Shunga ««namelum tillar» bolsa bir alamet belge bolidu; étiqadchilargha emes, belki étiqadsizlargha alamet belgidur». Shuning bilen Pawlus mundaq deydu: —

«**Shuning üçün pütkül jamaet bir yerde jem bolghanda, hemmisi öz aldigha bundaq namelum tillarda sözlewse we sadda yaki étiqadsiz kishiler kirip qalsa, ular hemminglarni sarang bolup qapsiler déyishmemdu?**» (23).

«Korintliqlarga «1»»

Emma, Pawlus deydu, — biz jamaetke méhman bolup kirgen ademlerge Xudaning sözige ishenmeydighanlarning qatarida muamile qilishni xalimaymiz; ularning béshigha Xudaning jazalirini chüshürüshni xalimaymiz; biz ularni «téxi ishenmigen, lékin ishinishi mumkin bolghan» dep qarap, ularni imangha keltürüshni xalaymiz. Shunga u mundaq deydu: — «**Emma hemminglar Wehiy-bésharet yetküzsenglar, étiqadsiz yaki sadda kishi aranglarga kirip qalsa, hemminglar teripidin ularning gunahlarigha tenbih bérilidu, hemminglar teripidin gunahkar bolghanliqini köridu; qelbidiki sirlar ashkare qilinghanda, u yerge yiqilip: — «Xuda heqiqeten aranglardidur» dep Xudagha sejde qilidu**» (24-25). Bu uning 22-ayettiki sözlirini chüshendüridu «**Wehiy-bésharetler bolsa, étiqadsizlar üçün emes, belki étiqadchilar üçün bolidu**». «Namelum tillar»da dua qilishning héch xatasi yoq, emma ishenmigen kishiler aldida choqum menisi örülüshi kérek.

Yene bésharetler toghruluq:

«**Peyghemberlarning rohliri peyghemberlarning özlirige itaet qilidu**» (14:32)

Bu muhim bayan üstide toxtalghumiz bar; chünki nurghun ishengüchilerning Xudaning Rohining qandaq ishleydighanliqi toghrisida chüshenchisi intayin kem. Mushu ayette Muqeddes Rohning xizmiti «bésharet bérish»tur, emma shuni chüshinimiz kérekki, Uning bashqa xizmetliridimu oxshash muhim prinsip bar bolidu.

Ayettiki «**peyghemberlarning**» (yaki «wehiy yetküzküchi» yaki «bésharetilerning») **rohliri**» dégen ibare bésharetilerning öz insaniy rohlirini körsitidu. Shuning bilen xulasige kelimizki, Muqeddes Roh iltipatlirini (peqet «bésharet bérish»la emes) melum bir ademning rohini wasite qilip ipadileydu. Reb Eysaning xizmitide bu prinsip körünüp turidu (mesilen, «Mar.» 2:8). Rohiy iltipatlar (we bashqa wehiyler) awwal insanning jénidin emes (insanning kallisi, eqil-idraki yaki héssiyatlaridin emes), belki rohidin, yeni uning mahiyet-wujudining eng chongqur yéridin chiqidu. Rohiy iltipatlar ademning héssiyatli teripidin emes, roh teripidin sézilidu, ular ademning kallisigha kirgen «yaxshi eqil»mu emes. Injil, «Luqa» 1-babta, Mesihning anisi Meryem öz newre hedisi Élizabitning bésharetlik salimigha jawaben yene bésharet berginide bu prinsip körünidu: «**Jénim Rebni ulughlaydu, rohim Qutquzghuchim Xudadin shadlandi**». Bu yerde éytilawatqan péil zamanlarigha diqqet qiling. Bu bésharet Meryemning jénida emes, belki uning rohida bashlanghan «**Méning rohim ulughlaydu... méning jénim shadlandi**».

Pawlusning bayanida yene muhim bir sawat bar. Yuqiriqi ayetlerde rosul Pawlus peyghemberler (wehiy-bésharetiler)ning «nöwet boyiche» sözleydighanliqi, shundaqla bésharetilerning özige tapshurulghan wehiyni sözlep bérishke purset kelmigüche könglige püküp turidighanliqi toghruluq bayan qilghan. Shunga intayin roshenki, Muqeddes Roh mejburen ishlimeydu. Birsí özining jamaette qalaymiqanchiliqi peyda qilghan bezibir sözi yaki herikiti toghruluq: «Men bu ishta Roh teripidin mejburlandim, manga amal bolmidi» dése, bu gep bilen u özining Muqeddes Rohning yétekchilikide emes, yaman rohlarning asaritide ikenlikini ashkarilaydu. Yaman rohlar (jinlar) daim kishilerge özliri xalimighan ishlarni, hetta ular adette öch köridighan ishlarni qildurghinida özliri ashkarilainidu. Reb Eysaning yer yüzidiki xizmetliride, yaman rohlarni heydiwetkinide bu prinsip (yeni, yaman rohlar kishilerge özliri xalimaydighan ishlarni qilduridu) roshen qilinidu; hetta butpereslermu köp ehwalda bu prinsipni toghra chüshinip yétidu. Xudaning Rohi bolsa mejburlighuchi roh emes; eksiche, U

«Korintliqlarga «1» »

peqet tesirlengen yoki söz yetküzlgen kishining erkin qoshulushi bolghinida andin ishleydu. Bundaq xislet Xudaning tüp mahiyiti we xaraktéri, elwette; U insanlarning Özi bilen hemkarlishishini, erkinlikte ixtiyari bilen özige boysunushini xalaydu; chünki Xudani söyüş dégenlik Uning iradisini her ishta erkinlik, xushalliq we qet'iylik bilen talliwélishitin ibarettur. Shunga: **«peyghemberlarning rohliri peyghemberlarning özlirige itaet qilidu»** — démek, ularning söz qilishi mejburiyet astida emes, belki sözlesh nöwiti kelgüche bir-birini küteleydu.

(14:34)

«Aranglardiki ayallar jamaetlerde sükütte oltursun; ularning sözlshige ruxset qilinmighan; Tewrat qanunida belgilengende, ular tertipke boysunsun».

Izhatlarda körsetkinimizdek, bu emr qiz-ayal qérindashlarga ibadet sorunlirida sözlshni men'i qilidighan emr emes. Chünki 11:5de u qiz-ayal qérindashlarning jamaetlerde dua qilishliri we bésharet bérishliri toghruluq sözleydu — shunga qiz-ayallarning jamaettiki söz-kalam xizmetliride muhim roli bardur. Emma bu ayetning ikkinchi yérimi we 35-ayette körsitilgende, u qiz-ayal qérindashlarning jamaette chuldurliship sözlshni yaki qalaymiqan sözlshini toxtatmaqchi. Grék jemiyyitide ayallarning ammiyiy sorunlarda gepni bölüwétishte dangqi chiqqan.

Kéyinki bir mektupida (1Tim.» 2:12) Pawlus qiz-ayal qérindashlarning jamaette telim bérish xizmitini zimmisige élishigha yol qoymaymen, deydu. Bu tapshuruqning birinchi sewebi, jamaettiki erler telim bérishte mes'uliyetni üstige élishi kérek. Eger ular hurunluqi yaki mes'uliyetsizlikni tüpeylidin bu muqeddes wezipini qobul qilmisa, qiz-ayallar bu wezipini üstige alsa eyib bolmaydu; gunahi er qérindashlarga bolidu we ular shundaq ehwalgha yol qoyghanliqi üçün Reb aldida jawab bérishi kérek bolidu.

(35) **«Emma ular melum ishni bilmekchi bolsa, öyide öz erliridin sorisun; ayalning jamaette sözlshni uyatliq ishtur».** Elwette ularning éri ishengüchi bolmisa, ular ishengen atisidin yaki yéqin turghan mes'ul aka qérindashidin yaki jamaettiki aqsaqallarning biridin sorisa bolidu.

15:8 Pawlusning «xuddi waqitsiz tughulghan bowaqtek» bolghanliqi

Mesihning tirildürülshini körgen guwahchilar toghruluq sözlginide, Pawlus özining guwahchi ikenlikni toghruluq **«Hemmisidin kéyin u xuddi waqitsiz tughulghan bowaqtek bolghan mangimu köründi»** — deydu.

«Xuddi waqitsiz tughulghan bowaqtek» dégen ibare, shubhisizki, uning rosulluqining salahiyitini testiqlash üçün ishltilidu; chünki rosullarning salahiyitining muhim bir teripi Mesihning tirildürülshige guwahchi bolushtin ibaret; «Ros.» 1:15-26ni körüng. Emma bilishimizche Pawlus hetta Eysa Mesihni yer yüzide turghan waqtidimu körüp baqqan emes; u Uning toghrisida rosullarning, bolupmu Istipanning Eysa Mesihning Reb ikenlikini jakarlashliri arqiliq anglighan bolushi mumkin; u Yehudiylardiki «Perisiy» dégen qattiq teleplik diniy mezhepning ezasi bolghachqa uning Mesih telimige bolghan inkasi derhal qarshi chiqip jamaetke qattiq ziyankeshlik qilish idi; «Ros.» 7-babni körüng. Mushu ishlarga qarighanda uning salahiyiti rosul bolush salahiyitidin intayin yiraq idi; insanning közqarashliri boyiche u hergiz rosul bolalmaytti. Emma «rosullarning paaliyetliri» 9-babda oquymizki, Reb Eysa

«Korintliqlarga «1» »

asmangha k  t  r  l  p uzun waqtin k  yin uninggha k  r  ndi we buning bilen u qattiq, telt  k  s towa qildi. K  yin, Reb esli   zining «on ikki rosuli»gha tapshurghan barliq telimni we wehiylerni, shundaqla shulardin yene ziyade k  p wehiylerni uninggha shexsen we biwasite ayan qildi (mesilen, 11:23-26ni, «Gal.» 1:10-18ni k  r  ng). «On ikki rosul» Reb Eysagha   ch y  rim yil hemrah bolghandin k  yin «orma h  yti» k  nide Xudaning Rohi teripidin «qayta tughuldi»; bu bolsa ulargha rosulluqning b  y  k xizmitige axirqi «m  h  r b  silishi» idi; l  kin Pawlusning «rohiy tughulush»i bolsa (Reb Eysa uninggha k  r  nginide) tolimu tuyuqsiz, **«xuddi waqitsiz tughulghan bowaqtek»** bolup, uni   ch k  n ichide hayatliqqa we rosulluqqa m  h  rlidi.

15:24

«Andin axiret bolidu; shu chaghda U hemme h  k  mranliq, barliq hoquq we k  chl  kl  kni emeldin qaldurup, padishahliqni Xuda-Atigha qayturup tapshuridu....»...

(28) **«Emma hemme Uninggha boysundurulghandin k  yin, Oghul hemmini   zige boysundurghuchigha boysunidu; shuning bilen Xuda hemmining hemmisi bolidu».**

Bu 24-ayette birinchi soal shuki, bu «padishahliq» n  mini k  rsitidu? Jawabimiz bashqa yerde   ytqinimizdek shuki, «Weh.» 20:1-6de k  rsitilgende, Mesihning muqeddes bendilirini   zige hemkari qilip bu yer-z  min   stige s  rgen ming yilliq padishahliqi bolidu. Bu ming yilliq padishahliq ebedil'ebed bilen s  lishturghanda k  z yumup achquche waqt, xalas, elwette. Emma bu padishahliqning meqsiti Xudaning Mesihning wasitisi bilen, Tewratta xatirilengen, Israilgha bergen barliq wedilirini emelge ashuralaydighanliqi — bu buzulghan, bulghanghan kona yer-z  min   ch  n qandaq ajayib ishlarni qilalaydighanliqini k  rsitish   ch  ndur. Bu ming yilliq waqt toshqanda, Sheytan yer y  zidikilerni sinash   ch  n qaytidin qamaqtin qoyulidu. Sheytanning qutritishliri bilen Xuda   zige qarshi isyan k  t  rg  chilerge ot jazasini asmandin yaghdurushi bilen bu waqtning axirqi nuqtisini b  kitidu; kona z  min we kona asman yoqilidu, Sheytan «ot k  li»ge tashlinidu. Mushu chaghda Mesih Atisigha bolghan mengg  l  k s  y  sining bir ipadisi s  pitide **«padishahliqni Xuda-atigha qayturup tapshuridu....»**.

Pawlus **«Andin axiret bolidu; shu chaghda U hemme h  k  mranliq, barliq hoquq we k  chl  kl  kni emeldin qalduridu....»** deydu. Ishinimizki, bu s  z peqet Sheytan   stige chiqirilghan axirqi jazanila emes, belki herqandaq «h  k  mranliq», «hoquq» dep h  sablانghanlarning barliqining emeldin qaldurulushinimu k  rsitidu. Sewebi intayin addiy — Xudaning t  pki muddia-meqsetliri nishangha yetken bolidu; insanlar, perishtilermu gunahning ilik-dairisidin p  t  nley   t  p, m  hir-muhebbet hemmeylenni qaplighan bolidu. Her qelbde m  hir-muhebbettin bashqa h  ch niyet bolmaydu. Muhebbette «hoquq» yaki «h  k  mranliq», buyruqning h  ch hajiti yoq bolidu; hemmeylen n  me teleplerning barliqini k  r  pla shuni qilidighan bolidu.

Bu kelg  si ehwal ikki ayette g  wdil  nd  r  l  du: —

(1) **«...Oghulgha U (Xuda) shundaq deydu: «S  ning texting, i Xuda, ebedil'ebedliktur; S  ning shahane hasang bolsa heqqaniyliqning hasisidur»** (Injil, «Ibr.» 1:8, bu mektupning muellipi «Zeb.» 45:8ni neqil kelt  ridu).

(2) **«Xudaning k  nini telm  r  p k  t  p, u k  nning t  zrek k  lishi   ch  n intilishinglar k  rek emesmu? U k  nning k  lishi bilen p  t  n asmanlar otta yoqap t  geydu we kainatning barliq qurulmiliri shiddetlik otta   rip t  geydu. L  kin biz bolsaq Uning wedisi boyiche, y  ngi asman-z  minni intizarliq bilen k  tmektimiz. U yer heqqaniyliqning makanidur»** («2P  t.» 3:12-13).

«Korintliqlarga «1» »

Birinchi ayet Oghulning padishahlikta höküm sürüshi toghruluq sözleydu; U qolida «heqqaniqliqning hasisi»ni tutidu — démek, höküm sürüş kérek bolidu. Ikkinchi ayette, kona asman-zéminning yoqap tügishi teswirlengendin kéyin, «heqqaniqliqning makani» bolghan yéngi asman-zémin tilgha élinidu. «Heqqaniqliqning hasisi» hazir kérek emes, chünki yéngi zémin özi «heqqaniqliqning makani» bolidu. Undaq ishlar kallimizning qabiliyitini chekke yetküche ishlitishni telep qilidu, emma biz kelgüside Xudaning méhir-shepqitining axir béríp qandaq ajayib karamet ishlarni ada qilidighanliqidin, Rebning hemmimizning tepekkur qilghinimizdin ziyade ashidighan, shu chaghda ayan qilidighan shan-sheripidin hazirmu shadlinalaydighan bolduq.

15:29 «Ölgenler üçün chömüldürüş»

«Ölümdin tirilish bolmisa, bezilerning ölgenler üçün chömüldürülüşini qandaq chüshinish kérek? Ölgenler zadi tirilmise, kishiler ular üçün néme dep chömüldürüldu?».

Pawlus bu jümlini yazghandin tartip u dewr-dewrlerde köp sherhchilerning bashlirini qaturup kelgen; bu ayet toghruluq ikki yüzdin artuq chüshendürüş bérilgen. Biz peqet töwendikidek addiy oylashlirimizni otturigha qoyimiz: —

(a) Xudaning söz-kalamining héchqandaq yéride, tirikler ölgenlerning nijati, yardimi yaki menpeeti üçün birer ish qilalaydu, dep éytilmaydu. Ölgenler tirikler üçünmu héch ish qilalmaydu (mesilen, «2Sam.» 12:15-23, «Luqa» 16:19-31ni körüng). Muqeddes söz-kalamning omumiy telimi del buning eksidur. Gerche köp el-milletlerning ejdadliri üçün dua qilishning nurghun örp-adetliri bolghini bilen, dua-tilawetler ölgenlerge héchqandaq tesir élip kélelmeydu.

(e) Pawlus bezi kishiler özliri üçün emes, belki ölgen bashqa beziler üçün heqiqeten «chömüldürüldi», dégenge oxshaydu. Bu ish ular arisida étiqad qilip emma melum sewebtin ölgüche sugha chömüldürülmigenler üçün qilinish mumkinchiliki bar. Mesilen, Reb Eysaning kréstke mixlanghinida yénida mixlanghan oghri towa qilip Uninggha ishengen bolghachqa, Eysa uninggha menggülük hayat wede qildi, biraq u héch sugha chömüldürülgen emes idi — buninggha pürset bolmighan, elwette. «Luqa» 23:29-43ni körüng.

(b) Pawlus bu ishni tilgha alghanda uning toghruluq Korintliqlargha yaki mushu «ölgenler üçün chömüldürgüchiler»ge héchqandaq tenbih bermigen bolsimu uning bu ishni toghra dep testiqlaydighanliqinimu ispatlimaydu. U bu ish toghrisida Korintliqlargha tüzitidighan éniq telimni bergen bolushi mumkin we shundaqla uning toghruluq sözlirini qaytilashning hajiti yoq. U peqet belkim, Korintliqlarning bezilirining undaq qilishini, shuningdek ularning ölümdin tirilish dégen ishni heqiqet dep étirap qilishini körsetmekchi, xalas.

15:45-47

«Shunga Tewratqa mundaq pütülgenki: «tunji insan Adem’atimiz tirik bir jan qilip yaritildi»; emma «axirqi Adem’ata» bolsa hayatliq bergüchi Roh boldi. Emma awwal kelgini rohiy adem emes, belki «tebietke tewe bolghuchi» adem idi, kéyin «rohiy adem» keldi. Deslepki insan bolsa yerdin, tupraqdin apiride qilinghan; ikkinchi insan bolsa asmandin kelgendur»

«Korintliqlarga «1» »

Biz mushu yerde «Rimliqlarga»diki «kirish söz»imizde éytqinimizni azraq qaytilaymiz: —

«Xudaning insangha bolghan meqsiti insanni «rohiy» yaki «rohaniy» adem qilishtin ibaret idi. «Rohiy» déginimiz insanning barliq ishliri «roh»tin kelsun dégenliktur; démek, insanning rohi Xudaning Rohi bilen alaquide bolghanda, Xudaning iradisini chüshinip bilip, uning jéni arqliq ténini bashqurghan halda iradisini emelge ashurush dégenliktur».

Bu ayetlerge, bolupmu 47-ayetke qarighanda, Xudaning neziride yer yüzide peqet ikki «heqiqiy adem» bolup baqqan, dep bayqaymiz. Bu ikki adem bolsa Adem’atimiz we Eysa Mesihdur. «Heqiqiy adem» dégen Xudaning toluq süriti (obrazi, ipadisi)de bolghan, dégenliktur. Adem’atimiz gunah sadir qilghinida «Xudaning süret-obrazida bolush»tin mehrum boldi — héch bolmighanda, uningda we oxshashla barliq ewladliridimu «Xudaning süret-obrazi» intayin körümsiz bolup ketkenidi.

Xudaning «**insan Méning süret-obrazimda bolsun**» dégen menggülik meqset-muddiasi Mesihde, shundaqla Uningda «qayta tughulghan»lardimu eslige keltürülüp emelge ashurulidu. Shunga Adem’atimiz peqet özi üçün özide «rohiy hayat»qa ige bolghan bolsimu, Mesih bashqilar üçünmu uninggha igidur; Uning ölüshi, kömülüshi we ölümdin tirilishidin kéyin U «hayatliq bergüchi Roh boldi». Siz uningdin hayatqa érishtingizmu?

16:3-4

«**Men kelginimde, siler qaysi ademlerni layiq körüp tallisanglar, men shulargha tonushturush xetlirini yézip bérip mushu iane-shepqitlarni Yérusalémgha apirip bérishke ewetimen. Méningmu bérishim muwapiq körülse, ular manga hemrah bolup baridu**».

Biz bashqa yerlerde éytqinimizdek, rosul Pawlus hergiz özi üçün pul sorap baqmighan. Emma u hajatke chüshken bashqilar üçün pul sorighan we iane toplighan. U mushu yerde «**Yérusalémdiki kembeghel muqeddes bendiler**» üçün iane qilayli dewatidu. Yérusalém esli ronaq tapqan sheher, uningda turuwatqanlarning adette «ilkide bar» idi, shu yerdiki «muqeddes bendiler» qandaqmu «kembeghel» bolup qalghan?

Oqurmenler belkim Reb Eysa Öz Muqeddes Rohini Yérusalémde del mushu ishqqa ishench bilen kütüwatqanlarning wujudigha chüshürgenliki bilen Uning jamaiti wujudqa kelgen, dep eslishi mumkin («Ros.» 1-2-bab). Buningdin kéyin mal-mülüklük yaki zémindar bolghan köp qérindashlarning igiliklirini sétiwétip pullarni kembeghellerni bégish üçün ishlitip, Xudaning mömin bendiliri bilen hemme nersiliri ortaqlash bolghan halda yashidi; «**Ular mal-mülüklirini sétip, pulini hemmisige, herkimning éhtiyajigha qarap teqsim qilishatti**» («Ros.» 2:44-45). Shübbhisizki, kéyinrek bu pullarning köp qismi xush xewerni tarqitishqa Yérusalémdin yiraqqa chiqmaqchi bolghan qérindashlarni qollap-quwwetlesh üçün ishlatilgenidi. Emma bu zor sediqe bérishler köp qérindashlarning özlirini tijaretliridin yaki étizliridin ayrilip hajatmen qilib qoyghanidi. Shuning bilen bu zor séxiyliqtin quwwetlengen «xush xewer jakarlash herikiti»din bext-beriket körgenler (yeni eller arisida bolghan étiqadchilar, jümlidin Korinttiki jamaet) Yérusalémde qalghan aka-uka, acha-singillirigha jismaniy terepte bolghan qerzini tonup yétishi qilishqa layiq we tégishlik ish idi.

Kéyin, Rim impératori Pelestinge qaratqan mundaqlar bir yarliqni chüshürgenki, Mesihning namida Xudagha ibadetke yigilishni (undaqlar qilish impératorgha choqunmasliqlar bilen barawer dep qarilip) «qanunsiz» dep békitip, herqandaqlar adem shundaqlar sorunda tutulup qalsa mal-bisatliiri musadire qilinsun, dep buyrulghan. Bundaqlar ish Yehudiy étiqadchilarning béshigha köp qétimlap kelgen («Ibr.» 10:32-34). Shundaqlar bolghanda köp jamaetlerdin

«Korintliqlargha «1» »

ewetilgen bu sowghat shu künlerde téximu muhim bolatti. Lékin Pawlus we uning bashqa shundaq iane toplighuchi hemkarliri undaq ehwalning kelgüside chiqidighanliqi toghruluq xewersiz bolghan, elwette. Bilgüchi bolsa hemme ish üstidin bashqurghuchi Xudadur.